

YLPEYS JA ENNAKKOLUULO

Kirj.

Jane Austen

Suom. ["Pride and Prejudice"] O. A. Joutsen

WSOY, Porvoo, 1922.

JANE AUSTEN (1775-1817)

Jane Austen on suomalaiselle lukijalle aivan outo kirjailijatar. Sellaisena hän pysyi kotimaassaan pitkän aikaa — pientä mutta hyvin merkitsevää ihailijapiiriä lukuunottamatta — vaikka hänet nykyään luetaan Englannin klassikoihin ja mainitaan omalla rajoitetulla alallaan saavuttamattomaksi.

Hänen elämänsä vaiheet ovat tuiki yksinkertaiset ja vähävaiheiset. Hän oli "papin tytär" niinkuin Juhani Ahon Elli, mutta hänestä ei tullut "papin rouvaa", sillä hän kuoli naimattomana 42-vuotiaana. Tuo elämä kului ensin pienessä maalaispappilassa — isällä oli hoidettavanaan kaksikin seurakuntaa, mutta niiden jäsenluku ei noussut 300 suuremmaksi; sitten isän erottua virasta yhden poikansa hyväksi Bathin vilkasliikkeisessä kylpyläkaupungissa ja vihdoin isän kuoltua, Janen ollessa 30-vuotias, äidin ja nuorimpain siskojen kera jälleen pienessä maalaiskodissa. Kirjallinen suoni lienee ollut perintöä äidin puolelta; ainakin oli tämän setä, Theophilus Leigh, jonkin verran tunnettu kuivana humoristina ja yli puolen vuosisataa erään Oxfordin yliopiston "Collegen" rehtorina. Veljistä kohosi kaksi Englannin laivastossa amiraalin arvoon.

Jo pienenä tyttönä sanotaan Jane Austenin kyhänneen leikillisiä kertomuksia kotipiirinsä hauskutukseksi. Kaksikolmatta vuotiaana hän rupesi kirjoittamaan ensimmäistä teostaan "Pride and Prejudice", joka tässä tarjotaan suomalaiselle yleisölle. Sen nimenä oli alkuaan "First Impressions" (Ensi vaikutelmia) ja se valmistui seuraavana vuonna. Kustantaja, jolle isä tarjosi käsikirjoituksen luettavaksi, kieltäytyi katsomastakaan siihen; ja kesti kokonaista 16 vuotta, ennenkuin teos tuli julkaistuksi, sittenkuin tekijätär oli muilla teoksillaan ("Mansfield Park" ja "Emma", jotka kypsyneisyudessa on toisinaan asetettu esikoisteoksen edelle, ynnä "Sense and Sensibility") oli saavuttanut jonkin verran tunnustusta. Vielä nöyryyttävämmän kohtalon sai osakseen v. 1803 valmistunut romaani "Northanger Abbey". Kustantaja maksoi siitä mahtavan palkkion 10 punttaa (250 kultamarkkaa), mutta arveli sillä tehneensä jo tarpeeksi ja lukitsi käsikirjoituksen kaappiinsa, josta tekijättären veli vasta tämän kuoltua lunasti sen takaisin ja toimitti julkisuuteen — siis sama kohtalo

mikä oli aikaisemmin tullut Goldsmithin kuuluisalle "Wakefieldin kappalaiselle".
Toinen vasta tekijättären kuoleman jälkeen julaistu teos on "Persuasion".

Hiljaisessa, vaikka silti ei ilottomassa kotielämässään Jane ei kirjallisten harrastustensa ohella suinkaan laiminlyönyt naisellisia taloustoimia; hän huolehti pikku perheen taloudesta, hoiteli äitiään ja sisaruksiaan näiden ahkeraan sairastellessa, neuloi ja kutoi (hänen kutomiaan kankaita suuresti ihailtiin), luki toisille ääneen joka ilta ja ylläpiti laajaa kirjeenvaihtoa. Tuo entisaikain kirjeenvaihto olikin aivan toista kuin mitä se nykyään on. Sanomalehtiä ja aikakauskirjoja ilmestyi tuiki vähän ja hyvin harvoin; junia ei vielä ollut olemassa; tuttavista elettiin paljon enemmän erillään kuin nykyisin; mutta ahkeralla ja intiimillä kirjeenvaihdolla korvattiin yhdessäolon ja suullisen ajatustenvaihdon puutetta. Sanomattakin on selvää, että ahkera kirjeenvaihto etevien henkilöiden kanssa oli omiaan kypsyttämään älyä ja henkevyyttä. Jane Austen tarkkasikin terävin silmin ympäristöään, Englannin maaseudun silloista keskiluokkaa sen jokapäiväisessä elämässä, ja löysi siitä hyvän pohjan draamalliselle ja samalla humoristiselle kuvaamistaidolleen. Hänen terävä ja sympaattinen katseensa keksi tuhansia mielenkiintoisia ja kernaasti leikillisesti tajuttuja piirteitä tuossa näköjään sileässä ja tuiki jokapäiväisessä ympäristössä; ja huomionsa hän piirteli niin elävästi ja vaikuttavasti, ettei Englannin myöhemmässäkään kaunokirjallisuudessa ole tällä alalla ollut hänen vertaistaan. Halveksien käyttäen romaaniensa kiihoittimena silloin (ja jälkeenpäinkin) tavallisia intohimo- ja rikosjuonia hän kävi hienon ivallisesti selvittämään maaseudun perhe- ja seuraelämän jokapäiväisiä pieniä huvinäytelmiä, yhdistäen kuvauksensa ironillisuuteen ja todenperäisyyteen sattuvan draamallisen kehitystaidon sekä ihmeen sujuvan, jopa sädehtivän proosatyölin, joka tekee hänen kertomuksistaan mitä hauskinta ja mielenkiintoisinta luettavaa.

Julkinen tunnustus tuli Jane Austenille vasta kauan hänen kuolemansa jälkeen. Pienoinen piiri uskollisia ihailijoita muodostui aluksi hänen harvalukuisten teostensa ympärille; mutta nepä olivatkin miehiä, joiden nimi ja arvostelu painoi paljon — Coleridge, Tennyson, Macaulay, Walter Scott, Sidney Smith, Disraeli. Hänen varsinaisena "keksijänään" mainitaan mahtava kirkonmies, Dublinin arkkipiispa tri Whately. — *Disraeli* (lordi Beaconsfield) sanoi lukeneensa romaanin "Ylpeys ja ennakkoluulo" 17 kertaan ja joka kerta nauttineensa siitä yhä enemmän. *Walter Scott* kirjoitti 10 vuotta kirjailijattaren kuoleman jälkeen "Päiväkirjaansa" hänestä seuraavan lausunnon: "Hänen kirjoitelmissaan on totuudenmukaista kuvaamistaitoa, joka aina ihastuttaa minua — hänen kykynsä kehittää jokapäiväisen elämän sekavia vyyhtiä ja tunteita on verraton ja käy paljon yli minun oman taitoni". *Macaulayn* muistopuhe v:lta 1858 kuuluu: "Jos minulla olisi tarpeeksi

aineksia, niin kirjoittaisin mielelläni pienen elämäkerrallisen kuvauksen tuosta ihmeellisestä naisesta ja kokoisin siten varoja pystyttääkseni hänelle muistomerkin Winchesterin tuomiokirkkoon" (jonne kirjailijatar on haudattu). Sellainen muistomerkki — koruakkuna — sinne myöhemmin saatiinkin.

Nykypäiväin lukija huomaa käsissään olevan yli satavuotisen lemmentarinan hämmästyttävän "uudenaikaiseksi". Sankarin alummainen "ylpeys" ja sankarittaren "ennakkoluulo" häntä kohtaan sulavat elämysten hehkussa viimein olemattomiin. Kertomuksen keskushenkilö, Elizabeth, ei ole ainoastaan persoonallisesti viehättävä kaikessa tyttömäisessä viehkeydessään; hän on myöskin älyllisesti hurmaava. Hänen sukkela henkensä, hänen horjumaton hyvätuulisuutensa, hänen sattuvat sutkauksensa ja nasevat vastauksensa ja ennen kaikkea hänen ihailtava itsehillintänsä takaavat hänelle alituisesti uusia ihailijoita lukijain joukosta. Persoonallisten tuttavain todistuksesta päättäen tekijätär löysi sankarittarensa alkutyypin — omasta kuvastimestaan; Eliza Bennet kävi kuin hansikas oman luojansa ylle. — Muutkin henkilöt ovat varsin mielenkiintoisia. Kääntynyt ja uudestasynntynyt Darcy, jäykän englantilaisen "gentlemanin" perikuva, osoittautuu lopulta olevansa saavuttamansa onnen arvoinen. Verrattomia tyyppejä ovat edelleen viisas ja vetelä kirjatoukka hra Bennet, ahdasjärkinen hurskastelija hra Collins, säätykopeudesta pakahtuva Lady Catherine de Bourgh; samoin alemmassa tasossa hullunkurisen typerä rva Bennet, hyvänahkainen nousukas Sir William Lucas ja tämän älykäs tytär Charlotte. Toinen lempivä pari, hra Bingley ja Jane Bennet, ovat kaikessa harmittomuudessaan peräti rakastettavia ihmisiä. Teoksen liukas "konna", kapteeni Wickham, on ainoa myönnytys, jonka kirjailijatar on tehnyt aikansa juoniromaania suosivalle maulle. Bennetin tyttöparvesta nuorimmat soisi lukija kenties näkevänsä poisjätetyiksi.

"Minä toivon, etten koskaan tee naurunalaiseksi sitä, mikä elämässä on viisasta ja hyvää. Mutta hullutukset ja höperyys, oikullisuus ja epäjohtonmukaisuus minua *todella* huvittavat, ja minä nauran niille, missä niitä vain näen", antaa tekijätär Elizabethin kerran sanoa. — Niissä sanoissa on tervettä järkeä. Toivomme, että meikäläinenkin yleisö mielellään tutustuu tähän viisaaseen, vaatimattomaan ja herttaiseen kirjailijattareen, joka eläessään ei ollut mikään kylmästi järkeilevä "sinisukka", vaan todellinen nainen hienoja sormenpäitään myöten.

1 LUKU.

Yleisesti on myönnetty todeksi, että hyvissä varoissa oleva naimaton mies tarvitsee välttämättömästi rinnalleen vaimon.

Kuinka vähän sellaisen miehen omia tunteita ja mielipiteitä tunnetaankin hänen ensi kertaa saapuessaan uuteen ympäristöön, niin on edellä mainittu tosiasia niin kiinteästi juurtunut kaikkien kyseeseen tulevain perheenäitien mieliin, että häntä pidetään oikeudenmukaisena saaliina jollekin näiden tyttäristä.

"Rakas Bennet", sanoi tämän arvon herran puoliso miehelleen eräänä päivänä, "oletko kuullut, että Netherfield Parkin kartano on vihdoinkin saanut vuokraajan?"

Hra Bennet vastasi, ettei hän ollut kuullut.

"Mutta totta se sittenkin on", jatkoi hänen parempi puoliskonsa, "sillä rouva Long oli vast'ikään täällä ja kertoi minulle koko jutun."

Hra Bennetillä ei ollut siihen mitään sanottavana.

"Etkö tahdo kuulla, kuka sen on vuokrannut?" huudahti hänen vaimonsa kärsimättömänä.

"*Sinun* tekee mielesi kertoa se minulle, enkä minä pane vastaan vaikka kerrotkin."

Sekin niukka rohkaisu riitti avaamaan sanamyllyn.

"Niin, tiedäppäs, rakkaani, rouva Long sanoi, että Netherfieldiin asettuu jokin hyvin varakas nuori mies, joka on kotoisin jostakin Pohjois-Englannin puolelta; että tämä tuli maanantaina oikein nelivaljakolla katsastamaan paikkaa ja ihastui siihen niin, että sopi oitis asiat valmiiksi herra Morrisin kanssa; että hän muuttaa sinne ennen Mikonpäivää, ja että joitakin hänen palvelijoitaan saapuu taloon jo ensi viikon lopulla."

"Mikä hänen nimensä on?"

"Bingley."

"Naimisissa vai naimaton?"

"Oh, *naimaton* toki, rakkaani, se vasta jotakin on! Naimaton nuori mies, jolla on suuri omaisuus — ainakin neljä tai viisituhatta puntaa.[1] Siinäpä on meidän tytöille miettimistä!"

"Kuinka niin? Mitä se heitä liikuttaa?"

"Rakas Bennet", vastasi hänen vaimonsa, "kuinka sinä *saatatkaan* olla niin tylsä? Pitäisihän sinun arvata, että minä ajattelen naittaa niistä jonkun hänelle."

"Siinäkö mielessä hän tänne asettuu?"

"Siinäkö mielessä? Hörönlöröä, kuinka sinä viitsitkään tuollaista lörpötellä! Mutta onhan hyvin todennäköistä, että hän *saattaa* rakastua johonkin heistä, ja senvuoksi pitää sinun käydä tervehtimässä häntä kohta kun hän tulee tänne."

"En luule, että minulla on siihen tilaisuutta. Lähde itse tyttöjen kanssa, tai voitahan lähettää heidät yksinkin, mikä ehkä onkin parempi; sillä kun sinä olet yhtä kaunis kuin kuka hyvänsä koko parvesta, voi herra Bingley kenties iskeä silmänsä sinuun."

"Nyt sinä imartelet liiaksi minua, rakkaani. *Onhan* minullakin varmasti ollut kauniit päiväni, mutta nyt en kuvittele enää olevani mitään erinomaista. Kun naisella on viisi täysikasvuista tytärtä, on hänen jo aika heretä ajattelemasta omaa kauneuttaan."

"Siinä tapauksessa ei naiselle jää paljonkaan kauneutta, jota kannattaisi ajatella."

"Mutta rakkaani, minähän puhunkin nyt siitä, että sinun täytyy todella mennä tervehtimään herra Bingleytä, kun hän on muuttanut naapuriksemme."

"Se on enemmän kuin mitä uskallan luvata, sen vakuutan."

"Mutta rakkaani, ajattelehan toki tyttäriäsi! Ajattelehan, minkälaisille tuloille joku heistä voisi päästä. Sir William ja Lady Lucas ovat päättäneet mennä sinne, mukamas vain sattumoilta; sillä tiedäthän, etteivät he yleensä käy uusien tulokkaiden luona. Totta tosiaan sinun täytyy mennä, sillä mahdotontahan on meidän naisten käydä häntä tervehtimässä, jollet sinä käy ensiksi."

"Nyt saivartelet varmasti aivan liikoja. Olen vakuutettu, että herra Bingley tulee hyvin iloiseksi vierailustasi; ja minä lähetän sinun myötäsi kirjallisen vakuutuksen, että minun puolestani hän saa herran nimessä naida kenen vain tahtoo meidän tyttäristämme; vaikka arvelenpa, että minun on silloin lausuttava hyvä sana eritoten Lizzyn puolesta."

"Toivon, ettet tee mitään semmoista. Lizzy ei ole rahtuistakaan toisia parempi; ja minä olen varma, ettei hän ole puoleksikaan niin kaunis kuin Jane eikä puoleksikaan niin lahjakas kuin Mary eikä puoleksikaan niin hyväluontoinen kuin Lydia. Mutta sinun pitää aina antaa *hänelle* etusija toisten rinnalla."

"Toisissa ei olekaan paljon kehumisen arvoista", vastasi perheenisä; "he ovat yhtä typeriä ja tietämättömiä kuin kaikki muutkin tytöt; mutta Lizzyllä on sentään vähän terävämpi äly kuin sisarillaan."

"Bennet, kuinka sinä *saatatkaan* herjata omia lapsiasi tuolla tavalla? Sinulle on oikein iloa ärsyttää minua. Sinä et sääli yhtään minun hermoparkojani."

"Nyt isket kiveen, rakkaani. Minä pidän sinun hermojasi suuressa kunniaassa. Ne ovat minun vanhoja tuttujani. Olen kuullut sinun vetoavan niihin näiden kahdenkymmenen vuoden kuluessa ainakin kerran päivässä."

"Ah, sinä et tiedä, kuinka minä niistä kärsin."

"Mutta minä toivon, että sinä jaksat sen kestää ja elät vielä nähdäksesi naapureinamme paljon muitakin nuoria miehiä, joilla on neljäntuhannen punnan tulot vuodessa."

"Mitäpä hyötyä meille siitä on, vaikka niitä tulisi kaksikymmentä, kun sinä et kuitenkaan tahdo käydä niitä tervehtimässä."

"Luota siihen, rakkaani, että jos niitä tulee kaksikymmentä, niin käyn jok'ikisen luona."

Hra Bennetin luonnonlaatu oli siksi merkillinen sekoitus kärkevyyttä, ivallisuutta, itsehillintää ja oikullisuutta, ettei kolmenkolmatta vuodentaan aviollinen kokemus riittänyt auttamaan hänen vaimoaan luotaamaan sen pohjaa.

Hänen *omasta* luonteestaan oli paljon helpompi päästä selville. Hän oli ymmärrykseltään sangen keskinkertainen, jokseenkin oppimaton ja mielenpuuskiltaan hyvin epävakainen nainen. Kun ei kaikki käynyt hänen päänsä jälkeen, valitteli hän hermojaan. Hänen elämäntehtävänsä oli saada tyttärensä naimisiin; hänen elämänsä sisältönä ja lohdutuksena vierailut ja juorut.

II LUKU.

Hra Bennet oli sittenkin kaikkein ensimmäisiä vierailijoita hra Bingleyn luona. Hän oli koko ajan aikonut käydä siellä, vaikka olikin viimeiseen saakka vakuuttanut vaimolleen päinvastaista; ja vasta vierailupäivän illalla sai hänen vaimonsa aivan sattumoilta tietää hänen käynnistään. Se sattui seuraavasti. Nähdessään toisen tyttärensä koristelevan uutta hattua hän virkkoi tälle aivan äkkiä:

"Toivon herra Bingleyn pitävän siitä, Lizzy."

"Emmehän me tule tietämään, *mistä* herra Bingley oikein pitää", sanoi äiti moittivasti, "kun emme pääse vierailemaan hänen luonaan."

"Mutta sinähän unohdat, äiti", sanoi Elizabeth, "että me tapaamme hänet vierasseuroissa, ja että rouva Long on luvannut esitellä hänet meille."

"En usko rouva Longin tekevän mitään sellaista. Hänellä on itsellään kaksi sisarentytärtään huolehdittavana. Hän on itsekäs teeskentelijä koko ihminen, enkä minä pane häneen suurtakaan arvoa."

"En minäkään", vakuutti hra Bennet; "ja minua ilahduttaa, ettet sinä enää ollenkaan välitä hänen palveluksistaan."

Rva Bennetin mielestä ei kannattanut vastata moiseen puheeseen; mutta kykenemättä hillitsemään harmiaan hän rupesi torumaan neljättä tytärtään.

"Älä herran nimessä yskiä kakistele tuolla tapaa, Kitty! Sääli edes vähäsen minun hermojeni. Sinähän raastat ne ihan palasiksi."

"Kitty ei hoida oikein hienotunteisesti hänelle annettua yskimisen lahjaa", huomautti hänen isänsä. "Hän voi ruveta yskimään aivan sopimattomissakin tilaisuuksissa."

"En minä omaksi huvikseni yski", sanoi Kitty ärtyneesti. "Milloin sinä menet ensi tanssiaisiisi, Lizzy?"

"Huomenna kahden viikon päästä."

"Ah, herrantähden, niinhän se onkin", huudahti hänen äitinsä, "eikä rouva Long palaa kotia ennenkuin vasta tanssiaisten aattona; ja silloin hänen käy mahdottomaksi esittää herra Bingley meille, kun ei vielä itsekään tunne häntä."

"Silloin, rakkaani, voi sinulla olla etusija ystävättäresi rinnalla — sinä voit esittää herra Bingleyn *hänelle*."

"Mahdotonta, rakas Bennet, aivan mahdotonta, kun en itsekään tunne koko miestä. Kuinka sinä saatatkaan niin härnäillä minua?"

"Minä kunnioitan sinun varovaisuuttasi. Kaksiviikkoinen tuttavuus ei tottaakaan merkitse paljoa. Ketäpä miestä oppisi perinpohjin tuntemaan toisen viikon loppuun mennessä? Mutta jos *me* emme uskalla viljellä hänen tuttavuuttaan, niin voi joku toinen uskaltaa, ja täytyyhän kaiken kohtuuden nimessä myöntää rouva Longillekin tilaisuutta huolehtia sisarentyttäristään. Ja siksipä, vaikka hän sydämellisyydessään tarjoutuisikin esittelemään teidät, jonka tarjouksen sinä tietysti hylkää, tahdon minä itse ottaa sen huolen niskoilleni."

Tytöt tuijottivat suurin silmin isäänsä. Rva Bennet sanoi vain:

"Hörönlöröä!"

"Mitähän oikein tarkoitat tuolla voimakkaalla huudahduksellasi?" kysyi hänen miehensä. "Onko sinusta nuoren herrasmiehen esitteleminen ja kaikki siihen liittyvä mielen jännitys pelkkää hörönlöröä? *Siinä* asiassa en voi olla oikein yhtä mieltä sinun kanssasi, rakkaani. Vai mitä sinä sanot, Mary? — sinä, jonka tunnen perin syvämietteiseksi neitoseksi, joka luet isoja kirjoja ja teet niistä otteita."

Mary olisi tahtonut sanoa jotain hyvin viisasta, mutta ei tiennyt kuinka sen sanoisi.

"Jättäkäämme siis Mary selvittämään ajatustensa juoksua", jatkoi hänen isänsä, "ja palatkaamme jälleen herra Bingleyhin."

"Minä tulen kipeäksi koko herra Bingleystä!" huudahti hänen vaimonsa.

"*Tuopas* pahoittaa mieltäni; mutta miksi et sanonut sitä minulle jo ennen, rakkaani? Jospa olisin tuon jo aamulla tiennyt, niin en tottakaan olisi käynyt tervehtimässä häntä. Tämähän nyt sattui ohraisesti — mutta kun onnettomuus kerran on tapahtunut ja minä olen todellakin käynyt tutustumassa häneen, niin en luule enää mahdolliseksi vältellä hänen tuttavuuttaan."

Naisten hämmästys oli aivan niin suuri kuin hän oli toivonutkin; rva Bennetin ällistys kenties voitti tyttärienkin mielenliikutuksen — vaikka hän sitten kun oli tointunut ensimmäisestä tunnemyrskystään, rupesi selittämään, että tätä juuri hän oli koko ajan odottanutkin.

"Kuinka kiltisti siinä teitkään, rakas Bennet! Mutta tiesinhän minä, että saisin sinut lopulta suostutetuksi. Olin varma, että rakastit tyttäriäsi niin paljon, ettet laiminlöisi tehdä sellaista tuttavuutta. Ah sentään, kuinka olenkaan mielissäni! Ja sellainen sukkela päähänpisto sinulta, että menit sinne tänä aamuna hiiskumatta minulle sanaakaan koko asiasta!"

"No niin, Kitty, nyt saat yskiä niin paljon kuin sinua haluttaa", sanoi hra Bennet; ja sen sanottuaan hän lähti omalle puolelleen, väsyneenä vaimonsa ylivuotavasta ihastelusta.

"Kuinka kelpo isä teillä onkaan, tytöt", jatkoi äiti aviollista suitsutustaan oven sulkeuduttua. "En tiedä, kuinka oikein voisitte palkita hänen hellyyttään — ja minunkin huolenpitoani teistä, jos siksi tulee. Meidän iällemme tultua ei ole niinkään hupaista, sen sanon teille, saada uusia tuttavuuksia jok'ikinen päivä; mutta teidän tähtenne me kannamme vaikka mitä uhreja hyvänsä. Lydia, rakkaani, vaikka sinä *oletkin* nuorin kaikista, niin ennustanpa, että herra Bingley tanssii sinun kanssasi ensi tanssiaisissa."

"Oh, en minä sitä pelkää", sanoi Lydia isotellen; "sillä vaikka *olenkin* nuorin, olen kaikista isoin."

Loppu-ilta kului pohtiessa kysymystä, milloin hra Bennetin uusi tuttava mahdollisesti saapuisi vastavierailulle, ja päätellessä, milloin hänet käskettäisiin päivällisille.

III LUKU.

Sittenkään eivät kaikki rva Bennetin ja hänen viiden tyttärensä kyselyt saaneet puserretuksi hra Bennetiltä tyydyttävää kuvausta hänen uudesta tuttavastaan. He ahdistelivat perheenisää monella tapaa; avoimilla kysymyksillä, älykkäillä otaksumilla ja kavalilla epäilyillä; mutta hän vältti liukkaasti kuin ankerias heidän taidokkaimmatkin ansansa; ja vihdoinkin heidän oli pakko tyytyä toisen käden tiedonantoon naapurinsa Lady Lucasin taholta, joka tunsikin asian miehensä välityksellä. Tämän arvon rouvan tiedoitus oli erittäin suotuista. Sir William oli hyvin mielistynyt uuteen naapuriin. Tämä oli aivan nuori, ihmeen sievän näköinen, perin miellyttävä ja — mikä oli kaikkein parhainta — hän aikoi saapua suuren seurueen kera ensi tanssiaisiin. Voiko sen haus Kempaa enää kuvitella! Kun kerran mies piti paljon tanssimisesta, voi hänen otaksua luiskahtavan helposti rakastamiseenkin; ja sangen vilkkaita toiveita virisi monella taholla hra Bingleyn sydämen valtaamiseen nähden.

"Jos minun on vain sallittu nähdä jokin tyttäristäni onnellisena emäntänä Netherfieldissä", sanoi rva Bennet miehelleen, "ja kaikki muutkin yhtä hyvissä naimisissa, niin enpä osaisi enää toivoa mitään muuta."

Muutaman päivän perästä hra Bingley saapui vastaamaan hra Bennetin vierailuun ja istui kymmenisen minuuttia tämän kanssa kirjastossa. Hän oli toivonut saavansa nähdä vilauksen talon nuorista neitosistakin, joiden kauneutta hän oli kuullut kehuttavan; mutta hänen sallittiin nähdä ainoastaan heidän isänsä. Nuorilla neitosilla oli vähän enemmän onnea, sillä he voivat yläkerran akkunasta todeta vieraan olevan puetun siniseen takkiin ja ratsastavan mustalla hevosella.

Päivälliskutsu lähetettiin kohta perästä; ja rva Bennet suunnitteli jo toimenpiteitä, jotka näyttäisivät hänen emännöitsijänsä sen parhailta puolilta, kun tuli vastaus, joka murskasi kaikki toiveet. Hra Bingleyn piti lähteä seuraavaksi päiväksi Lontooseen, joten hänen oli surukseen pakko vastata kieltävästi imartelevaan kutsuun j.n.e. Rva Bennet oli kerrassaan tyytymätön siihen käänteeseen. Hän ei voinut kuvitella, mikä kumman kiire tuon miehen ajoi taas pääkaupunkiin, kohta kun hän oli ennättänyt saapua Hertfordshireen; ja hän rupesi miltei pelkäämään, että uuden tulokkaan tapana olikin vain lennellä paikasta toiseen eikä aikomuksena lainkaan asettua pysyvästi Netherfieldiin, niinkuin siveellinen maailmanjärjestys olisi vaatinut. Lady Lucas tyynnytti hiukan hänen pelkoaan keksimällä aatteen, että vieras ehkä olikin mennyt Lontooseen kerätäkseen sieltä paljon väkeä odotettuihin tanssiaisiin, ja kohtapa kävikin huhu, että hra Bingley aikoi tuoda mukanaan kaksitoista naista ja seitsemän herraa. Tyttöjä suretti vierasten naisten suuri luku; mutta tanssiaisten aattona he rauhoittuivat kuullessaan, että naisia oli tullut koko tusinan asemasta ainoastaan puoli tusinaa, niistä viisi hra Bingleyn sisaria ja yksi serkku. Ja kun vieras

seurue sitten astui tanssisalin ovesta sisään, ei siinä kaiken kaikkiaan ollutkaan viittä enempää: hra Bingley itse, kaksi hänen sisartaan, niistä vanhemman mies ja eräs nuori herra.

Hra Bingley oli sangen hyvän ja arvokkaan näköinen; hänellä oli miellyttävät kasvat ja maailmanmiehen sulava, teeskentelemätön esiintymistapa. Hänen sisarensa olivat uljasryhtisiä kaunottaria. Hänen langostaan, hra Hurstista, voi vain sanoa, että hän näytti hienolta mieheltä; mutta hänen ystävänsä, hra Darcy, kiinnitti oitis koko salin huomion uljaaseen ja kookkaaseen vartaloonsa, kauniisiin kasvoihinsa, ylhäiseen ryhtiinsä ja ennen kaikkea siihen salin kaikissa nurkissa kohta kiertävään huhuun, että hänellä oli vuosituloja kymmentuhatta puntaa. Herrat sanoivat, että hän oli oikea loistonäyte miehisestä miehestä; naisten supatteluista päättäen hän oli paljon kauniimpi itse hra Bingleytäkin, ja puolen iltaa seurasi koko salin ihailu häntä, kunnes hänen käytöksensä sitten yht'äkkiä riisti häneltä kerrassaan yleisen suosion. Hänen keksittiin olevan aivan liiaksi ylpeä, mukamas yläpuolella koko seurapiiriä ja sen tarjoamaa huvitusta; ja silloin ei edes hänen suuri maakartanonsa jossain Derbyshiressä voinut pelastaa häntä joutumasta arvostelluksi mitä vastenmielisimmäksi ja epämiellyttävimmäksi veitikaksi, jota ei käynyt vertaaminenkaan hänen ystävänsä.

Hra Bingley oli oitis tehnyt saapuvilla olevien huomattavien henkilöiden tuttavuutta; hän oli vilkas ja vapaa, oli mukana joka tanssissa, harmitteli juhlan liian varhaista päättymistä ja puhelipa panevansa itsekkin toimeen tanssiaiset Netherfieldissä. Sellaiset miellyttävät ominaisuudet puhuivat itse tarpeeksi puolestaan. Mikä vastakohta hänen ja hänen ystävänsä välillä! Hra Darcy tanssi ainoastaan kerran rva Hurstin ja kerran nti Bingleyn kanssa, kieltäytyi tulemasta esitellyksi kellekään muulle naiselle ja vietti lopun iltaa kävellen ympäri salia ja vaihtaen sanan tai pari jonkun oman seurueensa jäsenen kanssa. Hänen luonteenomaisuutensa luettiin salissa kuin avoimesta kirjasta. Hän oli tosiaankin kaikkein koppavin, kaikkein epämiellyttävin mies koko maailmassa, ja jok'ikinen toivoi, ettei häntä tarvitsisi täällä enää koskaan nähdä. Kaikkein tuimin oli rva Bennetin äkeys, sillä tämän arvon rouvan ylimalkaista harmia vielä terästi tuon kelvottoman miehen keho käyttäytyminen hänen omaa tytärtään kohtaan.

Elizabeth Bennetin oli täytynyt kavaljeerien käsittämättömän hupsuuden takia "koristaa seinää" kahden tanssin ajan; ja tällöin oli hra Darcy sattunut seisomaan niin lähellä neitoa, että tämä voi kuulla hänen ja hra Bingleyn välisen keskustelun, viimemainitun tultua vaatimaan ystävänsä mukaan tanssimaan.

"Tulehan nyt sinäkin, Darcy, minun täytyy saada nähdä sinunkin pyörivän lattialla. Minua harmittaa nähdä sinun jurottelevan tuolla tavoin itsekseksi kuin mikäkin pölkkö. Sinä viihdyt paljon paremmin kun itsekin tanssit."

"En totisesti viihdykään. Tiedäthän kuinka inhoon tanssimista, jollei toverinani ole jokin aivan läheinen tuttava. Mutta tällaisessa oudossa karjassa pyörähteleminen on aivan vastoin luontoani. Sisaresi ovat jo lattialla, eikä koko salissa ole ainuttakaan muuta naista, jonka kanssa voisin seurustella tuntematta kidutuspenkin tuskia."

"Minä en vain tahtoisi olla tuollainen jöröpää kuin sinä", huudahti Bingley, "en vaikka perisin siitä kuningaskunnan! Kautta kunniani, enpä luule koskaan eläissäni tavanneeni niin paljon hauskoja tyttöjä yhdessä kuin täällä tänä iltana; ja monet heistä ovat, kuten itsekin voit nähdä, erinomaisen sieviä."

"*Sinä* tanssit äsken ainoan kauniin tytön kanssa mitä täällä on", sanoi hra Darcy, katsellen vanhinta Bennetin neideistä.

"Ah — hän on todellakin ihanin tyttö, jota koskaan olen pidellyt käsivarrellani! Mutta tuolla aivan sinun takanasi istuu yksi hänen sisaristaan, joka on myöskin hyvin sievä ja varmasti sangen miellyttäväkin. Annahan kun pyydän tanssitoverini esittelemään sinut hänelle."

"Ketä sinä tarkoitat?" ja kääntyen ympäri katsahti ylpeä nuori mies välinpitämättömästi Elizabethiin, mutta tokaisi sitten hartioitaan kohauttaen.

"Mukiinmenevä, mutta ei tarpeeksi sievä *minua* houkutelakseen; enkä minä ole muuten tällä kertaa sillä päällä, että kävisin lohduttelemaan neitosta, joita toiset miehet hyljeksivät. Teet paremmin kun palaat tanssitoverisi pariin nauttimaan hänen hymyistään, sillä minun kanssani haaskaat aikaasi aivan hukkaan."

Hra Bingley noudatti hänen neuvoaan. Hra Darcy jatkoi kävelyään, ja Elizabeth katseli hänen jälkeensä silmin, jotka eivät kuvastaneet kovinkaan ystävällisiä tunteita. Hän kertoi kuitenkin koko jutun ilkamoiden ystävättärilleen; sillä hänellä oli vilkas, leikkisä mielenlaatu, joka helposti keksi hullunkurisia piirteitä harmillisissakin tilanteissa.

Ilta kului muuten koko perheeltä sangen rattoisasti. Rva Bennet oli nähnyt vanhimman tyttärensä saavan suurta ihailua Netherfieldin vierasseurueen taholta. Hra Bingley oli tanssinut Janen kanssa kahdesti, ja hänen sisarensa olivat lausuneet tälle kohteliaisuuksia. Jane riemuitsi voitostaan yhtä paljon kuin äitinsäkin, vaikka levollisemmalla mielellä. Elizabeth nautti sisarensa mielihyvystä. Mary oli kuullut nti Bingleyn kiittävän häntä koko seudun somimmaksi tytöksi; ja Catherinen ja Lydian ei ollut tarvinnut kertaakaan kaivata tanssikavaljeereja, mikä heille vielä oli tanssi-illan pääilo. Kaikki palasivat siis tyytyväisin mielin kotia Longbourniin ja tapasivat hra

Bennetin vielä ylhäällä. Saatuaan kirjan käteensä ei perheenpää välittänyt ajan menosta; ja tällä kertaa hän oli koko lailla utelias kuulemaan juhla-illasta, jota hänen perheensä jäsenet olivat odotelleet niin sykkähdyttävin toivein. Hän oli oikeastaan toivonut, että hänen vaimonsa uuteen naapuriin kiinnittämät toiveet olisivat osoittautuneet pettäviksi harhakuviksi, mutta pianpa hän huomasi saavansa kuulla aivan toiseen suuntaan käyvän selostuksen.

"Ah sentään, rakas Bennet", puuskahti hänen arvoisa puolisonsa astuessaan huohottaen sisään, "et arvaakaan kuinka hauska ilta meillä on ollut! Toivoisin, että sinäkin olisit ollut siellä mukana. Janea ihailtiin niin, ettei paremmasta apua. *Jok'ikinen* ihmetteli, kuinka suloiselta hän näytti; ja hra Bingleystä hän oli kerrassaan ihastuttava, ja hänpä tanssikin kahdesti tyttäreemme kanssa. Aattelehan *sitä*, rakkaani — hän tanssi kahdesti hänen kanssaan! Jane olikin ainoa tyttö koko salissa, jota hän tanssitti kahteen kertaan. Kaikkein ensiksi hän pyysi neiti Lucasia. Minua niin harmitti nähdä hänen tanssivan tuon tytön kanssa; mutta keksinpä kohta, ettei hän ihailut tätä ollenkaan — eihän häntä kukaan voikaan ihailla, se on tietty; ja sitten hän tuntui tulevan aivan haltioihinsa nähdessään meidän Janemme pyörivän lattialla. Heti hän tiedustelemaan, kuka se tyttö oli, ja esityttämään itsensä hänelle, kerran hän tanssi neiti Kingin kanssa, ja neljännen kerran Maria Lucasin kanssa, ja viidennen jälleen meidän Janen kanssa, ja kuudennen meidän Lizzyn kanssa, ja katriljin..."

"Jos hänellä olisi ollut hituistakaan sääliä *minun* hermojeni kohtaan", huudahti hänen miehensä kärsimättömästi, "niin hän ei olisi tanssinut puoleksikaan niin paljon! Älä Herran nimessä luettele minulle enää hänen tanssittaviaan. Oh, oh — kunpa siltä keikarilta olisi nilkka nyrjähtänyt jo ensi tanssissa!"

"Ah, mitä nyt, rakkaani? Minä puolestani oikein mielistyin häneen", jatkoi hänen aviosiippansa ylistysvirttään. "Hän on niin ihmeen hyvän näköinen nuori mies! Ja hänen sisarensa olivat ihastuttavia. Enpä vielä eläissäni ole nähnyt mitään niin hienoa kuin heidän tanssipukunsa. Olen varma, että pitsi rouva Hurstin hameessa..."

Jälleen hänen täytyi keskeyttää. Hra Bennet kieltäytyi kivenkovaan kuulemasta enää sanaakaan koko hienoudesta. Siksipä hänen vaimonsa oli pakko vaihtaa puheenaihetta, ja hän kuvasi sangen katkerasti ja jonkin verran liioitellen hra Darcyn tyrmistyttävää tönkyä.

"Mutta sen voin vakuuttaa sinulle", hän lisäsi, "ettei Lizzy kärsinyt suurtakaan tappiota joutuessaan *tuon* miehen ylenkatseen alaiseksi; sillä totta tosiaan hän on mitä inhoittavin ja karkeatapaisin junkkari, joka ei miellyttänyt sitten niin ketään. Niin ylpeä ja nokka pystyssä mukamas, ettei häntä kehdannut edes katsellakaan! Käveli ja

tepasteli, tepasteli ja käveli vain ympärinsä, luulotellen jotakin olevansa! Ei edes sen näköinen, että olisi viitsinyt tanssia hänen kanssaan! Kunpa sinä olisit ollut siellä antamassa hänelle pisteleviä sukkeluksiasi. Minä sitä miestä oikein inhoan!"

IV LUKU.

Kun Jane ja Elizabeth olivat jääneet kahdenkesken, niin edellinen, joka siihen asti oli ollut vaitelias hra Bingleyn suhteen, rupesi tunnustamaan sisarelleen, kuinka suuresti hän ihaili tätä nuorta miestä.

"Hän on aivan sellainen kuin nuoren miehen pitääkin olla: järkevä, hyväluontoinen ja vilkas, enkä ole koskaan nähnyt kenenkään osaavan käyttäytyä niin hyvin! Hän on niin luonnollinen ja saanut ilmeisesti erinomaisen kasvatuksen."

"Hän on myöskin kauniin näköinen", sanoi Elizabeth, "jota nuoren miehen myöskin pitäisi olla, mikäli mahdollista. Hän on siis joka suhteessa täydellinen."

"Minä tulin niin hirveästi mieliini, kun hän pyysi minut toisen kerran kanssaan tanssimaan. Niin suurta kohteliaisuutta en olisi osannut odottaakaan."

"Etköhän vain? *Minä* ainakin odotin sitä. Mutta siinä suhteessa me olemmekin niin erilaiset. *Sinä* joudut kohteliaisuuksista aina ymmälle, mutta *minä* en milloinkaan. Mikä olisi voinut ollakaan sen luonnollisempaa, kuin että hän pyysi sinua uudelleen? Eihän hän voinut olla huomaamatta, että sinä olit ainakin viisi kertaa kauniimpi kuin kukaan muu nainen koko salissa. Ei siis kannata liiaksi kiitellä hänen kohteliaisuuttaan. No niin, hän on varmastikin sangen miellyttävä, ja minun puolestani sinä saat pitää hänestä. Olethan ennen pitänyt paljon kömpelömmistäkin ihmisistä."

"Mutta, rakas Lizzy!"

"No, tiedäthän itsekin, että sinulla on taipumus pitää ihmisistä yleensä. Sinä et koskaan näe vikoja kenessäkään. Koko maailma on sinun silmissäsi niin hyvä ja miellyttävä. En ole koskaan kuullut sinun sanovan pahaa sanaa yhdestäkään ihmisolennosta."

"En tahtoisi mielelläni arvostella ketään liian häतिकöivästi; mutta yleensä minä aina puhun mitä ajattelenkin."

"Sen tiedän, rakkaani; ja *sehän* se juuri ihmetyttääkin minua. Niin järkevä kuin *sinä olet*, ja kuitenkin niin vilpittömän sokea toisten hullutuksien ja typeryyksien suhteen! Vilpittömyyden hyve on kyllä sangen yleinen; kenpä kieltäisi tahtovansa kernaasti olla kaikessa vilpittömä! Mutta ollapa vilpittömä aivan luonnollisesti ja ilman vastaavan hyödyn

toivoa — suodattaa joka ihmisen luonteesta kaikki mahdollinen hyvä näkyviin ja kirkastaa se vieläkin paremmaksi ja ummistaa silmänsä pahoille puolille — kas, siihen vain sinä yksin pystyt! Ja sittenhän sinä pidät tuon miehen sisaristakin, eikö totta? Heidän käyttäytymisensä ei kuitenkaan ollut yhtä sulavan luonnollista kuin hänen."

"Ei ollutkaan, ainakaan ensi alussa, mutta kun antautuu heidän kanssaan puheisiin, niin ovat he koko miellyttäviä ihmisiä. Neiti Bingley tulee asumaan veljensä luona ja hoitamaan hänen talouttaan; ja erehtyisinpä suuresti, jollemme saa hänestä hyvin hauskaa naapurina."

Elizabeth kuunteli vaieten, mutta ei lainkaan vakuutettuna. Vierasten naisten käytös tanssi-iltana ei suinkaan ollut tarkoitettukaan voittamaan ympäristön mieliä heidän puolelleen; ja ollen sukkelampi tekemään havaintoja ja vähemmän mukautuvainen kuin sisarensa sekä varustettu terävällä arvostelukyvillä, jota älykäs liehittelykään ei kyennyt samentamaan, oli hänellä sangen vähän halua hyväksyä heidät ilman muuta. Totta kyllä, että he olivat hienoja naisia, eivät suinkaan säästeliäitä osoittamaan hyväluontoisuutta, milloin he sitä todella tunsivat ja suvaisivat näyttää; mutta sittenkin ylpeitä ja itseluuloisia. He olivat sangen sievän näköisiä; olivat saaneet kasvatuksensa eräässä Lontoon parhaassa yksityisessä naisopistossa; olivat kumpikin perineet vanhemmiltaan kaksikymmentä tuhatta puntaa, mutta tottuneet kuluttamaan vuodessa enemmän kuin korkonsa seurustellessaan ylhäisissä seurapiireissä; ja kaiken tuon nojalla he luulivat olevansa joka suhteessa oikeutetut ajattelemaan itsestään pelkkää hyvää ja katselemaan toisia yli olkainsa. He kuuluivat erääseen Pohjois-Englannin vanhaan mahtisukuun, mikä seikka heillä pysyi paremmin muistissa kuin se tosiasia, että heidän isänsä oli koonnut varallisuutensa kauppakeinotteluilla.

Hra Bingley oli perinyt isältään lähes satatuhatta puntaa, ja isä oli ollut aikeissa ostaa maatilaa ja muodostaa siitä sukukartanon, mutta oli kuollut ennen aikeensa toteutumista. Hra Bingleyllä oli myöskin sama aikomus, ja joskus hän oli jo suunnitellut, mihin kreivikuntaan[2] asettuisi; mutta kun hänen nyt oli onnistunut vuokrata itselleen kelpo talo ja siihen kuuluva tila ja maatalous, niin arvelivat monetkin, jotka parhaiten tunsivat hänen keveän ja mukavuutta rakastavan luonteensa, että hän hyvinkin pesiytyisi koko loppuiäkseen Netherfieldiin ja jättäisi oman tilan ostohommat seuraavan sukupolven asiaksi.

Hänen sisarensa hoputtivat ahkerasti häntä hankkimaan itselleen oman kartanon ja asettumaan vakituisesti maalaisherraksi; mutta vaikka hän nyt ainakin toistaiseksi oli vain vuokrannut sellaisen, ei nti Bingley ollut suinkaan haluton emännöimään siinä,

eikä myöskään rva Hurst, jonka aviomiehellä oli enemmän rakkautta hienoon elämään kuin varoja sen ylläpitämiseen, ollut sen haluttomampi pitämään veljensä taloa omana kotinaan, milloin asianhaarat tekivät sen suotavaksi. Hra Bingley oli vasta kaksi vuotta ollut aikamiesten kirjoissa,[3] kun häntä kehoitettiin katsastamaan Netherfield Housea. Hän katsastikin sitä puolituntisen ulkoa ja sisältä; talon asema ja loistohuoneet miellyttivät häntä, omistajan ylistelyt tyydyttivät häntä, ja vuokrasopimus kirjoitettiin oitis.

Hänen ja Darcyn välillä vallitsi vankka ystävyys, vaikka heidän luonteensa olivatkin hyvin erilaiset. Darcya miellytti Bingleyn avomielisyys, hilpeys ja mukautuvaisuus, vaikka nuo ominaisuudet olivatkin mitä suurimpia vastakohtia hänen omilleen, joihin hän ei suinkaan tuntunut olevan tyytymätön. Bingley puolestaan luotti mitä lujimmin ystävänsä terävisilmäisyyteen ja varmaan arvostelukykyyn. Tietysti syrjäinenkin huomasi, että Darcy oli johtava luonne tässä ystävyyssuhteessa. Bingley ei suinkaan ollut typerä; mutta Darcy oli häntä älykkäämpi. Hän oli yhdellä haavaa ylpeä, hillitty ja oikullinen; ja vaikka hän esiintyikin sujuvatapaisena maailmanmiehenä, ei hänen sävyensä ollut omiaan taivuttamaan toisten mieliä hänen puoleensa. Siinä suhteessa oli ystävä häntä paljon edellä. Missä hyvänsä Bingley näyttäytyikin, tiesi hän sydänten kohta avautuvan hänelle; Darcy sitävastoin oli alituisena loukkauskivenä ja pahennuksen kalliona lähiympäristölleen.

Se erillinen sävy, jolla ystävykset perästäpäin puhelivat Merytonin tanssiaisista, oli hyvin kuvaava heidän luonteilleen. Bingley ei ollut vielä ikänään tavannut niin hauskoja ihmisiä ja niin kauniita tyttöjä kuin siellä; jokainen oli ollut mitä herttaisina ja huomaavaisina häntä kohtaan; muodollisuudesta ja jäykkyydestä ei ollut näkynyt merkkiäkään; hän oli oitis tuntenut olevansa salissa kuin kotonaan; ja mitä nimenomaan nti Bennetiin tulee, niin ei hän voinut kuvitella taivaan enkeliäkään sen hurmaavammaksi kuin tämä tyttö oli. Darcy sitävastoin oli nähnyt vain rykelmän ihmisiä, joiden kauneutta ja hienotapaisuutta ei juuri kannattanut kehua; ei yksikään niistä ollut herättänyt hänessä niin vähäisintäkään mielenkiintoa; ja huomaavaisuutta ja miellyttävää isyyttä hän ei ollut kokenut kenenkään taholta. Nti Bennetin hän myönsi sieväksi, mutta väitti tämän hymyilevän liikaa.

Rva Hurst ja hänen sisarensa myönsivät tuon seikan todeksi; mutta siitä huolimatta he ihailivat Janea ja pitivät hänestä, sanoen hänen olevan kerrassaan suloinen tyttö, johon kannatti enemmänkin tutustua. Nti Bennet oli siis perheneuvostossa tunnustettu suloiseksi tytöksi; ja sellaisen tunnustuksen turvin oli velimies oikeutettu ajattelemaan hänestä mitä parhaaksi näki.

V LUKU.

Lyhyen kävelymatkan päässä Longbournista asui muuan perhe, jonka kanssa Bennetin väki oli läheisessä ystävyysuhteessa. Sir William Lucas oli varhaisemmin pitänyt kauppaa Merytonissa ja hankkinut melkoisen varallisuuden sekä saavuttanut ritariarvon pitämällä kaupungin mayorina ollessaan puheen kuninkaalle.[4] Tuo arvo oli kenties noussut asianomaiselle vähän päähän. Häntä oli ruvennut inhoittamaan kauppapuotinsa ja talonsa pienessä kauppalassa; ja hyljäten molemmat hän oli muuttanut perheineen erääseen Merytonista mailin[5] päässä olevaan maataloon, joka siitä lähtien sai nimekseen Lucas Lodge. Siellä hän sai täysin määrin nauttia uudesta arvostaan ja liiketointen enää häiritsemättä omistautua yksinomaan osoittamaan suopeaa kohteliaisuutta koko maailmalle. Sillä vaikka arvonsa paisuttikin hänen rintaansa, ei se silti tehnyt häntä turhan pöyhkeäksi, päinvastoin hän oli pelkkää huomaavaisuutta kaikkia ihmisiä kohtaan. Ollen luonnostaankin suopea, ystävällinen ja palvelevainen, oli hän, käytyään hovissa esittäytymässä hallitsijalleen, muuttunut kerrassaan kohteliaaksi maailmanmieheksi.

Lady Lucas oli hyväluontoinen nainen eikä liialla älyllä pilattu, joten hän oli täysin omiaan löytämään armon rva Bennetin silmissä. Heillä oli useita lapsia. Vanhin niistä, järkevä ja sukkela seitsenkolmattavuotias Charlotte, oli Elizabethin paras ystävä.

Päivän selvää oli, että Lucasin ja Bennetin neitosten täytyi päästä yhdessä vaihtamaan mielipiteitä tanssiaisillan johdosta; ja varahin seuraavana aamuna ilmestyi ensinmainittu Longbourniin kuulemaan ja kertomaan.

"Te aloitte illan hyvin, Charlotte", sanoi rva Bennet, voittaen kohteliaana emäntänä katkeruutensa, "*Teidät* hra Bingley kaikkein ensiksi pyysi tanssiin."

"Niin kyllä; mutta hän näytti pitävän toista tanssittavaansa parempana."

"Oo, te tarkoitatte Janea, arvaan mä, koska herra Bingley tanssi hänen kanssaan kahdesti. Varmastikin hän *näytti* tavallaan ihailevan Janea — totta tosiaan luulen hänen *todella* ihailleenkin — kuulin jotain semmoista — mutta en tiedä mitään tarkkaan — jotakin mitä herra Robinson lienee maininnut."

"Ehkä te tarkoitatte sitä, mitä satuin kuulemaan herra Bingleyn ja herra Robinsonin puhelevan keskenään; enkö jo eilen illalla maininnutkin teille siitä? Herra Robinson kysyi häneltä, mitä hän piti meidän seurastamme Merytonissa, ja eikö hänestäkin siellä ollut koolla oikein paljon kauniita naisia, ja *ketä* niistä hän puolestaan arveli kaikkein kauneimmaksi. Ja hän vastasi suoraa päätä viimeiseen kysymykseen: ah, neiti Bennet tietenkin, siitä ei voi olla eri mieltä."

"Voi minun päiviäni! Hm, olihan tuo tosiaankin suoraa puhetta — tuntuu melkein siltä kuin — mutta kukapa sen tietää, saattaa hyvästikin kaikki käydä ihan tyhjääkin."

"*Minun* kuulemani kannatti paremminkin panna mieleensä kuin *sinun*, Eliza", jatkoi Charlotte Lucas. "Herra Darcya ei ole niin hauska kuunnella kuin hänen ystävätään, vai mitä? Eliza parka — ollappa vain juuri *mukiin* menevä!"

"Pyydän, ettette enää pane Lizzyä harmittelemaan tuon miehen sopimattoman käyttäytymisen takia, sillä hän se sitten vasta on kerrassaan epämiellyttävä mies, ja onneton se tyttö, josta hän rupeisi pitämään. Rva Long kertoi istuneensa eilen illalla puoli tuntia aivan hänen vieressään, ilman että tuo pölkky avasi edes kertaakaan suutansa."

"Oletko varma siitä, äiti? Etköhän vähän erehtyne?" sanoi Jane. "Minä näin omin silmin herra Darcyn puhuvan hänelle."

"Niin, siksi että rouva Long kysyi häneltä, mitä hän piti Netherfieldistä, ja silloin hän ei tietenkään voinut olla vastaamatta; mutta hän näytti samalla kovin ärtyneeltä, kun hänelle oli rohjettu lainkaan puhua."

"Neiti Bingley kertoi minulle", jatkoi Jane, "ettei hän muulloinkaan puhu paljon, paitsi kaikkein läheisinten ystäväinsä parissa; ja *silloin* hän saattaa olla oikein rakastettava."

"Sitä en hevillä usko, rakkaani. Jos hän tosiaan voi olla niin rakastettava, niin miksi hän ei puhellut rouva Longinkin kanssa? Mutta arvaanpa hyvin, mistä se johtui; jokainen sanoo, että hän on niin hirveän ylpeä; ja minä arvaan hänen kuulleen, ettei rouva Longin kannata pitää omia vaunuja, ja että hän oli tullut tanssiaisiinkin vuokrahevosella."

"En minä sitä sure, ettei hän puhellutkaan rouva Longin kanssa", sanoi nti Lucas; "mutta kernaasti olisin suonut hänen tanssivan Elizan kanssa."

"Toisen kerran, Lizzy", sanoi äiti, "en *sinun* sijastasi lähtisi tanssimaan *hänen* kanssaan, vaikka hän pyytäisikin."

"Sen kyllä uskon, äiti, ja olen aivan varma, ettet *sinä* koskaan joudukaan kiusaukseen tanssia hänen kanssaan."

"Hänen ylpeytensä", sanoi nti Lucas, "ei loukkaa *minua* niin paljon kuin monien toisten ylpeys, koska siihen on puolustavia asianhaaroja. Eihän ole ihmettä, että niin kaunis nuori mies, sukuisin arvokkaasta vanhasta perheestä, rikas ja omistava kaikki elämän edut, ajattelee itsestään suurta. Jos minun sallitaan niin sanoa, väittäisin, että hänellä on syytä olla ylpeä."

"Tuo on hyvin totta", virkkoi Elizabeth, "ja minä voisin helposti antaa anteeksi_ hänen _ylpeytensä, jollei hän olisi loukannut *minun* ylpeyttäni."

"Ylpeys", huomautti Mary, joka kernaasti mahtaili syvällisillä mielipiteillään, "on luullakseni sangen yleinen heikkous. Ainakin päättäen kaikesta siitä, mitä olen lukenut, arvelen sen olevan sangen yleisen; ihmisluonto on erityisen herkkä kallistumaan siihen, ja suurin osa meistä on taipuvainen hellittelemään erikoisesti omahyväisyyden tunnetta kymmenien muiden, todellisten tai kuviteltujen luulojen rinnalla. Turhamaisuus ja ylpeys ovat eri asioita, vaikka noita sanoja usein käytetään samankäsitteisinä. Ihminen voi olla ylpeä olematta silti turhamainen. Itse ylpeys kohdistuu enemmänkin siihen, mitä me itse ajattelemme itsestämme; turhamaisuus jälleen siihen, mitä soisimme toisten ajattelevan meistä."

"Jos minä olisin niin rikas kuin herra Darcy", huudahti nuori Lucas-vesa, joka oli tullut sisariensa kanssa, "niin en välittäisi viittä penniä koko ylpeydestäni. Pitäisin silloin kokonaisen lauman kettukoiria ja joisin pullon viiniä joka päivä."

"Silloin sinä joisit paljon enemmän kuin sinulle on terveellistä", sanoi rva Bennet, "ja jos olisit minun silmäini alla, niin minä pitäisin pulloit kauniisti poissa näkyvistäsi."

Poika kipasi vastaan, ettei se vain niinkään kävisi päinsä; rouva Bennet vakuutti, että kävisipä hyvinkin; ja siihen väittelyyn päättyi naapurien vierailu.

VI LUKU.

Longbournin naiset kävivät kohta tervehtimässä Netherfieldin naisväkeä. Vierailuun vastattiin heti kuten tulikin. Nti Bennetin sulava käytös saavutti yhä enemmän rva Hurstin ja nti Bingleyn suosiota; ja vaikka äiti huomattiin oitis mahdottomaksi ja nuoremmat sisaret kerrassaan mitättömiksi, niin pidettiin kahden vanhimman suhteen mahdollisena, että *heidän* kanssaan ehkä kannatti jatkaa tuttavuutta. Janessa tämä huomaavaisuus tietenkään herätti mitä suurinta mielihyvää, mutta Elizabethin mielestä vierasten käytös oli edelleenkin ylen pöyhkeä, yksinpä sisartakin kohtaan, eikä hän voinut ruveta pitämään heistä; ja arvatenkään oli heidän alentuvaiseen sävyynsä Janea kohtaan aiheena heidän veljensä ilmeinen ja jatkuva ihailu. Sillä se oli jokaiselle selvää, että hra Bingley *todella* ihaili Janea, missä he vain tapasivat toisensa. Ja yhtä ilmeistä oli, että Jane puolestaan antautui alttiisti tämän ihailun esineeksi ja olipa todenteossa rakastuakin ihailijaansa; mutta sisarta rauhoitti ajatus, ettei maailma ehkä ollut yhtä kerkeä keksimään tuon tunnevyöhdin selviämistä, koska Janella oli väkevän tunneherkkyyden ohella hillitty mielenmalttikin ja alati yhtä sulava ja siloinen esiintymistapa, jotka ominaisuudet voivat varjella häntä uteliaiden epäluuloilta. Tästä seikasta Elizabeth mainitsi ystävättärelleen nti Lucasille.

"Ehkä hänen täytyykin, jos hän vain saa tarpeeksi nähdä mielitettyään. Mutta vaikka Bingley ja Jane tapaavatkin toisensa jotenkin usein, ei heidän ole sallittu olla

montakaan hetkeä toistensa seurassa; ja kun he aina tapaavat toisensa suuressa seurassa, jossa on miehiä ja naisia sekaisin, on heidän mahdoton päästä joka kerta toistensa kanssa puheisiin. Janen pitäisi senvuoksi koettaa käyttää hyväkseen jokaista puolituntista, jolloin hänen onnistuu kääntää Bingleyn huomio puoleensa. Jos hän on aivan varma tästä, niin on hänen sitten helppo rakastua häneen niin monesti kuin vain tahtoo."

"Sinun suunnitelmasi on sangen hyvä", vastasi Elizabeth, "jos ei olisi muusta kysymys kuin joutumisesta hyviin naimisiin; ja jos minä olisin päättänyt hankkia itselleni rikkaan miehen — tai millaisen miehen hyvänsä — niin varmastikin menettelisin sen mukaan. Mutta Jane ei tunne sillä tapaa; hänellä ei ole mitään järkeilevää tarkoitusperää. Nyt hän ei voi vielä olla varma edes oman kiintymyksensä kiihkeydestä eikä sen mahdollisuudesta. Hänhän on tuntenut herra Bingleyn vasta parin viikon ajan. Hän tanssi tämän kanssa kahdesti Merytonissa; kerran hän näki hänet hänen omassa kodissaan lyhyenä aamuhetkenä; ja sitten he ovat istuneet neljästi samassa päivällispöydässä. Eihän tuo toki vielä riitä, jotta hän senkautta olisi päässyt täyteen selvyteen miehen luonteesta."

"Ei, niinkuin sinä sen esität. Jos he olisivat vain syöneet yhdessä, niin olisi Jane oppinut tietämään ainoastaan sen, onko tuolla miehellä hyvä ruokahalu vai ei; mutta sinunhan pitää muistaa, että he ovat viettäneet yhdessä neljä iltaa — ja neljänä iltana näkee ja oppii jo koko paljon."

"Niin kyllä; noina neljänä iltana he ovat oppineet tietämään, mikä korttipeli toiselta käy sujuvammin; mutta mitä tulee luonteiden luotaamiseen, niin en usko paljonkaan paljastuneen asianomaisille."

"No niin", päätti Charlotte viisastelun; "minä toivon Janelle onnea kaikesta sydämestäni; ja jospa he jo huomispäivänä menisivät naimisiin, niin luulisin, että hänellä olisi yhtä hyvät takeet onnellisuudestaan kuin tutkittuaan tulevan miehensä luonnetta kokonaisen vuosikauden. Onnellisuus avioliitossa on kokonaan sattuman kauppaa. Vaikka kumpikin puoliso tuntisi edeltäpäin toistensa mielenlaadun ja taipumukset yhtä hyvin kuin viisi sormeaan, tahi vaikkapa he olisivat alussa jokseenkin toistensa kaltaiset, niin se ei takaa niin rahduistakaan heidän onnellisuuttansa. Kumpikin kehittyy sitten perästäpäin eri tavalla ja eri määrässä; ja parempi on aina, että tuntee niin vähän kuin suinkin sen ihmisen vikoja, jonka kanssa saa viettää koko elämänsä yhdessä."

"Sinä koetat saada minut nauramaan, Charlotte, mutta tiedäthän, ettei tuo ole tervettä ajattelua, ja ettet itse ikinä menettelisi sillä tapaa."

Tarkatessaan hra Bingleyn käyttäytymistä sisartaan kohtaan Elizabeth ei osannut aavistaakaan, että hänestä itsestään oli tulemassa jonkin verran mielenkiintoisen tarkkaamisen esine Bingleyn ystävän silmissä. Hra Darcy oli ensi katseella tuskin tunnustanut häntä edes sieväksikään; tanssiaisissa hän oli ilman vähintäkään ihailua silmäillyt hänen puoleensa, ja kun he seuraavan kerran tapasivat toisensa, katseli mies neitoa kylmästi kuin ottaakseen hänestä mittaa. Mutta annappa olla — kohta kun hän oli selittänyt itselleen ja ystävälleen, että tytöllä oli tuskin ainuttakaan kaunista piirrettä kasvoissaan, oli hän huomaavinaan tavatonta älykkäisyyttä noiden tummien silmäin lämpimässä hohteessa. Tuohon keksintöön liittyi kohta toisiakin yhtä masentavia. Vaikka hänen arvosteleva silmänsä oli äkännyt useamman kuin yhden hairahduksen täydellisestä kauneusviivasta tytön vartalossa, oli hänen pakko myöntää itselleen, että vartalo kokonaisuudessaan oli sittenkin aika sorja ja soma. Ja vaikka hän totesi, ettei tyttö osannut noudattaa suuren maailman tapoja, kiehoi tämän leikkisän ketterä käytös hänen mieltään vasten hänen tahtoaankin. Kaikesta tuosta ei Elizabethilla ollut aavistustakaan; hänelle tuo mies vain oli kaikkien inhoama olio, jonka suurin synti kuitenkin oli, että oli kieltäytynyt tanssimasta hänen kanssaan hänen rumien kasvojensa vuoksi.

Darcy yllätti itsensä toivomasta, että pääsisi paremmin tuntemaan tuota tyttöä; ja odotellessaan pääsevänsä itse puheisiin hänen kanssaan rupesi hän tarkkaamaan hänen seurusteluaan toisten kanssa. Mutta tuopa ei jäänyt Elizabethin terävältä silmältä huomaamatta. Tämä sattui suuressa illanvietossa Sir William Lucasin luona.

"Mitähän herra Darcy tarkoittanee", sanoi Elizabeth Charlottelle, "kun äsken seisoi vieressäni ja kuunteli haasteluani eversti Forsterin kanssa?"

"Siihen kysymykseen herra Darcy yksin voi vastata."

"Mutta jos hän tekee sillä tapaa vielä kerran, niin minä annan hänen tietää, mitä siitä ajattelen. Hänellä on aina niin ivallinen katse; ja jollen ala itsekin käydä julkeaksi, niin luulenpa, että rupean pelkäämään häntä."

Kun hra Darcy kohta sen jälkeen lähestyi heitä, kuitenkin näyttämättä aikovan antautua puhelemaan heidän kanssaan, kielsi nti Lucas jyrkästi ystävätärtään toteuttamasta aiettaan. Varoituksesta oli oitis seurauksena, että Elizabeth kääntyi tulijaan päin ja sanoi:

"Enkö minä teistäkin, herra Darcy, äsken puhunut oikein mainiosti, kun kiusasin eversti Forsteria panemaan toimeen tanssiaiset Merytonissa?"

"Tosiaankin sangen ponnekkaasti — mutta sepä olikin aihe, joka aina panee pontta naisiin."

"Te olette kovin ankara meitä kohtaan."

"Nyt on *sinun* vuorosi tulla kiusatuksi", sanoi nti Lucas. "Nyt minä menen avaamaan pianon, Eliza, ja sinä tiedät mitä siitä seuraa."

"Sinä olet todellakin merkillinen ystävä! — Aina kiusaamassa minua soittamaan ja laulamaan jos jonkinlaisten ihmisten korville! Jos minun turhamaisuuteni kallistuisi musiikkiin, niin en todellakaan istuisi pianon ääreen tietäessäni kuulijaini joukossa olevan sellaisia, jotka ovat tietysti tottuneet kaikkein parhainten soittajain esityksiin." Nti Lucasin yhä kiusatessa hän kuitenkin myöntyi: "No, olkoon menneeksi — jos täytyy, niin täytyy." Ja katsahtaen merkitsevästi hra Darcyyn hän lisäsi: "Tunnette kai vanhan hyvän sananlaskun: Pidätä henkeäsi, jotta jaksat puhaltaa puuroosi — siksipä minunkin täytyy nyt lakata puhelemasta jaksakseni laulaa."

Hän soitti ja lauloi miellyttävästi, vaikkei suinkaan mestarillisesti. Parin laulun perästä, ja ennenkuin hän ennätti edes vastata monien pyytelyihin toisteluista, lykkäsi hänet kiivaasti soittokoneen äärestä sisarensa Mary, joka luonnollisesti — ollen joka suhteessa perheen ainoa täydellinen vesa — oli innokas näyttämään hänkin taitoaan ja niittämään kunniaa.

Marylla ei ollut kykyä eikä taitoa — ja vaikka turhamaisuus oli antanut hänelle tarmoa ahkeraan harjoitteluun, oli se myöskin antanut hänelle perin vaateliaan ja itseluuloisen esitystavan, joka olisi ollut haitaksi etevämmällekkin kyvyille. Elizabethin korutonta esitystä oli kuultu paljon suuremmalla nautinnolla, vaikka hän ei ollut soittanut puoleksikaan niin taidokkaasti; ja taottuaan loppuun pitkän pianokonsertin voi Mary olla tyytyväinen, kun voi ostaa itselleen kiitollisia kättentaputuksia irlantilaisilla ja skottilaisilla kansantanssisävelmillä, joiden mukaan hänen nuoremmat sisarensa, Lucasin lapset ja pari kolme nuorta upseeria kävivät kohta pyörimään.

Hra Darcy seiso i syrjässä hyvin tyytymättömänä sellaiseen illanviettotapaan, joka teki kaiken puhelun mahdottomaksi — eikä hänen mielialansa suinkaan parantunut, kun hänen vieressään seisova Sir William nykäisi häntä kylkeen ja huomautti leveästi hymyillen:

"Tämäpä vasta somaa huvia nuorille, eikö totta, herra Darcy? Ei tanssin voittanutta! Minun mielestäni sen pitäisi olla hienojen seurapiirien kaikkein parhaita huvituksia, vai mitä arvelette?"

"Varmastikin, herrani; ja samalla on sillä sekin etu, että se on maailman kaikkein vähimmänskin hienostuneiden seurapiirien huvitus — jokainen villi raakalainenkin kykenee heittelemään sääriään."

Sir William vain hymyili. "Teidän ystävänne tanssii mainiosti", hän jatkoi hetken äänettömyyden perästä, nähdessään Bingleyn hilpeästi pyörivän tanssijain piirissä; "ja arvaanpa, että itsekkin olette siinä taidossa mestari, herra Darcy."

"Näitte kai sitten minun tanssivan Merytonissa, herrani?"

"Näin tosiaankin, ja sitäkö oli nautinto katsella. Taidatte usein tanssia St. James'issa?"[6]

"En koskaan herrani."

"Ettekö ajattele, että se olisi sopiva kunnianosoitus sille pyhälle paikalle?"

"Sitä kunniaa en kernaasti osoita millekään paikalle, mikäli vain voin välttää."

"Teillä on kai oma talo Lontoossa, arvaan mä?" jatkoi hyväntahtoinen isäntä kammahtamatta toisen töykeydestä.

Hra Darcy kumarsi.

"Minäkin olen vähin ajatellut asettua pääkaupunkiin, sillä liikun mielihyvin ylhäisessä maailmassa, mutta en ole oikein varma, sopiiko Lontoon ilma hyvin Lady Lucasille."

Hän vaikenä odottaen vastausta, jota hänen vieraansa ei kuitenkaan näyttänyt olevan halukas antamaan. Nähdessään Elizabethin silloin lähestyvän heitä kohti sai isäntä ylivoimaisen kohteliaisuuden puuskan ja luikkasi huoneen poikki häntä kohti:

"Kiltti Eliza neiti, miksi ette ole mukana tanssimassa? Herra Darcy, sallikaa minun esittää teille tämä nuori neiti erittäin miellyttävänä tanssitoverina. Olen varma, ettette voi kieltäytyä tanssimasta, kun tällainen sulotar odottaa teitä." Ja tarttuen Elizabethin käteen hän yritti kurottaa sen hra Darcylle, joka — vaikka ylen ällistyneenä, — ei näyttänyt lainkaan haluttomalta tarttumaan siihen, jollei neitonen olisi äkkiä nykäissyt kätensä pois ja sanonut hiukan harmistuneena:

"Minua ei laisinkaan haluta tanssia, Sir William. Ettehän vain luule minun tulleen tännepäin kerjätäkseni itselleni tanssittajaa?"

Vakavan kohteliaasti aneli hra Darcy kunniaa saada viedä hänet lattialle, mutta turhaan. Elizabeth pysyi jyrkkänä kiellossaan, eikä Sir Williaminkaan onnistunut houkuttelullaan kääntää hänen mieltänsä.

"Te lihoittelette niin suloisesti tanssin pyörteissä, neiti Eliza, että on oikein julmaa kun kiellätte minulta hovin nähdä teitä. Ja vaikka tanssi ei yleensä ole tälle herralle mieleen, niin uskon hänen kernaasti uhrautuvan meidän hyväksemme puolittutiseksi."

"Herra Darcy onkin aina ylen kohtelias", virkkoi Elizabeth hymyillen.

"Niin onkin, kuinkas muuten; mutta, rakas neiti Eliza, kukapa ei joutuisikaan kiusaukseen olla kohtelias saadessaan sellaisen tanssitoverin?"

Elizabeth hymähti katkerasti ja kääntyi pois päin. Hänen vastarintansa ei näyttänyt kovinkaan pahoittaneen tanssiin pyytelijää, ja tämä ajatteli jonkin verran suosiollisemmin itsepäisestä neitosesta, kun nti Bingley havahdutti hänet aatoksistaan:

Hra Darcy kuunteli aivan välinpitämättömästi toisen lepertelyä; ja nähdessään hänen välinpitämättömyytensä arvasi nti Bingley aseman pelastetuksi ja jatkoi yhä rohkeammin naljailuaan.

VII LUKU.

Hra Bennetin omaisuutena oli miltei yksinomaan maatila, josta hän sai kahdentuhannen punnan vuositulot. Kovaksi onneksi hänen tyttärilleen tuli tila miesperillisten puutteessa sukumääräysten mukaan siirtymään eräälle etäiselle sukulaiselle; ja heidän äitinsä omaisuus ei, vaikkakin se hänelle itselleen oli ollut koko suurenmoinen, paljoakaan merkinnyt hänen miehensä taloudenpidossa. Hänen isänsä oli ollut asianajaja Merytonissa ja jättänyt tyttärelleen perinnöksi neljätuhatta puntaa.

Hänen sisarensa oli joutunut naimisiin isän entiselle kirjurille hra Philipsille, joka jatkoi isän asianajoliikettä, ja toisen sisaren miehellä oli sievänlainen kauppatoimi Lontoossa.

Longbournin kylä oli vain mailin päässä Merytonista — siis sangen mukava jalkamatka talon nuorille neitosille, joita houkutteli siellä käymään kolmesti tai neljästi viikossa halu tervehtiä tättiä ja samalla poiketa kadun toisella puolella olevaan muotikauppaan. Perheen nuorimmat, Catherine ja Lydia, olivat erikoisen ahkeria kaupunkivieraita. Ollen sisariaan paljon lapsellisemmat he paremman hovin puutteessa lähtivät kävelemään Merytoniin ja hankkimaan sieltä terveellistä puheenaihetta ikäviksi iltahetkiksi. Ja niin vähän jännittäviä kuin tavalliset maalaiskaupppala-uutiset olivatkin, saivat he tädiltään sentään kuulla yhtä ja toista. Tähän aikaan he varsinkin tulivat ladatuiksi täyteen iloisia uutisia erään miliisirykmentin[7] saapumisesta naapuristoon; sen piti jäädä tänne koko talveksi, ja päämajaja tuli olemaan Merytonissa.

Eipä siis ihmettä, että Bennetin neidit olivat nykyään ahkeria vieraita rva Philipsin luona. Joka päivä he saivat kuulla jotain uutta upseerien nimistä ja perhesuhteista.

Näiden majoituspaikatkaan eivät pysyneet enää valtiosalaisuutena, ja ennenpitkää neitokset pääsivät tekemään upseerien tuttavuuttakin. Hra Philips kävi kaikkien upseerien luona pikku liikeasiain vuoksi, ja siitäkös aukeni hänen vaimonsa sisarentyttärille arvaamaton auvon lähde. He eivät enää puhelleetkaan mistään muusta kuin upseereista; ja yksinpä hra Bingleynkin suuri rikkaus, jonka mainitseminen oli yhä edelleenkin salvata hengen heidän äidiltään, oli tyttären silmissä aivan mitätön seikka verrattuna upseerikunnan loistoon ja kunniaan.

Kuunneltuaan kerran aamiaispöydässä nuorimpien tyttäriensä loppumatonta lavertelua tästä päiväkysymyksestä huomautti hra Bennet hyvin kylmästi:

"Tuosta suunpieksämisestä voin päätellä, että te molemmat olette hupsuimmat tytöt koko maassa. Jotain sellaista olen jo vähin epäillytkin, mutta nyt olen siitä täysin varma."

Catherine mykistyi harmistuneena sanattomaksi; mutta aivan häiriytymättä jatkoi Lydia kuvailuaan kapteeni Carterin miehekkäästä mallikelpoisuudesta ja sanoi toivovansa vielä tänään tavata hänet, ennenkuin arvon kapteeni huomisaamulla lähti Lontooseen.

"Sinä todella hämmästyttät minua, rakkaani", torui hra Bennet miestänsä, "kun olet niin kerkeä päättämään omia tyttöjäsi typeriksi. Jos minä tuollaista ajattelisin kenenkä hyvänsä lapsista, niin säästäisin toki omia lapsiani."

"Jos lapseni ovat typeriä, niin täytyy minun silti säilyttää oma järkevyuteni."

"Niin kai — mutta nepä sattuvatkin olemaan kaikkityyni varsin älykkäitä."

"Ainoastaan tässä asiassa meidän mielipiteemme eivät valitettavasti käy yhteen. Olin toivonut, että niin olisi käynyt missä pikku seikassa hyvänsä, mutta nyt minun täytyy jyrkästi pysyä kiini kannassani, että molemmat nuorimmat tyttäremme ovat erinomaisen hupsuja."

"Mutta rakas Bennet, ethän voi odottaakaan, että tuollaiset nuoret tytöt olisivat vielä yhtä järkeviä kuin heidän isänsä ja äitinsä. Kun he ovat kerran tulleet meidän iällemme, niin olen varma, etteivät he piittaa upseereista sen enempiä kuin mekään. Muistanpa vielä hyvin sen ajan, jolloin itsekin panin paljon arvoa punatakeille[8] — ja tottakin, yhä vieläkin hellin sydämessäni sellaista. Ja jos mikä nuori ja pulska eversti, jolla on viiden- tai kuudentuhannen punnan vuositulot, tulisi kosimaan jotain tyttärtäni, niin enpä tosiaankaan panisi vastaan — ja kuulehan, minusta näytti eversti Forster univormussaan kovin sievältä toissailtana Sir Williamin illanvietossa."

"Äiti", huudahti Lydia, "täti sanoi, etteivät eversti Forster ja kapteeni Carter enää käykään niin ahkeraan neiti Watsonin luona kuin ensi alussa tänne tultuaan; täti näkee heidän nykyään hyvin usein seisoskelevan Clarken kirjastossa."

Ennenkuin rva Bennet ennätti vastata, astui perheen arkihuoneeseen liveripukuinen lakeija tuoden Netherfieldistä nti Bennetille[9] osoitetun kirjeen, jääden odottamaan vastausta. Rva Bennetin silmät säihkyivät iloisesta odotuksesta, ja tyttärensä lukiessa hän ei malttanut hillitä kärsimättömyyttään.

"Kerrohan, Jane, keltä se on? Mistä siinä puhutaan? Mitä herra Bingleyllä on sinulle sanottavana? Oi voi, Jane, jouduhan toki kertomaan meille, pidä kiirettä, rakkaani!"

"Se on neiti Bingleyltä", sanoi Jane ja luki sitten kirjeen ääneen.

"*Rakas ystävä.* — Jollette te armahda Louisaa ja minua tulemalla tänään syömään päivällistä meidän kanssamme, niin pelkään meidän molempain tulevan toistemme ikivihollisiksi; sillä eihän kaksi naista voi istua jöröttää koko päivää kahdenkesken joutumatta lopulta ilmiriitaan keskenään. Tulkaa oitis kun saatte tämän lapun käsiinne. Veljeni ja toiset herrat syövät ulkona upseerien seurassa. — Ikuisesti teidän harras Caroline Bingley."

"Upseerien kanssa!" huudahti Lydia. "Kuinka ihmeellä ei täti meille *tuosta* maininnut?"

"Syövät ulkona!" toisti rva Bennet, "sepä sattui onnettomasti."

"Saanko lähteä vaunuilla?" kysyi Jane.

"Ei, rakkaani, parempi on että lähdet ratsain, sillä kohta näyttää tulevan sade, ja silloin on sinun jäätävä sinne yöksi."

"Tuo olisi tosiaankin hyvä suunnitelma", huomautti Elizabeth, "jos vain olet varma, etteivät ne tarjoudu tuomaan häntä kotia omilla vaunuillaan."

"Ei siitä pelkoa, sillä herrat lähtevät tietysti herra Bingleyn vaunuilla Merytoniin, eikä Hursteilla ole hevosia omiin vaunuihinsa."

"Minä lähtisin sittenkin paljon mieluummin vaunuilla."

"Mutta rakkaani, eihän isäsi voi antaa hevosiaan, siitä olen varma. Niitä tarvitaan pellolla, eikö totta, Bennet?"

"Niitä tarvittaisiin pellolla paljon enemmän kuin teidän ajeluiltanne yleensä riittää."

Isä pysyi jäykkänä kiellossaan, joten Janen oli lähdeävä ratsain; ja äiti katseli ulko-ovelta hänen lähtöään, sydän täynnä iloisia aavistuksia lähestyvän rajuilman

johdosta. Hän ei pettynytäkään toivossaan; sillä Jane ei ollut ennättänyt vielä pitkällekään, kun alkoi sataa kuin saavista kaataen. Hänen sisarensa hätäilivät hänen tähtensä, mutta äiti oli ihastuksissaan. Sadetta jatkui taukoamatta koko illan. Varmastikaan ei Jane palaisi yöksi kotiin.

"Sepä oli kerrassaan oiva ajatus minulta!" ihasteli rva Bennet moneen kertaan, aivan kuin olisi sade tullut hänen tilauksestaan. Mutta seuraavana aamuna hänen ihastuksensa kuitenkin kylmeni melkoisesti, kun kohta aamiaispöydästä noustua Netherfieldin lakeija ilmestyi jälleen taloon tuoden Elizabethille seuraavan kirjelapun:

"Rakkahin Lizzy. — Olen tänä aamuna hyvin huonovointinen ja arvaan vilustuneeni kastuessani eilen läpimäräksi. Hellät ystävättäreni täällä eivät tahdo kuulla puhuttavankaan, että palaisin kotia ennenkuin tunnen itseni paremmaksi. He vaativat myöskin herra Jonesia kutsuttavaksi tänne — — älä siis säikähdä, jos saat kuulla hänen käyneen minua katsomassa — ja eikähän minua muu juuri vaivaakaan kuin päänsärky ja käheys. — Sinun j.n.e."

"No niin, rakkaani", virkkoi hra Bennet, Elizabethin luettua kirjeen ääneen, "jos siis tyttäresi sattuisi sairastumaan pahastikin — vaikkapa hän kuolisikin — niin onhan toki lohdutuksenasi, että tuo kaikki tapahtui sinun toimestasi ja herra Bingleytä pyydystääksesi."

"Oh — en minä ollenkaan pelkää hänen kuolevan. Eivät ihmiset kohta kuolla kuukahda pienestä kylmettymisestä. Ja kyllä siellä hänestä pidetään hyvää huolta. Niin kauan kuin hän viipty siellä, on kaikki oikein hyvin. Minä lähtisin itse katsomaan häntä, jos vain saisin hevoset vaunujen eteen."

Elizabeth, joka oli hyvin hädissään sisarensa tilasta, päätti lähteä ilman vaunujakin; ja kun hän ei ollut mikään ratsastajatar, täytyi hänen lähteä jalkaisin. Mutta hänen aikeensa kohtasi vastustusta.

"Kuinka sinä saatatkaan olla niin typerä", huudahti hänen äitinsä — "että ajatteletkaan kävellä tällaisella kurasäällä! Sinua ei hirviäisi kukaan katsellakaan perille päästyäsi."

"Jane kyllä hirviäisi nähdä minut — muuta en pyydäkään."

"Onko se hieno viittaus minulle, Lizzy", sanoi hänen isänsä, "että lähettäisin hakemaan hevoset?"

"Ei, ei lainkaan. Minua ei kävely peloita ollenkaan. Matka ei merkitse mitään, kun on asiata mennä; eikähän sinne ole pitemmältä kuin kolme mailia. Minä kerkiän kyllä päivälliseksi takaisin."

"Minä ihailen sinun tarmokasta hyväntahtoisuuttasi", huomautti perheen "valo" Mary, "mutta jokaisen tunteen ailahduksen pitäisi minun mielestäni sopeutua yhteen teon järkevyyden kanssa, ja kaiken voimanponnistuksen vastata tarkoitettua tulosta."

"Me lähdemme Merytoniin asti sinua saattamaan", sanoivat Catherine ja Lydia, jotka olivat supatelleet ahkerasti keskenään. Elizabeth suostui heidän tarjoukseensa, ja sisarukset lähtivät kohta matkaan.

"Jos pidämme joutua", sanoi Lydia heidän astuessaan, "niin ehkä ennätämme nähdä kapteeni Carterin, ennenkuin hän lähtee."

Merytoniin tultua pieni seurue jakautui; nuorimmat sisarukset poikkesivat erään upseerin rouvan luo, ja Elizabeth lähti yksinään jatkamaan matkaa, astellen rivakasti sänkipeltojen poikki, kiiveten kiviaitojen ja hypähtäen lätäköiden yli kärsimättömässä innossaan, saapuen vihdoin talon edustalle nilkat hyvin väsyneinä, kengät ja sukat kuraisina ja kasvot punoittavina tiukasta kulusta.

Hänet johdettiin sisään ruokasaliin, missä koko seura, Janea lukuunottamatta, oli koolla aamiaispöydässä ja missä hänen lokainen ulkoasunsa herätti suurta ällistystä. Rva Hurstista ja nti Bingleystä tuntui miltei uskomattomalta, että hän oli aivan yksin kulkenut kolme mailia sellaisella kelillä ja ainoastaan sisartaan nähdäkseen. Ja Elizabeth voi olla varma, että hän sen kautta oli joutunut noiden arvon naisten ylenkatseen alaiseksi. He ottivat kuitenkin hänet hyvin kohteliaasti vastaan ja heidän veljensä sävyssä oli enemmänkin kuin pelkkää kohteliaisuutta — siinä oli mielihyvää ja hellyyttä. Hra Darcy sanoi hyvin vähän, ja hra Hurst istui tuppisuuna. Edellisen mielessä kamppaili ihastus neitosen terveestä ihonväristä ja epäily, oikeuttiko sisaren satunnainen pahoinvointi tätä yksin uskaltamaan niin seikkailurikkaalle matkalle. Jälkimmäinen ajatteli yksinomaan aamiaistaan.

Hätäisiin kysymyksiinsä Janen tilasta Elizabeth ei saanut oikein mieluisia vastauksia. Nti Bennet oli nukkunut huonosti, ja vaikka hän nyt olikin ylhäällä, oli hänessä siksi paljon kuumetta, ettei hän saanut lähteä huoneestaan. Elizabeth oli iloinen, kun hän sentään pääsi oitis häntä katsomaan; sillä Jane, jota vain pelko omaistensa säikäyttämistä oli estänyt kirjeessään toivomasta sellaista vierailua, oli hyvin ihastunut hänen tulostaan. Hän ei kuitenkaan jaksanut paljon puhella; ja kun nti Bingley jätti heidät kahdenkesken, voi hän ainoastaan tulkita ihastustaan ja kiitollisuuttaan nauttimansa hellän kohtelun johdosta. Elizabeth autteli häntä äännettömästi.

Aamiaispöydästä noustuaan talon naiset palasivat heidän luokseen; ja silloin rupesi Elizabethkin pitämään heistä, nähdessään kuinka hellästi ja huolellisesti he hoitelivat

Janea. Apteekkarikin saapui; tutkittuaan potilaan hän sanoi hänen kovasti kylmettyneen, niinkuin oli arvellutkin, ja kehoitti häntä käymään uudestaan vuoteeseen, luvaten lähettää joitakin lääkkeitä. Neuvoa noudatettiin oitis, sillä kuumeoireet lisääntyivät ja sairaan päätä pakotti kovasti. Elizabeth ei poistunut hetkeksikään sisarensa vierestä, eivätkä talon naisetkaan olleet sieltä usein poissa; herrat vuorostaan lähtivät ulos, kun eivät voineet olla miksikään avuksi.

Kun kello löi kolme, tunsu Elizabeth, että hänen täytyi lähteä, ja hän sanoi sen sangen vastenmielisesti. Nti Bingley tarjoutui lähettämään hänet kotia vaunuilla, mutta silloin hätäytyi Jane niin kiihkeästi heidän eroamisestaan, että nti Bingleyn täytyi vaivata vaunutarjouksensa pyynnöksi, että hän jäisi vielä toistaiseksi Netherfieldiin. Elizabeth suostui mitä kiitollisimmin ja palvelija lähetettiin oitis Longbourniin ilmoittamaan kotolaisille hänen jäämisestään ja noutamaan hänelle vaatteita.

VIII LUKU.

Kello viideltä talon naiset vetäytyivät omalle puolelleen pukeutumaan, ja puoli seitsemältä tultiin Elizabethia kutsumaan päivälliselle. Kohteliaisiin tiedusteluihin sisarensa tilasta — ja tällöin Elizabethia nimenomaan ilahdutti havaita, että hra Bingley oli kaikkein huolestunein kyselijä — hänellä ei ollut paljon hyvää vastattavana. Jane ei ainakaan ollut yhtään parempi. Sen kuultuaan talon naiset vakuuttivat kolmeen tai neljään kertaan, kuinka tuo uutinen heitä suretti, kuinka ikävää heistä oli vilustua ja kuinka suuresti heitä inhoitti ajatellakaan joutuvansa kipeiksi — ja siihen heidän surunsa Janesta sitten loppuikin. Tuo merkillinen käytös — että he Janen edessä näyttäytyivät helliksi ystäviksi ja selän takana jokseenkin välinpitämättömiksi — palautti Elizabethille hänen aikaisemman nurjan käsityksensä heistä.

Heidän veljensä sen sijaan oli ainoa perheenjäsen, jota kohtaan hän tunsu jonkinmoista mieltymystä. Nuoren miehen hätä Janen sairastumisesta oli ilmeinen ja vilpittömä, ja Janen sisarelle hän osoitti imartelevaa huomaavaisuutta, joka esti tätä tuntemasta olevansa talossa vieras tungeksija, jollaisena toisten kylmä välinpitämättömyys oli alussa saattanut häntä pitämään itseänsä. Naiset olivat syventyneet keskustelemaan hra Darcyn kanssa, ja hra Hurst, joka istui Elizabethin pöytäoverina, tuntui elävän ainoastaan syödäkseen, juodakseen ja korttia lyödäkseen; ja huomattuaan vierustoverinsa pitävän yksinkertaista keittoa parempana kuin herkullista ranskalaista muhennosta, vaikenä hän kokonaan puhumattomaksi.

Pöydästä noustua palasi Elizabeth heti Janen tykö, ja kohta kun hän oli selkänsä kääntänyt, rupesi nti Bingley arvostelemaan häntä; hänen käytöstapaansa ei kannattanut kehua, se oli samalla haavaa jäykkä ja kursailematon; hänellä ei ollut seurustelutaitoa, ei esiintymistyyliä, ei makua — ulkonaisista suloista

puhumattakaan. Rva Hurst oli samaa mieltä kuin sisarensa ja kävi jatkamaan luonnepiirrelmää.

"Hänellä ei sanalla sanoen ole vähimmässäkään määrin ominaisuuksia, jotka puhuisivat hänen puolestaan, lukuunottamatta sitä että hän on mainio kävelijä. En unohda milloinkaan, miltä hän näytti aamulla tänne tullessaan. Häntä olisi voinut luulla mustalaistytöksi."

"Niin tosiaankin, Louisa. Minun oli vaikea pidättää nauruani. Mitä hänen tarvitsi ollenkaan tulla tänne? Ravata nyt pitkin peltoja ja hakoja mukamas sentakia, että sisarensa oli vähän kylmettynyt! Hapset hajallaan ja kengät kurassa — uh!"

"Niin, ja näitkös hänen alushameensa? Ainakin kuusi tuumaa paksulta oli kuraa helmassa, siitä olen varma, vaikka hän koettelikin peitellä sitä päällyshameellaan."

"Sinun kuvauksesi saattaa olla yhtä tarkka kuin silmäsi, Louisa", sanoi Bingley, "mutta minulta tuo kaikki jäi aivan huomaamatta. Minusta neiti Elizabeth oli mainion raittiin näköinen, kun hän aamulla odottamatta ilmestyi seuraamme. Hänen tahraantunutta alushamettaan en tullut lainkaan panneeksi merkille."

"Te sen varmastikin huomastitte, herra Darcy", sanoi nti Bingley. "Ja arvaanpa, ettette haluaisi nähdä *omaa sisartanne* siinä tilassa."

"En varmastikaan."

"Harppailla kolme mailia, vai neljä tai viisikö niitä oli, nilkkojaan myöten liejussa, ja yksin — aivan yksin! Mikähän hänen päähänsä oikein olikaan pälkähtänyt? Minusta tuollainen käytös on moukkamaista homssuttelua, kerrassaan surkeata välinpitämättömyyttä kaikista ihmistavoista."

"Minusta on sellainen sisarellinen hellyys ja huolenpito sangen ilahduttavaa nähdä", sanoi Bingley.

"Minä pelkään, herra Darcy", huomautti nti Bingley puolittain kuiskaten, "että tämä seikkailu on ollut omiaan heikontamaan sitä ihailua, jota te tunnette hänen kauniita silmiään kohtaan."

"Eipä suinkaan, päinvastoin oli reipas liikunto tehnyt ne paljon kirkkaammiksikin."

Lyhyt äänettämyys seurasi tätä lausuntoa ja sitten aloitti rva Hurst uudestaan:

"Minä pidän paljon Jane Bennetistä; hän on todellakin suloinen tyttö; ja toivoisin kaikesta sydämestäni hänen pääsevän hyviin naimisiin. Mutta kun tyttöparka on

siunattu sellaisella isällä ja sellaisella äidillä ja niin halpa-arvoisilla sukulaisilla, niin pelkäänpä ettei hänellä ole suuriakaan toiveita siihen."

"Muistanpa kuulleen sinun sanovan, että hänen setänsä on asianajajana Merytonissa?"

"Niin, ja toinen setä pitää rihkamapuotia jossain Cheapsiden[10] puolella."

"Sehän on suurenmoista", sanoi sisar, ja molemmat nauroivat sydämensä pohjasta.

"Vaikka heillä olisi setiä koko Cheapside täynnänsä", huudahti Bingley ärtyneenä, "niin se ei vähentäisi hiukkastakaan heidän miellyttäviä ominaisuuksiaan."

"Mutta sangen paljon se vähentäisi heidän mahdollisuuksiaan päästä hyviin naimisiin", huomautti Darcy.

Siihen väitteeseen Bingley ei vastannut mitään; mutta hänen sisarensa yhtyivät siihen täydestä sydämestään ja pitivät vielä jonkin aikaa iloa "rakkaan Janen" halpa-arvoisten sukulaisten kustannuksella.

Heidän hellyytensä kuitenkin palasi, kun he päivällispöydästä siirtyivät sairaan luokan ja istuivat siellä, kunnes heidät kutsuttiin alas kahville. Jane oli edelleen hyvin huonona eikä Elizabeth luopunut hänen viereltään, ennenkuin myöhään illalla nähdessään hänen nukkuvan rauhallisesti, jolloin hän arveli pikemminkin velvollisuutensa kuin oman hauskuutensa vaativan häntä lähtemään alakertaan toisten seuraan. Hän tapasi toiset salissa lyömässä korttia, ja häntäkin kehoitettiin liittymään mukaan; mutta epäillen heidän pelaavan korkeista panoksista hän kieltäytyi ja sanoi kernaammin huvittelevansa lukemalla jotain kirjaa sen vähän aikaa, minkä hän voi olla poissa sisarensa luota. Hra Hurst katsahti häneen silmät suurina rehellisestä ällistyksestä.

"Pidätkö te tosiaankin enemmän lukemisesta kuin kortinpeluusta?" hän sanoi.

"Sepä on kerrassaan merkillinen maku."

"Neiti Eliza Bennet", sanoi nti Bingley, "halveksii kortteja. Hän on ahkera kirjatoukka eikä löydä huvia mistään muusta."

"En ansaitse sellaista kehumista enkä sellaista arvostelua", huudahti Elizabeth, "minä *en* ole mikään ahkera kirjatoukka, ja minä saan huvia paljosta muustakin."

"Sisarenne hoitamisesta teillä ainakin on paljon hankaluutta", sanoi Bingley, "ja minä toivon, että hän pian toipuu palkitakseen teidän vaivannäköne."

Elizabeth kiitti häntä sydämestään ja meni erään pöydän luo, jolla oli moniaita kirjoja. Bingley tarjoutui kohta noutamaan hänelle lisää, vakuuttaen että koko kirjasto oli hänen käytettävänä.

"Ja minä toivoisin, että kirjakokoelmani olisi paljon suurempi sekä teidän tyydytykseksenne että omaksi kiitoksekseni; mutta minä olen vetelä veitikka; ja vaikka minulla onkin vain vähän kirjoja, on niitä sentään enemmän kuin mitä olen koskaan avannut lukeakseni."

Elizabeth vakuutti, että salissa oli aivan riittävästi hänen valitakseen.

"Minua ihmetyttää", sanoi nti Bingley, "että isäni jätti jälkeensä niin vähäisen kirjakokoelman. Kuinka ihmeen kaunis kirjasto teillä onkaan Pemberleyssä, herra Darcy!"

"Hyvä sen pitäisi olla", vastasi tämä, "sillä monet sukupolvet ovat kasvattaneet sitä."

"Entä kuinka paljon te itse olette sinne hankkinut? — Tehän ostelette alinomaan uusia kirjoja."

"En voi ymmärtää, mitä syytä olisi sitä laiminlyödä tällaisena aikana."

"Laiminlyödä! Olen varma, että te ette laiminlyö mitään, mikä vain voi lisätä tuon ylhäisen kartanon kauneutta. Charles, kun sinä kerran rakennat *oman* talosi, niin toivoisin, että siitä tulisi edes puoleksikin niin kaunis paikka kuin Pemberley on."

"Toivoisinpa sitä itsekini."

"Minä neuvoisin sinua todellakin valitsemaan itsellesi jonkin paikan sen läheisyydestä ja ottamaan Pemberleyn malliksi. Koko Englannissa ei ole kauniimpaa seutua kuin Derbyshire."

"Kaikesta sydämestäni — minä ostaisin vaikka Pemberleyn itsensä, jos Darcy suostuisi myymään sen."

"Charles, minä puhun vain mahdollisista asioista."

"Kautta kunniani, Caroline, minusta on mahdollisempaa hankkia itselleen Pemberley ostamalla kuin jäljittelemällä."

Keskustelu kiinnitti Elizabethin mieltä paljon enemmän kuin hänen kirjansa; ja kohta hän laski sen tykkänään kädestään ja saapui korttipöytään, asettuen hra Bingleyn ja tämän vanhemman sisaren väliin katselemaan peliä.

"Onko neiti Darcy kasvanut vielä viime keväästä lähtien?" jatkoi nti Bingley kyselyään. "Tuleeko hänestä minun pituiseni?"

"Luulisin tulevan. Hän on nyt jokseenkin neiti Elizabeth Bennetin pituinen, ehkä hiukan pitempikin."

"Kuinka minä ikävöinkään nähdä häntä! En ole koskaan tavannut ketään, johon olisin oitis niin ihastunut kuin häneen. Niin kaunis kuin hän on, ja niin hienotapainen, ja niin ihmeesti kehittynyt ikäisekseen! Pianoa hän soittaa oikein hurmaavasti."

"Minua ihmetyttää", virkkoi hänen veljensä, "kuinka nuorilla neitosilla voi olla kärsivällisyyttä kehittyä niin täydelliseksi kuin he jok'ikinen ovat."

"*Jok'ikinenkö* täydellinen! Mutta rakas Charles, mitä sinä oikein tarkoitat?"

"Niin juuri, jok'ikinen heistä, sitä tarkoitan. Kaikki he maalaavat kuvia pöydänlevyihin, näpertelevät pahvirasioita ja kutovat kukkaroita. Tuskin tunnen ainoatakaan, joka ei osaisi tuota kaikkea — ja olen varma, etten ole kuullut mainittavan ainuttakaan nuorta neitosta, jota ei jo heti ensi sanoiksi vakuutettaisi aivan täydelliseksi."

"Sinun määritelmäsi täydellisyyden yleisyydestä on valitettavasti liiankin tosi", sanoi Darcy. "Sitä sanaa sovitetaan moneenkin naiseen, joka ei osaa mitään muuta kuin kutoa kukkaroita tai näpperellä pahvirasioita; mutta muuten en ole samaa mieltä sinun kanssasi puhuttaessa ylempien seurapiirien naisista ylimalkaan. Minä en voi kerskua tuntevani puolta tusinaa enempiä koko tuttavapiiristäni, joita voi todella sanoa täydelliseksi."

"Enkä minäkään, siitä olen varma", vakuutti nti Bingley.

"Sitten teidän täytyy sisällyttää sangen paljon hyviä ominaisuuksia täydellisen naisen käsitteeseen", huomautti Elizabeth.

"Niin kyllä — minä sisällytänkin niitä siihen hyvin paljon", vastasi Darcy.

"Se on varmaa", huudahti hänen uskollinen avustajansa, "ei ketään voi sanoa täydelliseksi, joka ei olisi monin kerroin ylempänä tavallista naistasoa. Naisen pitää osata soittaa mallikelpoisesti, laulaa, piirustaa, tanssia ja puhua vieraita kieliä. Ja kaiken sen lisäksi hänellä täytyy olla jotain aivan erikoista käytöksessään, liikkumistavassaan, puheensa sävyssä ja tunteittensa ilmaisemisessa, muuten hän ei vielä vastaa kuin puoleksi tuon määritelmän sisällystä."

"Kaikkea tuota hänellä pitää olla", jatkoi Darcy hyvien avujen luetteloa. "Ja kaiken sen lisäksi hänen pitää olla saavuttanut sisällistä itsenäisyyttä ja vakavuutta perusteellisen lukemisen avulla."

"Eipä sitten ihmekään, että te tunnette *ainoastaan* kuusi täydellistä naista. Pikemminkin käy kummakseni, että tunnette edes *ainuttakaan*."

"Oletteko sitten niin varma oman sukupuolenne vajavaisuudesta, että voitte epäillä noita kaikkia avuja siihen nähden mahdottomiksi?"

"*Minä* ainakaan en ole tavannut yhtään sellaista naista. Minä en vain ole missään nähnyt sellaista syväoppisuutta ja hyväaistisuutta ja uutteruutta ja siroutta ja taitojen monipuolisuutta yhdistettyinä yhteen ainoaan naiseen."

Rva Hurst ja nti Bingley nousivat kiivaasti vastustamaan hänen epäoikeutettua epäilyään, ja molemmat vakuuttivat tuntevansa paljonkin sellaisia ihmeolioita, kunnes hra Hurst viimein manasi heitä malttamaan mielensä valittaen katkerasti, että moinen viisastelu vei kauniin pelin hunningolle. Keskustelun saatua täten äkkilopun Elizabeth lähti kohta sisarensa luo.

"Eliza Bennet", julisti nti Bingley, kun ovi oli sulkeutunut poismenijän perästä, "näkyvä olevan niitä nuoria naisia, jotka koettavat päästä vastakkaisen sukupuolen suosioon halventamalla oman sukupuolensa ansioita. Moniin miehiin nähden se kai onnistuukin, mutta minusta se on viheliäinen viehätyskeino, kerrassaan halpamainen miellytystapa."

"Epäilemättä", vastasi Darcy, jolle tuo huomautus tuntui etupäässä olleen kohdistettu, "on paljon halpamaista *kaikissa* keinoissa, joihin naiset näyttävät toisinaan turvautuvan miehiä miellyttääkseen. Kaikki, mikä tässä suhteessa vähänkin vivahtaa kylmästi laskevaan tarkoituksellisuuteen, on minusta vastenmielistä ja inhoittavaa."

Nti Bingley ei tuo vastaus tuntunut täysin tyydyttävän, sillä hän ei enää jatkanut puheenaihetta.

Elizabeth palasi toisten luo vain sanoakseen, että hänen sisarensa voi huonommin ja ettei hän voinut jättää tätä yksin yöksi. Bingley ehdotti hra Jonesia noudettavaksi sairasta katsomaan; hänen sisarensa sen sijaan halveksivat kaikkea maalaisapua ja ehdottivat käännettäväksi jonkin Lontoon etevimmän erikoislääkärin puoleen. Siitä Elizabeth ei tietysti tahtonut kuulla puhuttavan, vaan kallistui heidän veljensä esitykseen; ja päätökseksi tuli; että hra Jones haettaisiin varhain huomisaamuna, jollei nti Bennet silloin ollut käynyt paremmaksi. Bingley oli hyvin huolissaan; hänen

sisarensa olivat aivan lohduttomia. He koettivat kuitenkin haihduttaa suruaan laulamalla duettoja kaiken iltaa; veli sen sijaan ei voinut pukea tunteitaan sen parempaan muotoon kuin että kehoitti emännöitsijää antamaan kaikkea mahdollista apua sairaalle neidille ja tämän sisarelle.

IX LUKU.

Elizabeth oli viettänyt melkein koko yön sisarensa huoneessa ja aamulla hän voi ilokseen antaa rauhoittavan tiedon hra Bingleyn lähettämälle sisäkölle ja hänen sisartensa mahtaville kamarineidoille. Sairaana verrattaisesta hyvinvoinnista huolimatta hän halusi lähettää kirjeen Longbourniin pyytääkseen äitiään tulemaan katsomaan Janea ja päättämään tilanteesta. Kirje toimitettiin oitis perille, ja kohta aamiaisen jälkeen saapuikin rva Bennet kahden nuorimman tyttärensä kera.

Jos äiti olisi tavannut Janen hyvin huonona, niin olisi hän tietysti säikähtänyt, mutta nähdessään tyttärensä hymyilevän rauhallisesti pielukseltaan ei hänellä ollut lainkaan kiirettä toimittaa häntä kotiin. Hän ei senvuoksi tahtonut kuullakaan tyttärensä pyyntöä päästä palaamaan, eikä apteekkarikaan arvellut muuttoa vielä hyväksi. Istuttuaan hetkisen Janen luona äiti ja hänen kolme tervettä tytärtään noudattivat nti Bingleyn kutsua ja lähtivät alas ruokasaliin. Hra Bingley tuli heitä tervehtimään ja lausui toivovansa, ettei rva Bennet ollut tavannut nti Bennetiä huonompana kuin oli odottanut.

"Olen tosiaankin, hyvä herra", vastasi huolekas äiti. "Hänestä ei millään muotoa ole vielä muutettavaksi. Herra Joneskin siitä varoitti. Meidän täytyy vielä vähän aikaa turvautua teidän pitkämielisyyteenne."

"Muutettavaksiko!" huudahti Bingley. "Sellaista ei saa ajatellakaan. Sisarenikaan ei tahdo kuulla mitään muuttamisesta, siitä olen varma."

"Voitte luottaa siihen", sanoi nti Bingley jäätävän kohteliaasti, "että neiti Bennet saa mahdollisimman parasta hoitoa meidän luonamme ollessaan."

Rva Bennet tulkitsi kiitollisuuttaan sangen laajasanaisesti.

"Olen varma", hän lisäsi, "että jollei hänellä täällä olisi niin hyviä ystäviä, niin en tiedä kuinka hänen kävisikään, sillä hän on tosiaankin hyvin kipeä ja kärsii armottomasti, vaikka hän kestää sen enkelin kärsivällisyydellä, sillä hänellä on tosiaan laupia ja lempein luonne mitä koskaan olen nähnyt. Olen monesti sanonut toisille tytöilleni, etteivät he ole mitään *hänen* rinnallaan. Teillä on todellakin kaunis talo täällä, herra Bingley, ja entä mikä ihana näköala soratien yli. En tiedä koko kreivikunnassa toista

paikkaa, joka olisi niin viehättävä kuin Netherfield. Toivon, ettette kovin pian ajattele muuttaa täältä, vaikka tiedän teidän vuokranneen talon vain lyhyeksi ajaksi."

"Kaikki, mitä minä teen, tapahtuu aivan äkkiä", vastasi Bingley, "niin että jos saisin päähäni muuttaa pois Netherfieldistä, kävisi se viidessä minuutissa. Tätä nykyä en kuitenkaan ajattele mitään sellaista."

"Sitä minä odotinkin teiltä", sanoi Elizabeth.

"Mitä — oletteko vaivannut itseänne ajattelemalla minua?" huudahti Bingley ja kääntyi tyttöön päin.

"Olen kylläkin — minä ymmärrän teidät täydellisesti."

"Tahtoisin kernaasti käsittää tuon puheenne imarteluksi, mutta on samalla peloittavaa tuntea olevansa läpinäkyvä kuin lasi."

"Se riippuu luonteesta. Eihän ole sanottu, että syvälinen ja monimutkainen luonne olisi enemmän tai vähemmän arvokas kuin teidän läpinäkyvä luonteenne."

"Lizzy", hätäili hänen äitinsä, "muista toki missä olet, äläkä Herran tähden ole täällä samanlainen raivopää kuin kotona saat olla."

"Enpä ennen tiennyt, että te olette sellainen luonteiden tutkija", jatkoi Bingley kevyeen sävyyn. "Se mahtanee olla varsin huvittava tutkimusala."

"On kylläkin, mutta *enimmin* huvittavat minua tuollaiset monimutkaiset luonteet. Se etu niillä ainakin on toisiin verraten."

"Mutta maaseudulla", puuttui Darcy puheeseen, "teillä lienee sangen vähän tutkimisen arvoisia ihmisiä. Maallahan te liikutte hyvin rajoitetuissa ja alati muuttumattomissa seurapiireissä."

"Mutta ihmiset muuttuvat sen sijaan itse niin paljon, että heissä huomaa alituisesti uusia piirteitä."

"Niin tosiaankin", kivahti rouva Bennet, jota maaseudun halveksiminen syvästi loukkasi. "Kyllä meillä täällä *sen puolesta* on kaikki yhtä hyvää kuin kaupungissakin."

Kaikki ällistyivät tästä sangen hämäästi tulkittavasta väitteestä. Darcy katseli puhujaa pitkään ja pyörähti sitten ääneti ympäri. Uskoen täydellisesti nolanneensa kaupunkilaiskeikarin jatkoi rouva Bennet voitonriemuisesti:

"En minä vain jaksa käsittää, missä suhteessa Lontoossa elettäisiin meitä maaseutulaisia edellä, jolle oteta lukuun puoteja ja teatteria. Onhan maalla sentään paljon hausempi elää, eikö totta, herra Bingley?"

"Kun minä asun maalla", vastasi tämä, "niin ei minua koskaan haluta muuttaa sieltä pois, ja kun olen Lontoossa, niin on juttu aivan sama. Kummallakin taholla on omat etunsa, ja minä viihdyn mainiosti kummassakin."

"Niin kai — se riippuu siitä, että teillä on suora ja siloinen luonnonlaatu. Mutta tuo toinen herra", hän katseli Darcyyn, "tuntuu mieleessään panevan maaseudun pataluhaksi."

"Äiti, nyt sinä aivan erehdyt", huudahti Elizabeth, punastuen äitinsä takia. "Sinä käsität herra Darcyn väärin. Hän tarkoitti vain, ettei täällä maalla tapaa niin monenlaisia ihmisluonteita kuin suurkaupungissa, ja sehän täytyy sinunkin myöntää todeksi."

"Tietysti, rakkaani, kukapas muuta voi väittääkään. Mutta mitä siihen tulee, ettei täällä naapuristossamme tapaisi paljon arvokasta väkeä, niin siinä väitteessä ei ole totta eikä perää. Kuuluuhan meidänkin seurustelupiiriimme ainakin pari tusinaa kelpo perhettä."

Ainoastaan sääli ja hellyys Elizabethia kohtaan pidätti Bingleytä purskahtamasta nauruun. Hänen sisarensa ei ollut yhtä hienotunteinen, ja katsellessaan Darcyyn hänen huulillaan väreili hyvin merkittävä hymy. Koettaen kaikin mokomin kääntää äitinsä ajatukset toiselle tolalle Elizabeth tiedusti häneltä, oliko Charlotte Lucas käynyt Longbournissa hänen sieltä lähdettyään.

"Kyllä, kävihän hän eilen isänsä kanssa meillä. Siinä vasta kerrassaan miellyttävä mies, tuo Sir William — eikö tottakin, herra Bingley? Sellainen hieno suuren maailman käytös, ja aina niin herttainen ja puhelias! Aina on hänellä jotain sanottavaa jokaiselle. Kas *siinä* on minun ihanteeni hienosta kunnianmiehestä — kerrassaan toista maata kuin sellaiset, jotka luulottelevat mukamas olevansa jotain suurta eivätkä saa pelkästä ylpeydestä suutansa auki ollessaan ihmisten parissa."

"Kuule — jäikö Charlotte meille päivällisille?"

"Ei, hänellä oli kiire kotia. Arvaan, että häntä tarvittiin siellä laittamaan lihapasteijaa. Siinä se taas nähdään, herra Bingley — *minä* pidän aina sellaisia palvelijoita, jotka osaavat tehdä tehtävänsä; *minun* tyttärieni ei tarvitse keittiössä heiskua. Mutta jokainenhan voi itse paraiten arvostaa omat lapsensa, ja Lucasin tytöt ovat kyllä kelpo tyttöjä, sen vakuutan, vaikka askaroivatkin keittiöhommissa. Sääli vain, etteivät he ole

sen sievempiä! En minä *sitä* tarkoita, että Charlotte olisi mikään naurisnaama; onhan hän meidän tyttöjen paraita ystäviä."

"Hän tuntuu todellakin hyvin miellyttävältä neitoselta", sanoi Bingley.

"Niin kyllä — mutta muistakaa, ettei hän ole paljon minkään näköinen. Lady Lucas on itse sen sanonut minulle monesti ja kadehtinut Janen kauneutta. En tahdo ollenkaan kerskua omasta lapsestani, mutta Jane — hänen veroistaan tyttöä ei totisesti näekään monesti! Kaikki sen sanovat. Kun hän oli vasta viidentoistavuotias heilakka, niin muuan nuori herra veljeni Gardinerin puodissa Lontoossa rakastui häneen niin silmittömästi, että kälyni pelkäsi hänen kosivan tyttöämme, ennenkuin pääsimme lähtemään kotia. Sitä hän ei kuitenkaan tullut tehneeksi. Ehkäpä hän piti Janea vielä liian nuorena. Joka tapauksessa hän rustasi runoja hänelle, ja aika sieviä ne olivatkin."

"Ja siihen päättyi koko hänen lemmenhehkunsa", sanoi Elizabeth kärsimättömästi.

"Luulen monelle toisellekin käyneen samalla tapaa. Tahtoisinpa tietää, kukahan se ensin keksi runot parhaaksi vastamyrkyksi hupsulle lemmen kiihkolle."

"Minä olen tottunut pitämään runoutta rakkauden ylläpitäjänä", sanoi Darcy.

"Niin — terveen, vakavan ja todellisen rakkauden kenties. Kaikkihan kehitty ja vaurastuu, mikä itsessään on vankkaa ja väkevää. Mutta tuollaisen tuulentuoman, huikentelevaisen mieltymyksen pystyy hyvä sonetti tappamaan nälkään, siitä olen vakuutettu."

Darcy tyytyi vain hymyilemään ja kaikkien jäädessä äänettömiksi pelkäsi Elizabeth sydämessään äitinsä taas laskevan uusia kömpelyyksiä. Hän tahtoi kiihkeästi puhua itse jotakin, mutta ei hädissään keksinyt mitään aihetta.

Vihdoin rva Bennet katkaisi äännettömyyden toistellen kiitoksensa talon isännälle hänen Janelle osoittamastaan hellästä huolenpidosta ja pyydellen anteeksi Lizzyn taloon jäämistä. Hra Bingley vastasi vääjäämättömän kohteliaasti ja pakotti sisarensakin olemaan kohteliaat. Rva Bennet oli tyytyväinen ja pyysi ajamaan vaununsa portille. Hänen nuorimmat tyttärensä olivat supatelleet keskenään koko keskustelun ajan, ja supatuksen tuloksena oli, että Lydian piti muistuttaa hra Bingleylle hänen aikaisempaa lupaustaan, että hän heti maalle palattuaan panisi toimeen tanssiaiset Netherfieldissä.

Lydia oli kookas, varhain kehittynyt viisitoistavuotias. Hänellä oli hyvin terve ihonväri ja reipas, ujostelematon käytös. Hän oli äitinsä lemmikki, ja sitä seikkaa hän sai kiittää siitä, että oli päässyt liian varhain mukaan seuraelämään. Hänen luontainen

itsetuntonsa oli saanut hyvää virikettä miliisiupseerien huomaavaisuudesta, joita hänen enonsa hyvät päivälliset ja hänen oma suorasukainen käytöksensä oli houkutellut hänen ympärilleen. Hän kävi nytkin ujostelematta muistuttamaan hra Bingleylle hänen lupaustaan, sanoen että sen unohtaminen olisi anteeksiantamatonta. Isännän vastaus tähän äkkinäiseen hyökkäykseen oli kuin hunajaa huolekkaan äidin korviin.

"Olkaa varma, että aion mitä tarkimmin täyttää lupaukseni ja kohta kun sisarene on täysin terve, pyydän teidän itsenne määräämään tanssiaispäivän. Ettehän toki tahdo tanssia hänen vielä kipeänä ollessaan?"

Lydia oli tyytyväinen. "Niin kai — parempi lienee odottaa, kunnes Jane pääsee jalkeille; ja siihen aikaan arvaan kapteeni Carterinkin jo palanneen Merytoniin. Ja tiedättekös mitä — kun teidän tanssiaisenne ovat ohi, niin vaadin upseerejakin pitämään samanlaiset. Minäpä käyn kohta eversti Forsterin kimppuun."

Rva Bennetin ja hänen tyttäriensä lähdettyä Elizabeth. palasi oitis Janen luo jättäen talon naiset ja hra Darcyn vaihtamaan mielipiteitä hänen ja hänen omaistensa käyttäytymisestä. Viimemainitulla herrasmiehellä ei kuitenkaan tuntunut olevan halua arvostella *hänen* käytöstään, huolimatta kaikista nti Bingleyn herttaisista sutkauksista *kauniista silmistä*.

X LUKU.

Seuraava päivä kului jokseenkin samaan tapaan kuin edellinenkin. Rva Hurst ja nti Bingley istuivat aamupäivällä jonkun aikaa potilaan luona, jonka paraneminen jatkui hitaasti; ja illalla Elizabeth liittyi toisten seuraan salissa. Pelipöytää ei tänään kuitenkaan ilmestynyt näkyviin. Hra Darcy kirjoitteli kirjeitä ja nti Bingley istui hänen vieressään häiriten häntä alituisesti lähettämällä terveisiä hänen sisarelleen. Hrat Hurst ja Bingley panivat kahdenmiehen pikettipeliä ja rva Hurst seurasi pelin menoa.

Elizabeth istui syrjässä neulomuksineen ja vaarinotti huvitettuna hra Darcyn ja tämän naapurin välejä. Neidin alinomaiset huomautukset kirjoittajan sirosta käsialasta, tasaisista riveistä, kirjeen pituudesta j.n.e. sekä kirjoittajan kylmäkiskoiset vastaukset olivat todella mielenkiintoista kaksinpuhelua ja vahvistivat yhä enemmän Elizabethin aikaisempaa käsitystä kummankin luonteenlaadusta.

"Kuinka mieliinsä neiti Darcy tuleekaan, kun saa tuollaisen kirjeen!"

Ei vastausta.

"Te kirjoitatte tavattoman nopeasti."

"Siinä erehdytte. Kirjoitan päinvastoin hyvin hitaasti."

"Kuinkahan paljon kirjeitä te saattekaan vuoden kuluessa panna kokoon! Ja asiakirjeitä niiden joukossa — huu! Minua ihan puistattaa ajatellessani asiakirjeitä."

"Sittenpä on onneksi, että niiden kirjoittaminen lankee minun osakseni eikä teidän."

"Mainitkaapa sisarelle, kuinka kovasti minä ikävöin saada tavata häntä."

"Siitä pyynnöstänne jo kerran mainitsin."

"Pelkään, että te ette pidä kynästä. Antakaas kun minä teroitan sen. Minä olen mainion näppärä teroittamaan kyniä." [11]

"Kiitos vain — minä aina teroitan itse kynäni."

"Kuinka te osaattekaan kirjoittaa noin tasaisia rivejä?"

Ei vastausta.

"Kirjoittakaa sisarelle, että olin kovin iloinen kuullessani, että harppu oli hänen mieleensä, ja kertokaa hänelle, että ihastuin ikihyväksi hänen verrattomasta pöytäliinanmallistaan, joka on minusta äärettömän paljon kauniimpi kuin neiti Grantleyn piirtämä."

"Sallitteko ehkä minun säästää teidän ihastuksenne ensi kirjeeseeni? Tässä ei ole enää tarpeeksi tilaa sen tulkitsemiseen."

"Oh, samantekevä! Tapaanhan hänet itsensä tammikuussa. Mutta kirjoitatteko te aina hänelle noin ihastuttavan pitkiä kirjeitä?"

"Pitkiä ne tavallisesti ovat, mutta niiden ihastuttavuudesta ei ole minun asiani päätellä."

"Minä olen aina ajatellut, että sen, joka kirjoittaa niin helposti pitkiä kirjeitä, täytyy kirjoittaa aina kauniisti."

"Tuo ei ollut ollenkaan imartelevaa Darcylle, Caroline", huudahti hänen veljensä, "sillä häneltä ei kirjoittaminen käy helposti. Hän miettii liian perusteellisesti pitkiä sanojaan. Eikö totta, Darcy?"

"Ainakin kirjoitan eri tavalla kuin sinä."

"Oo — Charles kirjoittaa niin huolimattomasti, ettette voi uskoakaan", huudahti nti Bingley. "Hän jättää pois puolet sanoista ja tuhraa loputkin aivan lukemattomiksi."

"Ajatukset kulkevat päässäni niin nopeasti, etten ennätä panna niitä paperille; ja siksipä eivät vastaanottajat välistä pääse ollenkaan selville minun ajatuksistani."

"Teidän alistuvaisuutenne, herra Bingley, vääntää moittijalta aseet kädestä", huomautti Elizabeth.

"Mikään ei ole niin pettäväistä kuin näennäinen alistuvaisuus", sanoi Darcy.

"Useinkaan se ei ole muuta kuin pelkkää välinpitämättömyyttä toisten mielipiteestä ja välistä epäsuoraa kerskumistakin."

"Kummalla tavalla sinä tulkitset minun tämänkertaisen vaatimattomuuteni?"

"Mitä se on muuta kuin kerskumista, sillä sinä todella ylpeilet kirjoitusvirheistäsi, koskapa selität niiden muka johtuvan ajatustesi kerkeydestä. Jollet tuota suorastaan pidä jonain ansiona, niin ainakin kuvittelet herättäväsi sillä toisten mielenkiintoa persoonaasi. Joutuisuutta ja kerkeäkätisyyttä pidetään suurena ansiona, useinkaan muistamatta, että joutuin tehty työ on enimmäkseen hutiloitua. Kun aamulla sanoit rouva Bennetille, että jos päättäisit luopua Netherfieldistä, niin toteutuisi päätöksesi viidessä minuutissa, ja sitä luulottelit mukamas mainioksikin urotyöksi puoleltasi — mutta mitäpä kiitettävää itse asiassa onkaan moisessa hätäilemisessä, jolloin paljon tärkeitä asioita jää vaarinottamatta ja tekemättä ja josta ei ole tosi hyötyä itselle eikä muille?"

"Oh, oh", huudahti Bingley, "jopa sinä menet liian pitkälle kun muistuttelet kaikkia aamullisia hassutuksia! Ja kuitenkin, kunniani kautta, silloin minä uskoin todella niin kuin sanoin ja uskon sen vieläkin. Ainakaan en ehdoin tahdoin tahtonut esiintyä joutavana hätikkönä naisten edessä."

"Olen kyllä vakuutettu, että uskoit sanasi todeksi, mutta enpä sittenkään luule, että lähtisit täältä sellaisella silmittömällä hopulla. Sinun menettelysi olisi silloin aivan sattuman varassa, ja vaikka jo istuisit hevosen selässä ja joku ystävä sanoisi sinulle: Bingley, tekisit kai paremmin kun lykkäisit lähtösi ensi viikkoon — niin epäilemättä tekisit niin, epäilemättä lykkäisit lähtösi vielä kuukauden päähän."

"Tuolla kaikella te olette ainoastaan todistanut", huudahti Elizabeth, "ettei hra Bingley tehnyt oikeutta omalle sopuisalle luonnonlaadulleen. Te olette nyt kuvannut hänet paremmin kuin hän itsekään osasi sen tehdä."

"Tunnen itseni perin imarrelluksi", sanoi Bingley nauraen, "kun kannatatte ystävääni hänen kuvatessaan minut lauhkeaksi lampaaksi. Mutta pelkäänpä, että te sen kautta annoitte asialle käänteen, jota hän ei mitenkään tarkoittanut, sillä arvaan hänen

varmastikin panevan minuun suurempaa arvoa, jos vastaisin hänen taivutukseensa jyrkästi kieltäen ja laskettaisin tieheni täyttä laukkaa."

"Sovittaisiko siis teidän myöhempi itsepäisyytenne herra Darcyn mielestä aikaisemman hätiköimisenne?"

"Tuota, totta vie, en kykene oikein selittämään — vastatkoon Darcy itse siihen kysymykseen!"

"Sinä nähtävästi odostat minun rupeavan selittämään mielipiteitä, joita suvaitset sanoa minun omikseni, vaikken ikinä ole tunnustanut niitä omikseni. Pysyäksemme kuitenkin kosketellussa tapauksessa, neiti Bennet, tulee teidän muistaa, että tuo ystävä, jonka otaksuimme toivovan hänen vielä viipyvän täällä, lausui pelkän toivomuksensa perustelematta sitä millään tavoin."

"Ettekö siis pidä minään ansiona, että mies taipuu ystävänsä suostutukseen — alttiisti ja perusteluja pyytämättä?"

"Sokea taipuminen ilman omaa vakaumusta ei ole kunniaksi kummallekaan."

"Minusta tuntuu, että te, herra Darcy, ette myönnä ystävyydelle ja hellyydelle minkäänlaista vaikutusvaltaa. Katsekin pyytäjään riittää usein pyydetylle, jotta hän taipuu pyyntöön, vaatimatta ollenkaan vakuuttavia todisteluja. En tässä tarkoita erityisesti tuota herra Bingleyn suhteen oletettua tapausta. Hänen menettelystään sellaisessa tapauksessa voimme keskustella, kun todellinen tilaisuus tarjoutuu. Mutta ylipäänsä ja aivan jokapäiväisissä tapauksissa, kun ystävysten kesken toinen pyytää toista muuttamaan päätöksensä jonkin tärkeän asian suhteen — ajatteletteko te silloin hänestä halveksien, jos hän täyttää pyynnön ilman muuta?"

"Eiköhän olisi viisasta, että ennenkuin käymme pitemmältä kehittämään tätä mielenkiintoista kiista-aihetta, ensin määrittelisimme tarkemmin kyseenä olevasta pyynnöstä aiheutuvan ratkaisun tärkeyden sekä noiden miesten välillä vallitsevan ystävyyssuhteen syvällisyyden?"

"Tottahan toki", huudahti Bingley, "älkäämme toki unohtako tärkeitä yksityisseikkoja, kuten miesparkojen pituutta ja painoa, sillä niillä saattaa olla enemmänkin merkitystä asian ratkaisussa kuin mitä te, neiti Bennet, osaatte arvatakaan. Sillä minä vakuutan, että jollei Darcy olisi noin pitkä hongankolistaja minuun verraten, en osoittaisi hänelle puoltakaan sitä arvonantoa, jota hän nyt nauttii minun puoleltani. Ja minä väitän, että vaikea on ajatellakaan sen kunnianarvoisempaa patriarkkaa kuin Darcy saattaa olla erinäisinä hetkinä ja erinäisissä tilanteissa. Omassa kodissaan esimerkiksi ja nimenomaan sunnuntai-illoin, kun hänellä ei ole mitään tekemistä."

Hra Darcy hymyili, mutta Elizabethista tuntui, kuin olisi hän hiukan loukkaantunut, ja sen vuoksi hän tukahdutti naurunsa. Nti Bingley kiiruhti kiihkeästi hillitsemään veljensä kevytmielistä pilantekoa.

"Huomaanpa mihin sinä pyrit, Bingley", sanoi hänen ystävänsä. "Sinä tahdot välttää väittelyä ja panna meidät tuppisuiksi."

"Ehkä olet oikeassa. Väittelyt minusta liiaksi muistuttavat sanakopua. Jos sinä ja neiti Bennet säästätte loppuottelunne siksi kunnes pääsen karkuun kuulemasta sitä, niin olen hyvin kiitollinen — sitten saatte minun puolestani otella mielenne hyviksi."

"Teidän pyyntönne", sanoi Elizabeth, "ei vaadi minulta mitään uhrausta; ja herra Darcyn olisi kenties parempi lopettaa kirjeensä."

Sen tehtyään Darcy pyysi naisilta vähän soittoa ja laulua. Nti Bingley hypähti oitis pianon ääreen, ja pyydettyään Elizabethia kohteliaasti aloittamaan, jonka pyynnön tämä yhtä kohteliaasti torjui, istahti hän itse soittamaan.

Rva Hurst lauloi sisarensa säestämänä; ja selaillessaan sillä aikaa pianon kannella olevia nuottilehtiä ei Elizabeth voinut olla huomaamatta, että hra Darcy katseli usein ja tutkivasti häntä. Hänen oli vaikea arvata, minkä vuoksi tuo mainio mies valitsi juuri hänet ihailevan tarkastuksensa esineeksi, ja tietäessään olevansa Darcylle perin vastenmielinen joutui hän yhä enemmän ihmeisiinsä. Muuta syytä hän ei lopulta voinut keksiä, kuin että hänen mielipiteensä ja lausuntonsa olivat Darcysta ehkä paljon nurinkurisemmat ja moitittavammat kuin tämä oli olettanutkaan. Mutta tuo ajatus ei Elizabethia paljontakaan surettanut. Hän välitti liian vähän tuosta ylpeästä herrasta kaivatukseen hänen suosiollista hyväksymistään.

Esitettyään joitakuita italialaisia lauluja rupesi nti Bingley muutteeksi soittamaan vilkasta skottilaista kansansävelmää, jonka johdosta hra Darcy sai aiheutta lähestyä Elizabethia ja kysyä tältä:

"Eikö tuo sävel houkuttele teitä, neiti Bennet käyttämään tilaisuutta ja esittämään meille reelin?"[12]

Elizabeth hymyili, mutta ei vastannut. Darcy uudisti kysymyksensä, hiukan oudostellen tytön äänettömyyttä.

"Ah, kuulin kyllä kysymyksenne jo ensi kerralla", sanoi tämä, "mutta en voinut heti päättää, mitä siihen oikein vastaisin. Te toivoitte tietystikin minun vastaavan myöntävästi, jotta saisitte mielihyväksenne moittia huonoa makuani, mutta minusta on aina hauskaa torjua sellaiset yritykset ja vetää moittijoitani nenästä. Olen

senvuoksi päättänyt vastata teille, ettei minua lainkaan haluta tanssia reeliä — ja moittikaapas nyt minua jos rohkenette."

"En todellakaan rohkene."

Elizabeth, joka oikeastaan oli tahtonut vastauksellaan ärsyttää häntä, oli hiukan ihmeissään hänen suopeasta mukautumisestaan; mutta hänen omassa sävyssään oli ilkamoisuus aina niin viehkeän herttaista, että hänen oli vaikea ärsyttää ketäkään — ja Darcy puolestaan tiesi, ettei vielä kukaan nainen ollut vaikuttanut häneen niin kiehtovasti kuin tuo pieni maalaistyttö. Jollei tämä olisi ollut niin halpaa sukua, niin olisi Darcy saattanut uskoa olevansa vaarassa ihastua häneen vakavastikin.

Nti Bingley näki tai epäili nähneensä kylliksi tunteakseen mustasukkaisuuden kalvavaa matoa. Hänen suureen huoleensa "rakkaan Janen" pikaisesta parantumisesta liittyi palava halu päästä pian eroon tämän epämieluisesta sisaresta.

Hän koetti usein herättää Darcyssa vastenmielisyyttä Elizabethia kohtaan jatkamalla vanhaa naljailuaan heidän otaksutusta naimisestaan ja hänen tulevasta avio-onnestaan.

"Minä toivon", hän sanoi, kun he seuraavana päivänä kävelivät yhdessä puistossa, "että opetatte tämän mieluisan tapauksen jälkeen tulevan anoppinne hiukan suistamaan kerkeätä kieltään ja, mikäli mahdollista, nuorempia sisaruksia juoksentelemaan vähemmin upseerien parissa. Ja — jos sallitte minun kosketella niin arkaluontoista asiaa — koettakaa myöskin hillitä lemmittyne hieman liiaksi silmäänpistävää itserakkautta."

"Eikö teillä satu olemaan vielä joitakin muita toivomuksia minun tulevan kotionneni suhteen?"

"Tottahan toki. Tietysti te asetatte tulevan enonne Philipsin ja tämän arvoisan puolison kuvat Pemberleyn taulukokoelmaan. Ne sopivat hyvin oman kuuluisan tuomari-enonne viereen — toimivathan molemmat miehet samalla alalla, vaikka vähän eri haaroilla. Mutta Elizabethinne kuvaa te ette valitettavasti sinne saa, sillä mikä maalari voisikaan uskottavasti esittää tuota ihanaa silmäparia?"

"Ei todellakaan kävisi helpoksi kuvata niiden vaihtelevaa ilmettä, mutta niiden värin ja muodon ja kauniit ripset voi kyllä hyvästi esittää."

Samassa tuli heitä toisella käytävällä vastaan rva Hurst ja puheenaihe itse.

"En arvannut, että tekin aioitte lähteä kävelemään", sanoi nti Bingley hiukan hämillään, peläten että tulijat kenties olivat kuulleet heidän viime sanansa.

"Teitte molemmat kerrassaan kelvottomasti karatessanne tänne yksin, puhumatta meille minne lähditte", huudahti rva Hurst harmissaan ja tarrautui Darcyn toiseen käsivarteeseen, jättäen Elizabethin kävelemään yksin heidän perässään.

Polulle mahtui vain kolme henkeä rinnakkain. Harmitellen naistensa epäystävällisyyttä sanoi Darcy oitis:

"Me emme kaikki mahdu tässä kävelemään. Lähtekäämme tuonne keskitielle."

Mutta Elizabethilla ei ollut lainkaan halua jäädä heidän pariinsa, ja hän huudahti nauraen:

"Ei, ei, pysykää vain siinä missä olette. Te muodostatte ihmeen soman ryhmän. Neljäs henkilö pilaisi kauniin kokonaisvaikutuksen. Hyvästi!"

Hän juoksi iloisesti tiehensä ja nautti ajatuksesta, että hän pääsi jo päivän tai parin päästä palaamaan kotia. Jane oli jo siksi virkeä, että hän voi illalla tulla pariksi tunniksi toisten seuraan.

XI LUKU.

Naisten noustua päivällispöydästä juoksi Elizabeth joutuin sisarensa luo ja käärittyään tämän ylle lämpimiä huiveja talutti hänet alas saliin, jossa talon naiset lausuivat riemuiten potilaan tervetulleeksi joukkoonsa. Ennen herrojen tuloa he olivat niin hyvällä päällä, ettei Elizabeth muistanut nähneensä heitä vielä koskaan niin miellyttävinä. He osasivat tarinoida erinomaisen rattoisasti, kertoilla hauskoja kaskuja, luoda sattuvia luonnekuvia tuttavistaan ja saada kuulijansa alinomaa nauramaan.

Mutta kun herrat ilmestyivät naisten pariin, lakkasi Jane oitis olemasta seuran keskushenkilö. Nti Bingleyn silmät etsivät kiinteästi hra Darcya ja hänellä näytti olevan jotakin tärkeää sanottavaa tälle. Darcy kävi kuitenkin suoraan Janen luo ja lausui hänelle kohteliaan onnittelunsa hänen toipumisestaan; hra Hurstkin kumarsi hänelle ja mutisi "olevansa hyvin iloinen", mutta Bingleyn tervehdys varsinkin oli iloinen ja lämmin. Hän ei tiennyt kuinka oikein osoittaa huomaavaisuuttaan herttaiselle vieraalleen. Hän rakensi oitis ison valkean salin uuniin toipilaan lämpimiksi ja vaati hänen istumaan sen toiselle puolelle, jotta ei tuntuisi ovivetoa, istahti sitten itse hänen viereensä ja puheli tuskin ollenkaan toisten kanssa. Elizabeth, joka istui käsitöineen vastakkaisessa uuninsopeassa, iloitsi sisarensa onnellisesta mielentilasta.

Teen juotua hra Hurst huomautti kälylleen pelipöydän esiinkantamisesta — mutta turhaan. Nti Bingley oli saanut vihiä, että hra Darcylla ei ollut halua kortinlyöntiin, ja hänen lankonsa sai kelmeän kiellon, joten hänellä ei ollut muuta neuvoa kuin

viskautua sohvalle ja koettaa narrata nukkumattia. Darcy otti käteensä kirjan, nti Bingley teki oitis samoin ja rva Hurst, joka etupäässä kulutti iltaansa leikkimällä sormuksillaan ja rannerenkaillaan, otti jolloinkin osaa veljensä ja nti Bennetin keskusteluun.

Nti Bingleyn huomio kohdistui ainakin yhtä paljon hra Darcyn kirjaan kuin omaansa, ja alinomaa hän häiritsi tätä joko kyselyillään tai vilkumalla hänen kirjansa lehdille. Hänen ei kuitenkaan onnistunut taivuttaa kavaljeeriaan puheenpitoon, tämä vastaili yksikantaan hänen kysymyksiinsä ja luki edelleen. Vihdoin hän ikävystyi kirjaansa, jonka hän oli valinnut vain senvuoksi, että se oli toinen nide Darcyn käsissä olevaa teosta, haukotteli hartaasti ja julisti muulle seuralle: "Voiko tämän rattoisammin viettääkään iltaansa! Kaikkeen muuhun väsyä ennemmin kuin lukemiseen. Kun minä kerran saan oman talon, niin tuntisin oloni kurjaksi ilman hyvää kirjastoa."

Kellään ei ollut siihen vastattavaa. Hän haukotteli uudelleen, viskasi kirjansa syrjään ja rupesi katselemaan ympäri salia löytääkseen muuta rattoa. Kuullessaan veljensä mainitsevan nti Bennetille jotain tanssiaisista hän yhtyi kohta puheluun ja sanoi:

"Kesken puhein, Charles, aiotko sinä oikein tosissasi toimeenpanna nuo lupaamasi tanssiaiset täällä Netherfieldissä? Minä neuvoisin sinua, ennenkuin ratkaiset asian, tiedustelemaan ensin nykyisen seuramme mieltä. Jollen erehdy, on täällä joukossamme joku, jolle sellainen huvi olisi pikemminkin rasiukseksi kuin ratoksi."

"Jos tarkoitat Darcya", vastasi hänen veljensä, "niin käyköön hän maata ennen sen alkua, jos mielii, mutta tanssiaiset ovat päätetty asia, ja kohtapuoleen lähetän kutsukortit ympäri seutua."

"Omasta puolestani pitäisin tanssiaishuveista äärettömän paljon enemmän", vastasi sisar, "jos niissä huviteltaisiin toisella tapaa. Varmastikin olisi paljon järkevämpää viettää ilta seurustellen kuin tanssimalla."

"Paljon järkevämpää kyllä, Caroline, mutta mitkä tanssiaiset ne sellaiset hovit sitten olisivatkaan!"

Nti Bingley ei vastannut, ja pian hän nousi pystyyn ja lähti kävelemään ympäri huonetta. Hänellä oli korkea, notkea vartalo ja hän astui siroasti; mutta Darcy, jonka huomiota hänen tarkoituksenaan oli kiinnittää itseensä, ei tuntunut kerkiävän irroittamaan katsettaan kirjasta. Harmissaan ja loukattuna hän teki vielä epätoivoisen yrityksen; hän pysähtyi Elizabethin eteen ja sanoi:

"Neiti Eliza Bennet, tehkäpä niinkuin minä ja lähtekää kävelemään kanssani. Ette usko kuinka se virkistää, kun on istunut niin kauan samassa asennossa."

Elizabeth hämmästy hiukan tästä kehoituksesta, mutta noudatti sitä oitis. Nti Bingleyn kohteliaisuus kanto hedelmää, hra Darcy silmäsi ylös kirjastaan. Hän näytti yhtä hämmästyneeltä tuosta kohteliaisuudesta kuin Elizabeth ja painoi huomaamattaan kirjansa kiinni. Hän sai kehoituksen liittyä mukaan, mutta kieltäytyi sanoen, että naisten kävelyyn hän voi huomata vain kaksi aihetta, jotka auttamattomasti häiriytyisivät, jos hän tulisi mukaan. Mitähän hän tuolla tarkoittikaan? Nti Bingley oli aivan tuskissaan uteliaisuudesta — ja kysyi Elizabethilta, käsittikö tämä hra Darcyn mieltä.

"En vähääkään, mutta olkaa varma siitä, että hänen tarkoituksenaan on vain tehot mahtipontisesti meihin. Ja paras keino saada hänet pettymään on se, ettemme lainkaan kysele hänen mieltään."

Nti Bingley ei kuitenkaan voinut sallia hra Darcyn pettyvän missään asiassa, vaan rohkaisi he vaatimaan häneltä itseltään selitystä.

"En minä mitenkään tahdokaan pitää ajatustani salassa", vastasi Darcy, kohta kun toinen antoi hänelle suunvuoroa. "Te näitte parhaaksi viettää iltaa kävelemällä joko sen vuoksi, että teillä oli kahdenkeskisiä salaisuuksia kuiskailtavana toisillenne, tahi koska tiesitte sirojen vartaloidenne esiintyvän parhaiten edukseen kävellessänne. Edellisessä tapauksessa olisin ollut tiellä, ja jälkimmäisessä tapauksessa voin parhaiten ihailla teitä täältä istualtani."

"Oh, kuinka hirveä mies!" huudahti nti Bingley. "Onko moista röyhkeyttä koskaan kulttu! Kuinka me oikein rankaisemme häntä julkeudestaan?"

"Mikään ei ole sen helpompaa", sanoi Elizabeth, "jos teillä vain todella on halua siihen. Kaikkihan me osaamme kiusata ja rangaista toisiamme. Härnätkää häntä — naurakaa hänelle. Niin läheisiä ystäviä kuin te olette, pitäisi teidän hyvin tietää, miten se parhaiten käy päinsä."

"Mutta ihan totta, sitä minä *en* tiedä. Vakuutan teille kunniani kautta, ettei läheinen ystävytemme ole vielä opettanut minulle *tuota* asiaa. Kuinka noin kylmäveristä ja itsensähillitsevää luonnetta voisikaan härnätä! Ei, ei, minä tunnen, että hän nujertaisi kohta meidät. Ja mitä nauramiseen tulee, niin kuinka *hänelle* voisi nauraa? Ei, me olemme aivan avuttomat."

"Eikö herra Darcylle voisi nauraa?" huudahti Elizabeth. "Sehän on kerrassaan tavaton etuoikeus, ja tavattomana toivon sen pysyvänkin, sillä minua surettaisi, jos minulla olisi paljon sellaisia tuttavია. Minun suurin iloni on saada nauraa."

"Neiti Bingley on puhunut hiukan liikaa minun puolestani", sanoi hra Darcy.

"Viisaimmat ja parhaatkin ihmisistä — ei, vaan ihmisten viisaimmat ja parhaat teot saattavat joutua naurettaviksi, kun niitä pääsee ivailemaan henkilö, jonka suurimpana mielihaluna on toisten naurattaminen."

"Varmastikin on sellaisia henkilöitä", vastasi Elizabeth, "mutta minä toivon, etten kuulu niihin. Minä toivon, etten koskaan tee naurunalaiseksi sitä, mikä elämässä on viisasta ja hyvää. Mutta hullutukset ja höperyys, oikullisuus ja epäjohdonmukaisuus todella huvittavat minua ja niille nauran, missä vain niitä näen. Mutta näiden ominaisuuksien arvaan olevan aivan vieraita teille."

"Ehkäpä ne eivät ole vieraita yhdellekään ihmiselle. Mutta koko elämäni ajan olen pyrkinyt välttämään sellaisia heikkouksia, jotka usein tekevät ihmisen naurunalaiseksi tuntemattomien silmissä."

"Sellaisia kuin esimerkiksi turhamaisuus ja ylpeys?"

"Niin — turhamaisuus on todella heikkous. Mutta ylpeys — missä ylpeys on ylvään mielenlaadun ilmaus, siellä se aina pysyy sopivien rajojen sisällä eikä joudu vaaraan tulla naurettavaksi."

Elizabeth kääntyi syrjään salatakseen hymynsä.

"Joko te olette kylliksenne tarkastellut herra Darcyn ominaisuuksia?" kysyi nti Bingley.
"Ja saako tietää tuloksen?"

"Olen varmasti vakuutettu, ettei hra Darcyssä ole vähintäkään vikaa ja heikkoutta. Hän myönsi itsekin suoraan sen tosiasian."

"Eihän", vastusti Darcy, "niin julkea en toki ole. Minulla on kylläkin vikani, mutta toivon, että ne eivät ole naurettavia. Kiivasta luonteenlaatuani en rohkene käydä puolustamaan. Se lienee tosin paha vika — paha varsinkin maailman sovinnainten käsitteiden mukaan. Minä en voi hevillä unohtaa toisten hupsutuksia ja puheita niin pian kuin minun ehkä tulisi, enkä myöskään kärsimiäni loukkauksia. Minun tunteeni eivät myöskään kuohahda jokaisesta yrityksestä vaikuttaa niihin. Arvaan, että luonteenlaatuani voidaan ehkä sanoa pitkävihaiseksi. Mutta mikä on kerran kadottanut arvonsa minun silmissäni, se on kadottanut sen tyyten ja ikipäiviksi."

"Se on tosiaankin vika!" huudahti Elizabeth. "Leppymätön, pitkävihainen ärtymys on luonteenvika. Mutta te olette valinnut vikanne hyvin. Minä en todellakaan voi nauraa teille. Te olette hyvässä turvassa minulta."

"Minä uskon, että joka ihmisen luonteessa on taipumusta johonkin pahaan. Se on luontainen vika, jota ei paraskaan kasvatus kykene poistamaan."

"Ja teidän vikanne on taipumus vihaamaan kaikkia ja kaikkea, niinkö?"

"Ja teidän vikanne", vastasi Darcy hymyillen, "on taipumus tahallanne käsittää väärin toisia."

"Ei, nyt me tarvitsemme jo vähän musiikkia", huudahti nti Bingley ikävystyneenä sananvaihdosta, johon hän ei voinut itse ottaa osaa. "Louisa, ethän pane pahaksesi, jos satun herättämään miehesi."

Rva Hurst ei pannut ollenkaan pahakseen. Piano avattiin jälleen, eikä Darcykaan surrut sitä. Hän rupesi huomaamaan itselleen vaaralliseksi omistaa Elizabeth Bennetille liiaksi huomiotaan.

XII LUKU.

Sovittuaan asiasta sisarensa kanssa kirjoitti Elizabeth seuraavana aamuna äidilleen, että vaunut lähetettäisiin päivän kuluessa noutamaan heidät kotia. Mutta rva Bennet oli toivonut heidän pysyvän Netherfieldissä ainakin viikon päivät ja hän vastasi senvuoksi, että vaunut joutuivat vapaaksi vasta tulevaksi tiistaksi. Jälkikirjoituksessa hän lisäsi, että jos hra Bingley ja tämän sisaret vaativat heitä vielä viipymään, niin hän puolestaan tuli kotiaskareissa aivan hyvin toimeen ilman heitä. Mutta Elizabethia ei lainkaan haluttanut jäädä kauemmaksi vieraisiin, eikä hän odottanut isäntäväenkään sitä vaativan. Ja peljäten, että pitempi viipyminen tuntuisi tunkeilevaisuudelta, hän yllytti Janea pyytämään hra Bingleyltä vaunuja lainaksi, jotta he pääsisivät lähtemään vielä tänään, niinkuin oli sovittukin.

Tämä pyyntö kohtasi hellyttävää vastarintaa, ja lähtö siirrettiin huomiseksi. Nti Bingley sai kuitenkin syytä katua lykkäämistä, sillä hänen kademielensä ja inhonsa toista sisarta kohtaan oli paljon kiivaampi kuin suopeus Janea kohtaan.

Hra Bingley sen sijaan tunsu todellista surua lähdön johdosta ja koetteli kaikella tapaa taivuttaa heitä vielä viipymään — Jane ei ollut vielä kyllin voimissaan, ja vaunuissa täryyttäminen olisi varmasti hänelle vahingoksi; mutta Jane vakuutti varmasti olevansa jo täysissä voimissa.

Hra Darcylle sen sijaan oli tieto sisarusten lähdöstä tervetullut. Elizabeth oli ollut jo liiaksikin kauan Netherfieldissä. Tuo pieni maalaistyttö viehätti häntä enemmän kuin hyvä oli, ja nti Bingley oli Elizabethille epäkohteliaampi ja häntä itseään kohtaan härnäävämpi kuin oli mieluista. Hän päätti olla hyvin varovainen, ettei enää sanalla

eikä katseellakaan paljastaisi hänelle ihailuaan ja mielenkiintoaan. Ja päätökselleen uskollisena hän koko päivän mittaan vaihtoi tuskin kymmentä sanaa hänen kanssaan.

Seuraavana päivänä jumalanpalveluksen jälkeen — se oli sunnuntai — löi viimeinkin eronhetki, ja totta puhuen se oli mieluista useimmille. Nti Bingley kävi yht'äkkiä ainakin yhtä herttaiseksi Elizabethia kuin helläksi Janea kohtaan; ja syleilyään jälkimmäistä, toivotellen sydämensä halusta näkevänsä hänet jälleen pian joko Longbournissa tahi Netherfieldissä, hän tarjosi kättä edellisellekin.

Kotona heitä ei odottanut kovinkaan lämmin vastaanotto äidin puolelta. Rva Bennet paheksui heidän hätiköimistään, arveli heidän suotta vaivanneen isäntäväkeään vaunujen lähettämisellä ja sanoi olevansa varma, että Jane kävisi jälleen kipeäksi. Mutta heidän isänsä oli oikein iloinen heidän tulostaan, vaikka hän tapansa mukaan sangen säästeliäästi iloaan ilmaisi. Kotipiirin ilma oli käynyt hänelle sangen painostavaksi molempain järkeväin ja hilpeitten vanhimpain tytärten poissaollessa.

Maryn he tapasivat syventyneenä pianon bassonuottien ja ihmisluonnon ominaisuuksien tutkisteluun. Catherinen ja Lydian kuulumiset olivat hiukan toista laatua. Paljon oli tapahtunut rykmentissä sitten viime keskiviikon. Enolla oli eilen ollut useita upseereja päivällisvieraina, erästä sotamiestä oli rangaistu ruoskimalla ja huhuiltiinpa, että eversti Forster kohta aikoi mennä naimisiin.

XIII LUKU.

"Minä toivon, rakkaani", sanoi hra Bennet seuraavana aamuna aamiaispöydässä vaimolleen, "että toimitat tänään hyvän päivällisen, sillä on syytä odottaa erästä vierasta perhepöytäämme."

"Mitä sinä tarkoitatkaan, rakas Bennet? Enhän minä tiedä ketään tänään tulevaksi, jollei Charlotte Lucas satu pistäytymään, ja *hänelle* toivon meidän päivällisemme toki aina kelpaavan. En usko hänen kotonaan useinkaan saavan niin hyviä päivällisiä kuin täällä."

"Vieras, josta puhun, on herra ja meille outo."

Rva Bennetin silmät alkoivat loistaa. "Mitä — herrako ja meille outo! Sitten se on herra Bingley, siitä olen varma, vaikkei hänkään enää niin outo ole — kas vain, Jane, tästä sinä et ole hiiskunut sanallakaan, sinä viekastelija! No, voi minun päiviäni, tottahan minua riemastuttaa saada herra Bingley vieraaksemme. Mutta — hyvä isä sittenkin! Tämäpä sattui onnettomasti — meillä ei ole tänään kalan häntääkään panna päivällispöytään. Lydia, sydänpöytäni, soitappas kelloa. Minun täytyy saada puhua taloudenhoitajattaren kanssa heti paikalla."

"Se ei ole herra Bingley", sanoi hänen miehensä; "se on mies, jota en ole vielä eläissäni nähnyt."

Tietysti syntyi yleinen hälinä, ja perheenisällä oli nautintoa saada kiihkeitä kyselyjä vaimoltaan ja viideltä tyttäreltään yht'aikaa.

Hauskuteltuaan hetken heidän uteliaisuudellaan hän kävi selittämään asiata.

"Kuukauden päivät sitten sain hänen kirjeensä ja vastasin siihen jo kahden viikon perästä, koska asia oli mielestäni hiukan arkaluontoinen ja vaati joutuisaa vastausta. Kirje oli eräältä herra Collinsilta, serkultani, jolla on valta minun kuolemani jälkeen ajaa teidät tiehenne tästä talosta jos hän tahtoo."

"Oh, oh, rakkaani", parahti hänen vaimonsa, "älä mainitsekaan tuota hirmuista miestä! Eikö ole kamalata, että sinun tilasi pitää tulla ryöstetyksi omilta lapsiltasi! Sinun sijassasi minä olisin jo aikoja sitten yrittänyt tavalla tai toisella korjata asian."[13]

Jane ja Elizabeth koettivat selvittää hänelle sukuperimyksen määräyksiä. He olivat tehneet sitä monesti ennenkin, mutta se oppi ei pystynyt koskaan rva Bennetin päähän. Hän vaikeroi edelleen katkerasti säälimätöntä kohtaloa, joka riisti tilan viideltä tyttäreltä vennon vieraan hyväksi, josta ei kukaan välittänyt viiden pennin vertaa.

"Se on todellakin mitä kohtuuttominta", sanoi hra Bennet, "eikä mikään lieventävä asianhaara voi pestä herra Collinsia puhtaaksi perijän viasta. Mutta jos tahdot kuulla, mitä hän kirjoittaa, niin kenties hänen ilmaisutapansa on omiaan hieman lieventämään sinun katkeruuttasi häntä kohtaan."

"Ei, sitä en voi uskoa — ja minusta on sangen röyhkeätä hänen puoleltaan, että hän lainkaan rohkenee kirjoittaa sinulle. Minä inhoon kerrassaan sellaisia tekopyhiä ja vääriä ystäviä. Miksi hän ei voi jatkaa riitaa ja käräjöimistä sinun kanssasi, niinkuin hänen isänsä teki ennen häntä?"

"Hm — hänellä näyttää tosiaan olevan vähän tunnonvaivoja isänsä käytöksen johdosta; kuulehan nyt kun luen."

"Hunsfordissa, lähellä Westerhamia, Kentissä, lokakuun 15 päivänä.

"Hyvä herra. — Teidän ja kunnioitetun isävainajani välillä vallinnut erimielisyys on aina murehduttanut suuresti mieltäni; ja sitten kun minulla oli suru kadottaa hänet, olen monesti toivonut tilaisuutta saadakseni perheittemme välit korjatuksi. Ensi alussa minua kuitenkin pidätti siitä epäily, oliko oikein ja pojallisen rakkauden mukaista hänen muistoaan kohtaan elää sovinnossa miehen kanssa, jota kohtaan häntä oli aina

miellyttänyt tuntea vastenmielisyyttä." ("Siinä sen kuulet, rakkaani!") "Nyt olen kuitenkin määrännyt kantani asiassa, sillä suoritettuani pappistutkintoni viime pääsiäisen aikaan on minulla ollut sanomaton onni päästä korkeasti kunnianarvoisan[14] Lady Catherine De Bourghin, Sir Lewis de Bourghin lesken suosioon, jonka erinomainen suopeus ja hyväntahtoisuus on nähnyt minut otolliseksi astumaan sangen hyvätuloiseen kirkkoherran toimeen hänen patronaattipiirissään[15] — mikä mielisuosio kiihoittaa minua mitä vakavimmin palkitsemaan hänen armonsa hyvyttä ahkeroitsemalla toimittaa kaikkia kirkollisia menoja ja toimituksia Englannin valtiokirkon lakien ja tapojen mukaisesti. Pappismiehenä nimenomaan tunnen velvollisuudekseni palauttaa rauhaa ja levittää siunausta kaikkiin piireihin ja perheisiin, joihin vaikutukseni ulottuu; ja sillä perusteella rohkenen toivoa, että nykyinen edesottamiseni sovinnon palauttamiseksi meidän välillemme on kaikin puolin kiitosta ansaitseva, ja että se seikka, että olen Longbournin tilan lähin perillinen, ei estäisi teitä kohdaltanne tarttumasta minun nyt kurottamaani öljypuun oksaan. En voi muuta kuin olla hyvin pahoillani siitä, että olen valittu välikappaleeksi vahingoittamaan teidän rakastettavain tyärtenne etua, josta kaikesta tahdon anteeksi pyydellä sekä luvata heistä vastaisuudessa kaikkea mahdollista murhetta pitää, mikä minun vallassani vain on; mutta siitä vast'edes lähemmin. Jollei teille ole vastenmielistä vastaanottaa minua huoneeseenne, niin rohkenen ehdottaa, että saavun tervehtimään teitä ja arvoisaa perhettänne maanantaina marraskuun 18 päivänä kello 4 iltapäivällä, ja toivon saavani nauttia vierasvaraisuudestanne seuraavan viikon lauantai-iltaan saakka; minkä voin haitatta itselleni ja pyhälle toimelleni tehdä, sillä Lady Catherine on hyvydessään luvannut hankkia toisen pappismiehen saarnaamaan välillä olevana sunnuntaina. Lähettäen kunnioittavat terveiseni arvoisalle puolisolenne ja tyttärillenne, pysyn teidän aina hyvää toivovana ystävänänne.

"William Collins."

"Kello neljäksi saamme siis vartoa tuota rauhanrakentajaa", sanoi hra Bennet, käärien kirjeen kokoon. "Hän tuntuu minusta todellakin olevan sangen tunnollinen ja kohtelias nuori mies, enkä epäile, että meistä voi tulla hyvätkin ystävät, edellyttäen, että tuo kunnianarvoisa Lady Catherine päästää hänet vastakin matkustamaan tänne."

"Siinä ainakin on jonkin verran järkeä, mitä hän tytöistä puhuu", huomautti hänen vaimonsa. "Ja jos hän todella rupeaa heistä murhetta pitämään, niinkuin lupaa, niin en niinäkään asetu poikkiteloin häntä vastaan."

"Vaikkakin on vaikea ymmärtää", sanoi Jane, "millä tavalla hän aikoo korvata meille tappiomme, niin ainakin hänen hyvä tahtonsa on kiitettävä."

Elizabethin huomiota oli etupäässä kiinnittänyt kirjoittajan syvä kunnioitus Lady Catherinea kohtaan ja hänen vakaa päätöksensä ahkeroida seurakuntalaistensa kastamisessa, vihkimisessä ja hautaamisessa — kaikki valtiokirkon lakien ja tapojen mukaisesti.

"Hänen täytyy olla hyvin omituinen mies", hän sanoi. "En minä voi oikein käsittää hänen ajatustaan. Hänen kirjoitustapansa on niin mahtipontinen. Ja mitä hänen tarvitsee pyydellä anteeksi perimisoikeuttaan? Ei suinkaan hän tahtoisi korjata asiaa, jos se kävisi päinsä. Mahtaako hän olla oikein viisas, isä?"

"Ei suinkaan, rakkaani, sitä en luule. Minulla on hyvä syy toivoa, että hän on kaikkea muuta kuin viisas. Hänen kirjeessään on sellainen sekoitus nöyristeleväisyyttä ja mahtailua, joka lupaa sangen hyvää. Olen oikein kärsimätön näkemään hänet luonamme."

"Kokoonpanoltaan hänen kirjettään ei voi sanoa puutteelliseksi", huomautti viisas Mary. "Lausetapa öljypuun oksasta ei tosin ole aivan uusi, mutta se ilmaisee hyvin hänen ajatuksiaan."

Catherinessa ja Lydiassa ei kirje eikä sen kirjoittaja herättäneet vähintäkään mielenkiintoa. Mahdotonta oli ajatella, että heidän serkkunsa saapuisi punaisessa takissa, ja monien viikkojen kuluessa oli heillä ollut iloa pelkkien punatakkien seurasta. Heidän äidiltään sen sijaan oli hra Collinsin kohtelias kirje sulattanut hyvän määrän sappea, ja hän valmistautui ottamaan vierasta vastaan niin tavattomalla touhukkaisuudella, että hänen miehensä ja tyttärensä joutuivat vähän ihmeisiinsä.

Hra Collins saapui täsmälleen lupaamaansa aikaan, ja koko perhe tervehti häntä hyvin kohteliaasti. Hra Bennet tosin puheli hyvin vähän, mutta naiset olivat sangen halukkaita juttelemaan, eikä hra Collins näyttänyt tarvitsevan erikoista rohkaisua. Hän oli pitkä ja luiseva nuori mies, iältään ehkä viisikolmattavuotias. Hänen sävynsä oli ylen juhlallinen ja käytöksensä mahtipontinen. Tuskin vielä viittäkään minuuttia istuttuaan hän onnitteli rva Bennetiä hänen kukoistavista tyttäristään ja sanoi kuulleen paljonkin näiden suloudesta, mutta että tässä tapauksessa huhu ei ollut tiennyt puoliakaan. Ja hän lausui varmana vakaumuksenaan, ettei kai kestäisi kauankaan, ennenkuin kaikki olisivat onnellisissa naimisissa. Tällainen imartelu ei tosin ollut kaikkien kuulijain mieleen, mutta rva Bennet, jonka tapana ei ollut seuloa kohteliaisuuksia, vastasi sulavin sydämin:

"Te olette kovin mairitteleva, herraseni, ja kaikesta sielustani toivoisin teidän ennustaneen oikein, sillä muuten on heidän kohtalonsa kovin tukala. Asiat ovat nyt kerta niin hullusti järjestetyt!"

"Te ehkä tarkoittatte tuota perimyssääntöä?"

"Niin, mitäpäs muuta! Se on surkea kohta minun tyttöparoilteni, se teidänkin täytyy myöntää. Ei sen puolesta, että pitäisin *teitä* syyllisenä, sillä sellainenhan on maailman meno yleensä, mikäli tunnen niitä asioita. Ei koskaan tiedä, kenenkä haltuun maatilat joutuvat perinnönjaossa."

"Minä käsitän ja tunnen sangen hyvin, hyvä rouva, kauniiden serkkujeni kovan aseman, ja voisin asiasta puhella paljonkin, mutta pelkään, että ehkä näyttäisin liiaksi suorasukaiselta ja hätiköivältä. Sen voin kuitenkin vakuuttaa näille armaille nuorille neitosille, että sydämeni aivoituksena jo tänne tullessani oli tunnustaa heille julki totinen ihailuni. Tällä erää en tahdo sanoa sen enempää, mutta kukaties, kun olemme tutustuneet toisiimme paremmin..."

Päivälliskutsu keskeytti hänen, "aivoituksensa"; ja tytöt hymyilivät salaa toisilleen. He eivät kuitenkaan yksistään herättäneet hra Collinsin ihailua. Eteishalli, ruokasali ja niiden sisustus sai osakseen seikkaperäistä tarkastelua ja ylistystä, mikä jonkun toisen suusta kuultuna olisi sulattanut rva Bennetin sydämen vahaksi. Mutta tuo mieshän tarkasteli taloa tulevaisena perintöosanaan. Myöskin päivällistä vieras kunnioitti ihailullaan; ja hän halusi tietää, ken hänen kauneista serkuistaan ansaitsi kiitoksen sen laittamisesta. Mutta tässä suhteessa oikaisi emäntä hänen nurjan käsityksensä vakuuttaen hänelle hiukan kärkevästi, että heillä oli varaa pitää kelpo keittäjä-tärtä ja ettei hänen tyttärensä tarvinnut heiskua keittiössä.

XIV LUKU.

Päivällispöydässäkin oli hra Bennet hyvin harvapuheinen, mutta kohta palvelijain poistuttua ruokasalista hän arveli ajan otolliseksi aloittaa tuttavallinen keskustelu vieraansa kanssa. Lähtökohdaksi hän järkevästi valitsi puheenaiheen, jonka arvasi olevan serkulleen mieluisen ja joka salli tämän loistaa kaunopuheisuudellaan — hän näet huomautti, että hra Collins tuntui olevan sangen hyvissä väleissä tilanhaltijattarensa kanssa. Parempaa aihetta hän ei olisi voinut keksiäkään. Hra Collins kävi oikein kultasuuksi. Hänen muutenkin juhlallinen olemuksensa tuntui kuin kirkastetulta kun hän vakuutti, ettei ikimaailmassa oltu nähty niin alavaa käytöstä niin ylhäisen henkilön puolelta. Lady Catherine oli itse armollisesti suvainnut valita niiden kahden saarnan aiheet, jotka hänellä jo oli ollut kunnia pitää hänen kuultensa. Lady Catherine oli myöskin kahdesti käskenyt hänet päivällisille hoviinsa Rosingsissa, ja vielä viime lauantaina hän oli kutsuttanut hänet neljänneksi pelaajaksi korttipöytänsä. Monet ihmiset väittivät Lady Catherinen olevan ylpeän, mutta *hän* oli kohdaltaan kokenut pelkkää alavuutta hänen armonsa puolelta. Tämä oli aina puhutellut häntä kuten herrasmiestä ainakin. Hänellä ei ollut mitään vastaan, että hän otti osaa seudun

seuraelämään tai että hän jätti seurakuntansa viikoksi tai pariaksi lähteäkseen tervehtimään sukulaisiaan. Hänen armonsä oli suvainnut kehoittaa häntä jouduttamaan naimistaan, edellyttäen että hän valitsi sopivan vaimon. Olipa hän alentunut käymään kerran hänen halvassa pappilassaankin, kierrellyt ympäri huoneita ja hyväksynyt kaikki hänen tekemänsä muutokset, jopa ehdottanut itsekin uusia muutoksia — joitakin lisähyllyjä makuuhuoneen vaatesäiliöihin.

"Tuo kaikki on tosiaan sangen kohteliasta ja säädyllistä", myönsi rva Bennet, "vahinko, etteivät kaikkikin ylhäiset naiset ole hänen kaltaisiaan. Asutteko te lähelläkin häntä?"

"Minun halvan puutarhani erottaa vain nurmikenttä Rosings Parkista, mikä on hänen armonsä hovin nimi."

"Muistaakseni sanoitte hänen olevan lesken; onko hänellä lapsia?"

"Hänellä on ainoastaan yksi tytär, Rosingsin tuleva perijätär — sangen rikas perijätär, jos minun sallitaan niin sanoa."

"Ah, ah", huokasi rva Bennet, huojutellen päätänsä, "hänenpä kelpaakin sitten paremmin kuin monien muiden tyttöjen. Ja minkälainen neitonen hän on? Onko hän kaunis?"

"Hän on todellakin mitä viehättävin nuori neito, hyvä rouva. Lady Catherine on itsekin sanonut, että kauneuden puolesta on neiti de Bourgh sukupuolensa ensimmäisiä, sillä hänen piirteistään voi lukea hänen ylhäisen syntyperänsä. Valitettavasti hänen heikko terveytensä on estänyt häntä kehittymästä täydelliseksi kaikissa naistaidoissa; sen on minulle kertonut se kunnianarvoinen rouvasihminen, jolla on ollut onni johtaa hänen kasvatustaan. Mutta hän on joka suhteessa hyvin herttainen ja on usein suvainnut ajaa ponyvaljakoillaan minun halvan asuntoni ohitse."

"Joko hänet on esitelty hovissa?[16] En muista nähneeni lehdissä hänen nimeään esiteltyjen naisten joukossa."

"Hänen hento terveydentilansa estää valitettavasti häntä oleskelemasta Lontoossa ja on sen kautta, kuten minulla oli kerran onni mainita Lady Catherinelle itselleen, riistänyt Englannin hovilta sen kaunoisimman hohtokiven. Hänen armonsä tuntui hyvin mielistyvän kohteliaisuuteeni; ja te voitte arvata, kuinka onnelliseksi minä tunnen itseni, kun tuolloin tällöin saan alamaisesti esiinkantaa tällaisia pikku imarteluja, joista kauniimpi sukupuoli niin paljon pitää. Olen useammin kuin kerran huomauttanut Lady Catherinelle, että hänen viehättävä tyttärensä on syntynyt kantamaan herttuattaren kruunua. Tuollaiset pikku mairittelut tuntuvat hyvin

miellyttävän hänen armoaan; ja omasta puolestani tunnen olevani velvollinen kohteliaisuudellani palkitsemaan hänen minulle osoittamaansa suopeutta."

"Te näytte olevan hyvä ihmistuntija", sanoi hra Bennet, "ja voitte pitää itseänne onnellisena omistaessanne niin sujuvan imartelun lahjan. Sallikaa minun kysyä, syntyvätkö nuo kohteliaisuutenne hetken innoituksesta, vai ovatko ne pitkältä harkitun sepittelyn tuotteita?"

"Tavallisesti ne pulpahtavat kielelleni valmistelematta seurustellessani ylhäisen emäntäni kanssa; mutta vaikka niitä joskus huvikseni sorvailen ja veistelen etukäteenkin, niin koetan antaa niille niin satunnaisen sävyn kuin mahdollista."

Hra Bennet oli täysin tyytyväinen vieraansa tarkasteluun. Hänen serkkunsa oli aivan sellainen hölmö kuin hän oli odottanutkin; ja hän kuunteli tämän mahtipontista lavertelua mitä vilpittömimmällä nautinnolla, jonka hän osasi tarkoin salata ympäristöltään. Ainoastaan Elizabethin kanssa hän välistä vaihtoi huvitetun silmäyksen.

Teen juotua hra Bennet arveli saaneensa tarpeeksi tästä huvista ja oli iloinen kun pääsi vieraastaan eroon, kehoitettuaan häntä lukemaan ääneen jotakin talon naisille. Hra Collins oli siihen oitis valmis, ja kirja tuotiin esiin, mutta katsahtaessaan sen kansilehteen hän kimmahti kauhistuneena taapäin ja selitti juhlallisesti, että hän ei koskaan lukenut romaaneja. Talon kirjastoa kaiveltiin läpikotaisin, ja vihdoin keksittiin jokin saarnakokoelma. Lydia haukotteli jo kun hän avasi kirjan; ja ennenkuin hän oli vielä kerinnyt paukuttamaan kolmeakaan sivua, keskeytti tytön hepsakka hänen lukunsa huudahtaen:

"Tiedätkös mitä, äiti, eno Philips sanoi aikovansa antaa potkut rengilleen Richardille. Jos hän sen tekee, niin eversti Forster ottaa Richardin palvelukseensa. Minä lähden huomenna Merytoniin ottamaan selvää onko siinä perää, ja samalla saan kuulla, milloin herra Denny palaa takaisin Lontoosta."

Lydia sai ankaran varoituksen hillitä paremmin kieltänsä, mutta hra Collins pani ilmeisesti hyvin loukkaantuneensa kirjan kiinni ja lausui rankaisevalla sävyllä:

"Olen usein pannut merkille, kuinka vähällä mielenkiinnolla nuoret neitokset lukevat ja kuuntelevat vakavia kirjoja, vaikka ne ovat kirjoitetut yksinomaan heidän sielunsa parhaaksi. Se ihmetyttää minua suuresti, sen tunnustan, sillä varmastikaan ei mikään ole heille niin suureksi ajalliseksi ja iankaikkiseksi hyödyksi kuin hengellinen opetus. Mutta en tahdo enää tämän pitemmältä rasittaa nuorta serkkuani."

Kääntyen sitten talon isäntään hän tarjoutui tälle toveriksi lautapeliin. Hra Bennet suostui siihen mielellään, huomaten parhaaksi jättää tyttärensä kihertelemään keskenään syrjässä. Rva Bennet ja hänen vanhemmat tyttärensä pyytelivät anteeksi Lydian ajattelematonta keskeytystä ja lupasivat, ettei sellaista enää sattuisi, jos hän tahtoi jatkaa lukuaan; mutta hra Collins vakuutti, ettei hän suinkaan kantanut pitkävihaisuutta lapsellista serkkuaan kohtaan, ja istahti hra Bennetiä vastapäätä lautapelin ääreen.

XV LUKU.

Hra Collins ei todellakaan ollut mikään erityisen viisas mies, siinä oli hra Bennet oikeassa, ja hänen luontaisia vajavaisuuksiaan oli kasvatus ja seuraelämä varsin vähän korjannut. Suurimman osan elämänsä hän oli viettänyt oppimattoman ja ahneen isänsä silmien alla; ja yliopistossakaan hän ei tutkintolukujensa ohella ollut paljonkaan seurustellut tovereitten kanssa. Isä oli kasvattanut häntä nöyryyteen, mutta oma heikko päänsä oli hänessä vahvistanut luontaista itsetuntoisuutta, jota sitten odottamaton onnenpotkaus oli mahtavasti paisuttanut. Hyvä sallima oli johtanut hänet silloin avoimeksi joutuneeseen Hunsfordin kirkkoherrantoimeen, ja hänen ylenmääräinen kunnioituksensa mahtavan emäntänsä ylhäistä säätyä kohtaan ynnä hänen korkea käsityksensä omasta hengellisestä asemastaan ja oivallisista sielunpaimenlahjoistaan oli kehittänyt hänen sielussaan merkillisen sekoituksen itsetuntoa, mahtipontisuutta ja nöyristelevää alamaisuutta.

Päästyään nyt hyvälle tuloille ja sievän pappilan isännäksi oli hänen aikomuksensa astua pyhään aviosäätyyn. Ja itse asiassa oli Longbournin-matkan tarkoituksena katsella, oliko tšekäläisessä tyttärparvessa hänelle sopivata vaimoa, joka vastaisi hänen ja hänen suojelijattarensa korkeita vaatimuksia. Tällä tapaa hän aikoi heistä "murhetta pitää" riistäessään heiltä heidän isänperintönsä; ja hänestä se oli kerrassaan oivallinen suunnitelma, älykäs ja jalomielinen hänen puoleltaan ja kehumisen arvoinen maailman silmissä.

Hänen suunnitelmansa ei suinkaan horjunut, kun hän pääsi tyttöjä näkemään. Vanhimman neiti Bennetin viehättävät kasvot saivat hänet oitis tekemään valintansa. Hänen perinpohjaisuutensa mukautui mieluusti noudattamaan vanhaa ohjesääntöä: "Päästä on pino alettava". Huomenissa hänellä oli kuitenkin aihetta vaihtaa valintansa esinettä; sillä hänen jouduttuaan emäntänsä kanssa ennen aamiaista rattoisaan kaksinpuheluun ja hänen kehitettyään tälle lähemmin suunnitelmaansa oli rva Bennet ystävällisin hymyin ja silmäniskuun torjunut *vanhinta* tyttärtään uhkaavan hyökkäyksen. Mitä hänen nuorempiin tyttöihinsä tuli, niin olivat näiden sydämet vielä vapaat, sikäli

kuin hän tiesi; mutta Janen suhteen hänen oli mainittava — ainakin näin kahdenkesken viitaten — että tämä oli jo miltei kihlattu toiselle.

Hra Collins sai ajatuksissaan vaihtaa Janen Elizabethiin — ja se vaihdos oli pian tehty — sillä aikaa kuin rva Bennet kohenteli tulta uunissa. Elizabeth oli vanhimman jälkeinen ja miltei yhtä sievä kuin tämä, ja kelpasi siis hyvin hra Collinsille Janen puutteessa.

Rva Bennet käsitti ja osasi oivallisesti arvostaa hänen viittauksensa ja riemuitsi mielessään, että hän kohta voi naittaa kaksi tytärtään yht'aikaa. Ja sulhaskokelas, jota hän vielä edellisenä aamuna ei ollut tahtonut nähdäkään, löysi kaikin puolin armon hänen silmissään.

Lydia ei ollut unohtanut aikomustaan kävellä Merytoniin, ja kaikki sisaret, Marya lukuunottamatta, suostuivat lähtemään hänen kanssansa; ja heidän isänsä tyrkytti heille hra Collinsin ritariksi, tahtoessaan kaikin mokomin päästä eroon vieraastaan ja hautautua kirjastonsa yksinäiseen rauhaan.

Matkalla serkku haasteli mahtipontisesti Hunsfordin pappilan ihanuudesta ja sen tulevan emännän onnesta, tyttöjen kohteliaasti vastaillessa hänelle ja salaa hihittäessä toisilleen. Kauppalaan tultua nuorempien sisarusten huomio kuitenkin kääntyi hänestä vilkuilemaan kaduilla kulkevia upseereja tahi tarkkailemaan uusia päähinemalleja ja musliinikankaita puotien näyteakkunoissa.

Mutta kaikkien neitosten huomio kääntyi yht'äkkiä mitä ylväimmän näköiseen nuoreen herraan, jota he eivät olleet vielä koskaan täällä nähneet ja joka lähestyi toisella katuviereillä erään upseerin rinnalla. Upseeri oli sama hra Denny, jonka paluuta Lontoosta Lydia oli juuri tullut tiedustelemaan, ja hän kumarsi naisille ohimennessään. Tuntemattoman herran kauniit kasvot ja komea ryhti herättivät kaikkien huomiota. Kitty ja Lydia päättivät ottaa siitä selon, ja tehden asiaa kadun toisella puolella olevaan puodinakkunaan he ennättivät parahiksi jalkakäytävälle, kun molemmat herrat ympäri pyörrettyään joutuivat samaan kohtaan. Hra Denny kävi oitis puhuttelemaan heitä ja pyysi lupaa esittää ystävänsä hra Wickhamin, joka oli edellisenä päivänä saapunut hänen kanssaan Lontoosta ja aikoi liittyä upseerina samaan rykmenttiin. Se näyttikin olevan aivan kohdallaan, sillä univormu yllään tuo nuoriherra varmasti tekisi kerrassaan komean vaikutuksen. Yleinen esittely tapahtui ja koko seura pysähtyi juttelemaan vilkkaasti, kun hevoskavioiden kapse sai kaikki katsahtamaan kadunpäähän, mistä Darcy ja Bingley tulivat ratsastaen.

Naiset nähdessään ratsastajat ohjasivat hevosensa heitä kohti ja alkoivat lausua tavallisia kohteliaisuuksia. Bingley sanoi olevansa matkalla Longbourniin

tiedustamaan nti Bennetin terveydentilaa. Darcy yhtyi jutteluun, vahvasti päättäen välttää Elizabethia; mutta vilkaistessaan vasten tahtoaan tämän puoleen hän äkkäsi vieraan herran tämän rinnalla; ja Elizabeth joutui ihmeisiinsä nähdessään kummankin hahmon merkillisesti muuttuvan. Toinen kävi aivan kalpeaksi, toinen tumman punaiseksi. Hetken epäröityään hra Wickham kosketti hattuaan. Tervehdykseen suvaitsi hra Darcy nipin näpin vastata. Mitähän tuo kaikki tarkoittikaan?

Seuraavassa tuokiossa hra Bingley, joka ei näyttänyt huomanneen tuota pientä välikohtausta, kumarsi naisille ja ratsasti ystävänsä kanssa pois.

Hrat Denny ja Wickham seurasivat neitosia hra Philipsin portille ja poistuivat sitten tervehtien, vaikka Lydia tahtoi heitäkin kaikin mokomin käymään sisään ja vaikka rva Philipskin heittäytyi puoliväliin ulos akkunasta ja toisti kovaäänisesti kehoituksen.

Rva Philips oli aina mielissään saadessaan sisarentyttärensä vieraikseen. Hra Collinsin hän vastaanotti erittäin kohteliaasti, minkä tämä arvon herra maksoi takaisin ylivuotavaisesti. Kotia palattuakin hän kiitteli rva Bennetille rva Philipsin hienoa käytöstä, jonka veroista hän ei ollut vielä saanut osakseen kenenkään toisen naisen puolelta, Lady Catherinea ja tämän tytärtä tietenkin lukuunottamatta.

Kittyn ja Lydian saattoi täti ilon hurmioon kertoessaan, että eräitä upseereita tuli huomenna heille päivälliselle ja luvattessaan pyytää miehensä toimittamaan kutsun myöskin hra Wickhamille, jonka komea olemus oli akkunasta kiinnittänyt tädinkin huomiota. Sovittiin, että koko Longbournin nuoriso, hra Collins mukaan luettuna, silloin saapuisi vierailemaan herrasväki Philipsin luo.

Kotimatalla Elizabeth kertoi Janelle huomionsa hrain Darcyn ja Wickhamin suhteen; ja vaikka oikeamielinen Jane olisi moittinut näistä toista tai kumpaakin, jos olisi arvannut heidän menetelleen väärin, ei hänkään voinut selittää tuota outoa tapahtumaa.

XVI LUKU.

Vanhemmilla ei ollut mitään lastensa vierailua vastaan. Hra Collinsin arvelut jättää isäntäväkensä yksin koko illaksi torjuttiin voitokkaasti; ja perhevaunut kuljettivat hänet ja hänen viisi sievää serkkuansa sopivaan aikaan Merytoniin, missä tyttöjä jo kynnyksellä odotti ilosanoma, että hra Wickham oli alttiisti noudattanut kutsua ja että hän oli jo saapunut taloon.

Upseerien istuessa ruokasalissa päivällisellä isännän kera vei täti vastasaapuneet vieraat istumaan saliin, jonka sisustusta hra Collins kävi ihaillemaan, väittäen sen joka suhteessa suuresti muistuttavan Rosingsin hovin pientä kesäruokalaa. Tämä

kehuminen ei aluksi saavuttanut suurtakaan huomiota emännän puolelta, mutta kuultuaan, mikä paikka Rosings oikeastaan oli, ja kuka sen omistaja oli, ja minkälaisia loistohuoneita se sisälsi, ja että eräskin salinuuni oli yksistään tullut maksamaan kahdeksansataa puntaa, tajusi hän oitis suurenmoisen kohteliaisuuden. Ja hän kuunteli alttiilla korvalla vieraansa laveita kuvauksia hovin loistosta, oman halvan pappilansa mukavuudesta ja emännäntarpeesta j.n.e. Tytöt istuivat kärsimättömästi tuoleillaan, malttamatta kuunnella serkkunsa pitkäpiimäisiä selittelyjä, ja odotus rupesi heistä tuntumaan sietämättömän pitkältä. Vihdoin se toki loppui. Herrat astuivat saliin ja kun hra Wickham saapui toisten mukana, tuntui Elizabethista, ettei hän ollut vielä koskaan nähnyt niin hurmaavaa miestä. Rykmentin upseerit olivat yleensä komearyhtisiä ja hienokäyttöksiä miehiä; mutta hra Wickham tuntui olevan ulkonäössä, käytöksen siroudessa ja puheensävyssä yhtä paljon heidän yläpuolellaan kuin he olivat leveäkasvoisen, punoittavan ja portviiniltä lemuavan eno Philipsin yläpuolella, joka saapasteli vieraiden jäljessä saliin.

Hra Wickham oli se onnellinen mies, johon kaikkien naisten silmät oitis iskivät, ja Elizabeth oli se onnellinen nainen, jonka viereen hän oitis suvaitsi istuutua; ja hänen sulava puhetapansa — vaikka aiheena olikin vain sateinen ilta ja todennäköisesti odotettava kolkko talvikausi — sai Elizabethin tuntemaan, että mitä joutavin ja tyhjäänpäiväisinkin puheenaihe voi niin taitavan kertojan käsittelemänä antaa aihetta viehättävään keskusteluun.

Sellaisten kilpailijain rinnalla hra Collins parka vaipui mitättömyyteen; kukaan nuorista neitosista ei joutunut enää välittämään hänestä; ainoastaan rva Philips kuunteli pikapäästä hänen tarinoimistaan sekä piti huolta, että hänellä oli taukoamatta kahvia ja leivoksia edessään.

Kun kahvi oli juotu, kannettiin pelipöydät esiin. Hra Wickham ei sanonut välittävänsä kortinlyönnistä, vaan istuutui toiseen pöytään, jossa pelattiin arpajaispeliä ja jossa Elizabeth ja Lydia valmistivat hänelle tilan välissä. Aluksi oli Lydia miltein yksistään äänessä, sillä hän oli väsymätön juttelija; mutta vähitellen kiinnitti peli ja sen voitonmahdollisuudet yhä enemmän hänen huomiotansa. Vaikka ottikin osaa peliin, oli hra Wickhamilla kuitenkin tilaisuutta puhella Elizabethin kanssa, joka mielellään kuunteli häntä, vaikka ei voinut toivoakaan, että puheeksi tulisi se aihe, josta hän olisi halunnut kaikkein mieluummin kuulla — eilispäiväisestä välikohtauksesta. Hän ei rohjennut edes mainita hra Darcyn nimeä. Mutta aivan odottamatta tuli hänen uteliaisuutensa tyydytetyksi. Hra Wickham otti itse asian puheeksi. Hän tiedusti, kuinka kaukana Netherfield oli Merytonista; ja saatuaan sen selville hän kysyi hiukan epäröiden, kuinka kauan hra Darcy oli oleskellut siellä.

"Lähes kuukauden päivät", vastasi Elizabeth; ja sitten hän haluten jatkaa puheenaihetta lisäsi: "Olen kuullut, että hän on suuri tilanomistaja Derbyshiren puolella."

"Niin on", sanoi Wickham, "hänellä on tosiaankin komea tila. Vuosituloja ainakin kymmenentuhatta puntaa. Ette olisi voinutkaan tavata parempaa asiantuntijaa tässä kysymyksessä — sillä minä olen tavallani kuulunut hänen perheeseensä aina lapsuudestani lähtien."

Elizabeth ei voinut salata hämmästyttään.

"En ihmettele teidän hämmästyttänne, neiti Bennet, kuultuanne tämän tiedon ja nähtyänne, millä tapaa eilen kohtasimme toisemme. Oletteko hyväkin tuttu herra Darcyn kanssa?"

"Niin hyvä, etten paremmaksi halua tulla", huudahti Elizabeth kiivaasti. "Olen viettänyt neljä päivää tuossa talossa hänen kanssaan ja tullut huomaamaan, että hän on hyvin epämiellyttävä ihminen."

"Minä en ole oikeutettu lausumaan hänestä *omaa* mielipidettäni", sanoi Wickham. "Olen tuntenut hänet liian kauan ja liian hyvin voidakseni olla puolueeton arvostelija. Mutta minä uskon, että teidän mielipiteenne hänestä herättäisi yleistä ällistystä — ja ehkäpä te ette lausuisikaan sitä niin jyrkästi missään muualla. Täällähän te olette omaistenne keskuudessa."

"Uskokaa minua kun sanon, että samat sanat sanoisin hänestä missä talossa hyvänsä täälläpäin, Netherfieldiä tietysti lukuunottamatta. Hänestä ei pidetä ollenkaan täällä Hertfordshiressä. Jokainen on loukkaantunut hänen ylpeästä käytöksestään. Sen suosiollisempaa arvostelua ette kuule hänestä missään."

"En lainkaan ihmettele", virkkoi Wickham hetken vaiti oltuaan, "ettei hän tai kuka ihminen hyvänsä tapaisi kotipiirinsä ulkopuolella samaa arvonantoa kuin siellä, missä hänet läpeensä tunnetaan; mutta mitä nimenomaan *häneen* tulee, niin luulisin, ettei näin hänelle tapahtuisi. Maailma on niin suuresti hänen rikkautensa ja arvoasemansa sokaisema tahi hänen mahtavan käyttäytymistapansa lumoissa, että se näkee hänet ainoastaan siinä valossa, missä hän itse suvaitsee näyttäytyä."

"Mutta minä, vaikka tunnenkin häntä niin vähän, olen valmis pitämään häntä tuittupäisenä ja pitkävihasena ärripurina!" huudahti Elizabeth. Wickham pudisteli vain päätään.

Kun pelinmeno soi jälleen puheenvuoroa, sanoi hän: "Ihmettelen, onko hänen aikomuksensa viipyä tällä seudulla kauemminkin."

"Sitä en tiedä lainkaan, mutta Netherfieldissä ollessani en kuullut sanaakaan hänen pois lähdöstään. Toivon, ettei teidän rykmenttiin liittymisenne kohtaa vaikeuksia hänen täälläolostaan."

"Ah, ei — *minun* asiani ei ole väistyä herra Darcyn tieltä. Jos hän haluaa vältellä minua, täytyy *hänen* väistyä täältä. Me emme elä hyvissä väleissä toistemme kanssa, ja minua tuskastuttaa tavata häntä, mutta minulla ei ole mitään syytä vältellä häntä. Minkä vuoksi hän on minulle vastenmielinen, sen voin kyllä suoraan julistaa vaikka koko maailmalle — olen kärsinyt paljon vääryyttä hänen puoleltaan ja valitan avoimesti hänen sietämätöntä luonnettaan. Hänen isänsä, neiti Bennet, oli oivallisimpia ihmisiä, mitä koskaan on elänyt maan päällä, ja minun totisin ystäväni; ja kohdatessani hänen poikansa repivät tuhannet hellät muistot isästä minun sydäntäni. Hänen käyttäytymisensä minua kohtaan on ollut julkean häpeämätöntä, mutta uskon, että voisin unhottaa ja antaa hänelle anteeksi kaikki muut viat paitsi sen, että hän on rikkonut isänsä tahtoa vastaan ja solvaissut tämän muistoa."

Elizabeth kuunteli polttavin poskin ja sykyttävin sydämin ja olisi tahtonut kuulla pitemmältäkin tuosta mielenkiintoisesta puheenaiheesta, mutta hienotunteisuus esti häntä kyselemästä enempää.

Hra Wickham siirtyi puhelemaan yleisemmistä aiheista, Merytonista, sen ympäristöstä ja seurapiireistä, ja tuntui olevan hyvin tyytyväinen kaikkeen näkemäänsä ja nimenomaan kohteluun, joka oli tullut hänen osakseen täkäläisten seurapiirien puolelta.

"Pääsyynä liittymiseeni täkäläiseen rykmenttiin", lisäsi hän, "oli päästä elämään kunnan ihmisten ja hyvien ystävien parissa. Tiesin ennestään, että rykmentin upseeristo oli perin hauskaa ja arvossapidettyä väkeä; ja ystäväni Denny houkutteli minua nimenomaan kutomalla kaunokuvauksia heidän nykyisestä majoituspaikastaan ja Merytonin kelpo ihmisistä. Seuraelämä on minulle välttämätön elinehto, sen tunnustan. Nuoruudessani olen kärsinyt pahoja pettymyksiä, ja henkeni ei sietäisi erakkomaista yksinoloa. Minulla *täytyy* olla tointa ja seuraa. Sotilasura ei tosin alkuaan ollut se ala, jolle minun oli määrä antautua, mutta olosuhteet viskasivat minut sille. Pappisurasta piti tulla minun elämäntehtäväni — minut kasvatettiin alusta pitäen kirkon mieheksi ja nykyisin olisin jo kelpo seurakunnan hyvinvoiva kirkkoherra, jos se olisi ollut sen herrasmiehen mieleen, josta äsken puhelimme."

"Niinkö todellakin?"

"Niin — vanhempi herra Darcy-vainaja määräsi minulle jälkisäädöksessään parhaan kirkkoherranpaikan koko patronaattipiirissään. Hän oli minun risti-isäni ja oli

erinomaisesti kiintynyt minuun. Hänen minulle osoittamaa hyvyyttä en voi kyllin kiitellä. Hän tahtoi mitä runsaskätisimmin turvata koko tulevaisuuteni, ja hän luuli sen todella tehneensäkin; mutta kun kyseenäoleva virka joutui avoimeksi, nimitettiin siihen toinen mies."

"Hyvä isä taivaassa!" huudahti Elizabeth intoutuen, "mutta kuinka tuo saattoi olla mahdollista? Kuinka voitiin toimia vastoin hänen testamenttimääräystänsä? Miksi te ette turvautunut lain apuun?"

"Testamenttimääräyksessä oli jokin pieni muodollinen virhe, joka kaikessa vähäpätöisyydessään kuitenkin teki lakiin turvautumisen toivottomaksi. Kunnianmies ei olisi missään tapauksessa käynyt epäilemäänkään testamentintekijän selvää aikomusta, mutta nuorempi herra Darcy suvaitsi epäillä — tahi ainakin hän suvaitsi selittää kyseenä olevan kohdan ainoastaan ehdolliseksi toivomukseksi sekä väittää, että minä typeryydelläni, epävakaisuudella ja kaikella muulla mahdollisella ja mahdottomalla kehnoudellani muka olin menettänyt kaiken oikeuteni. Varma tosiasia vain on, että puheenaoleva virka joutui avoimeksi kaksi vuotta sitten, juuri kun minä olin tullut lailliseen ikään ja siten olisin ollut kelvollinen ottamaan sen vastaan, ja että se annettiin toiselle miehelle. Yhtä varmaa on, etten minä omasta kohdastani voi syyttää itseäni mistään kehnosta teosta, jolla olisin tehnyt itseni arvottomaksi toimeen. Minulla on tosin tulinen ja suora luonne, joka kenties on saanut minut avoimesti lausumaan julki mielipiteeni hänestä ja hänelle itselleenkin. Sen pahempaa en tiedä tehneeni. Mutta tosiasia on, että meidän luonteemme ovat hyvin vastakkaiset, ja että hän vihaa minua."

"Tuohan on kerrassaan kauheaa! Hän ansaitsisi tulla julkisen inhon ja häväistyksen alaiseksi."

"Aikanaan hän kai varmasti tuleekin — mutta ei suinkaan *minun* toimestani. Siksi, että en voi unohtaa hänen kelpo isäänsä, en voi myöskään käydä paljastamaan tämän pojan inhuutta."

Elizabeth kunnioitti puhetoveriaan mielessään entistä enemmän, eikä tämä ollut vielä koskaan näyttänyt hänestä niin kauniilta kuin nuo ylevät sanat lausueessaan.

"Mutta mikähän", kysyi hän hetken vaiti oltuaan, — "mikä ihmeessä olikaan hänellä aiheena moiseen menettelyyn? Mikä seikka voikaan saattaa hänet käyttäytymään noin väärin ja julmasti teitä kohtaan?"

"Perinpohjainen, jyrkkä vastenmielisyys minua kohtaan — parhaiten voisin sitä ehkä sanoa mustasukkaisuudeksi. Jos hänen isävainajansa olisi pitänyt minusta vähemmän, niin sietäisi poika ehkä minua paremmin; mutta hänen isänsä tavaton

kiintymys minuun harmitti häntä luullakseni jo lapsuudesta pitäen. Hän ei voinut kärsiä, että vainaja usein antoi minulle etusijan hänen rinnallaan."

"En minä vain olisi osannut ajatella herra Darcysta sentään noin keinoa — vaikka minä en ole koskaan pitänytäkään hänestä, niin en ole myöskään ajatellut hänestä mitään pahaa. Olin luullut, että hän halveksi kaikkia muita ihmisiä ylimalkaan, mutta en voinut epäilläkään, että hän alentuisi moiseen keinoon koston ja halpamaiseen vääryyteen saakka!"

Hetken mietittyään hän kuitenkin jatkoi: "Muistan tosiaan hänen kerran Netherfieldissä sentään kerskuneen pitkävihaisuudellaan ja leppymättömällä luonteellaan. Todella täytyykin hänellä olla hirveä luonne!"

"*Minä* en uskalla käydä sitä päättelemään", virkkoi Wickham, "sillä tuskinpa voisin olla oikeamielinen häntä kohtaan."

Elizabeth vaipui uudelleen mietteisiinsä ja huudahti sitten jälleen kiihtyneenä: "Kohdella tuolla tavoin oman isänsä kummipoikaa, ystävää ja lemmikkiä!" Hän olisi voinut lisätä: "Ja *sellaista* hyvännäköistä nuorta miestä kuin te, jonka pelkkä ulkomuoto voittaa jokaisen mieltymyksen." Mutta hän tyytyi sanomaan: "Ja lisäksi vielä miestä, joka on ollut hänen lapsuudentoverinsa ja kasvatettu yhdessä hänen kanssaan, niinhän te sanoitte?"

"Me synnyimme samassa pitäjässä, samalla tilalla. Suurimman osan nuoruuttamme vietimme yhdessä, saman talon asukkaina, yhteiset olivat meillä lapsuuden hovit, yhteinen isällinen huolenpito. *Minun* isäni alkoi uransa samassa ammatissa, jolle enonne, herra Philips, näyttää tuottavan niin suurta kunniaa; mutta hän luopui kaikesta antautuakseen herra Darcy-vainajan käytettäväksi ja pyhitti koko elämänsä Pemberleyn tilojen hoitoon. Herra Darcy pitikin häntä mitä suurimmassa arvossa — läheisenä, luotettuna ystävänä. Hän lausui usein mitä lämpimimmän tunnustuksensa isäni kelvollisesta asiainhoidosta; ja isäni kuolinvuoteen ääressä hän vapaaehtoisesti lupasi huolehtia minun tulevaisuudestani. Olen vakuutettu, että hän tarkoitti lupauksellaan yhtä paljon palkita isääni hänen uskollisesta palveluksestaan kuin osoittaakseen mieltymystään minuun."

"Kuinka merkillistä!" huudahti Elizabeth. "Ja kuinka kehnosti nykyisen herra Darcyn puolelta. Minä ihmettelen, ettei hänen oma ylpeytensä ole taivuttanut häntä menettelemään oikeudenmukaisesti teitä kohtaan. Jollei hänellä ollut parempaa vaikutinta, niin olisihan luullut juuri tuon suurenmoisen ylpeyden varjelevan häntä epärehellisyydestä — sillä mitäpä hänen käytöksensä muuta olikaan kuin epärehellisyyttä!"

"Merkkillistä se todellakin on", myönsi Wickham, "sillä totta on, että ylpeys on ollut koko hänen elämänsä johtolankana, ja usein se on ollut hänen paras ystävänsä ja auttajansa. Se on todella eräissä suhteissa vienyt häntä lähemmäksi tosi hyvettäkin kuin mikään muu inhimillinen tunne. Mutta eihän meistä kukaan voi olla johdonmukainen kaikissa toimissaan; ja käytöksessään minua kohtaan häntä johdattivat paljon väkevämmät vaistot kuin ylpeys."

"Voiko moinen inhoittava ylpeys sitten todellakin olla johtanut häntä hyviinkin tekoihin?"

"Kyllä. Usein on hän ylpeytensä vaikutuksesta osoittautunut anteliaaksi ja jalomieliseksi sirottelemaan runsain käsin rahoja, harjoittamaan suurenmoista vieraanvaraisuutta, auttamaan alustalaisiaan ja elättämään köyhiä. Kaikki tuo on perheylpeyttä ja *pojan ylpeyttä*, sillä hän on hyvin ylpeä mainiosta isästään ja tahtoo astua tämän jälkiä. Hänellä on myöskin *veljen* ylpeyttä, joka saa hänet *jossain* määrin hellien ja huolehtien valvomaan sisarensa parasta, jonka holhooja hän on; ja hänen kotiseudullaan kuulisitte häntä ylistettävän mitä parhaaksi ja hellimmäksi veljeksi."

"Minkälainen tyttö neiti Darcy on?"

Wickham pudisti päätään. "Kernaasti sanoisin häntä herttaiseksi — jos voisin. Minua surettaa puhua pahaa kenestäkään Darcyn nimellisestä; mutta sisarkin on aivan veljensä kaltainen — hyvin, hyvin ylpeä. Pikku lapsena hän tosin oli erittäin miellyttävä ja helläluonteinen, ja minuun hän oli erinomaisesti kiintynyt. Lukemattomat ovat ne tunnit, jotka uhrasin huvittaakseni häntä. Mutta nyt ei hänkään ole minulle mitään. Hän on hyvin kaunis tyttö, viiden- tai kuudentoistavuotias, ja, kuten olen kuullut, sängen hyvin kasvatettu. Isänsä kuoleman jälkeen hän on asunut Lontoossa erään leskirouvan hoidossa, joka valvoo hänen kasvatustaan."

Monien vaihtelujen ja monien yritysten jälkeen puhella muista asioista täytyi Elizabethin pakostakin vielä kerta palata ensimmäiseen puheenaiheeseen.

"Minua ihmetyttää hänen läheinen tuttavuutensa herra Bingleyn kanssa. Kuinka voikaan herra Bingley, joka tuntuu olevan personoitu hyväluontoisuus ja joka todella on erittäin herttainen luonne, olla sellaisen miehen ystävä? Kuinka he voivat sopia yhteen ja tulla toimeen toistensa kanssa? Tunneteko te herra Bingleytä?"

"En lainkaan."

"Hän on perin ystävällinen, avomielinen ja kerrassaan viehättävä mies. Syynä täytyy olla sen, että hän ei lainkaan ole perillä herra Darcyn ominaisuuksista."

"Ehkäpä ei; mutta Darcy kykenee miellyttämään ketä hän vain tahtoo suostuttaa itseensä. Häneltä ei puutu kykyjä. Hän voi olla mainio seuratoveri, kun arvelee sen maksavan vaivaa. Vertaistensa parissa hän on aivan toinen mies kuin vähempiosaisia kohtaan. Ylpeytensä ei hänestä koskaan luovu; mutta rikkautensa sallii hänen olla antelias, oikeudenmukainen, vilpitön, järkevä, rehellinen ja kenties herttainenkin — kun vain hänellä on vastassaan ylhäistä asemaa, rikkautta tai kauniita kasvoja."

Whistipeli päättyi tähän aikaan ja pelaajat siirtyivät toisen pöydän ympäri katselemaan arpajaispelin menoa. Rva Philips tiedusteli hra Collinsin onnea korttipöydässä. Sitä ei voinut kehua; hän oli menettänyt joka pelissä. Mutta kun rva Philips rupesi säälittelemään häntä, keskeytti hra Collins hänet selittämällä hyvin arvokkaasti, että asiasta ei kannattanut virkkaa sanaakaan.

"Tiedän kyllä, hyvä rouva", hän sanoi, "että korttipöytään istuessa täytyy alistua kärsimään tappioitakin; mutta onneksi — he he! — minä en ole sellaisessa asemassa, että kantaisin murhetta muutamista kolikoista. Epäilemättä monetkaan ihmiset eivät voi olla yhtä huolettomia, mutta hänen armonsä Lady Catherine de Bourghin hyvyys on minua edesauttanut siihen määrään, että olen turvattu tuollaisilta suruilta."

Hra Wickham heristi korviaan; ja tarkasteltuaan hra Collinsia tutkivasti moniaan minuutin ajan kääntyi hän Elizabethin puoleen ja kysyi tältä hiljaa, oliko hänen sukulaisensa hyväkin tuttava De Bourghin perheen kanssa.

"Lady Catherine de Bourgh", vastasi Elizabeth, "antoi hänelle aivan äskettäin kirkkoherranpaikan. Minä en tiedä lainkaan, millä tapaa herra Collins alkuaan joutui herättämään hänen huomiotaan, mutta varmastikaan hän ei ole tuntenut tätä vielä kauankaan."

"Te tiedätte luonnollisesti, että Lady Catherine de Bourgh ja Lady Anne Darcy vainaja olivat sisarukset, joten siis edellinen on nykyisen herra Darcyn täti."

"Vai niin, sitä en todellakaan tiennyt. Enkä muutenkaan tunne lainkaan Lady Catherinen perhesuhteita. Vasta eilen sain ensi kertaa kuulla hänestä puhuttavankin."

"Hänen tyttärensä, neiti de Bourgh, tulee aikanaan olemaan hyvin rikas perijätär, ja puhutaan, että molemmat serkukset tulevat avioliiton kautta liittämään molemmat kartanot yhdeksi."

Tämä ilmoitus sai Elizabethin hymyilemään, sillä hän tuli ajatelleeksi poloisen neiti Bingleyn toivottomia ponnistuksia.

"Herra Collins", sanoi hän sitten, "puhuu erittäin ylistävästi sekä Lady Catherinesta että tämän tyttärestä. Mutta päättäen erinäisistä piirteistä, joita hän on maininnut hänen armostaan, minä epäilen hänen kiitollisuutensa johtavan hänet vähän harhaan, ja että tuo arvon rouva itse asiassa on jokseenkin pöyhkeä ja typerä nainen."

"Minä uskon hänen olevan kumpakaan mitä suurimmassa määrässä", myönsi hra Wickham sydämellisesti. "En ole tosin nähnyt häntä moneen vuoteen, mutta muistan aivan hyvin, etten koskaan pitänyt hänestä, ja että hänen käytöstapansa oli aina hyvin suvaitsematon ja komentava. Häntä pidetään yleisesti erittäin viisaana ja älykkäänä; mutta minä luulen tuon maineen pikemminkin johtuneen osaksi hänen rikkaudestaan ja ylhäisestä asemastaan, osaksi hänen kopeasta luonteestaan; sillä ylpeydessä hän ei anna lainkaan perään sisarenpojalleen."

Elizabeth myönsi saaneensa saman käsityksen sekä tädistä että sisarenpojasta; ja he juttelivat rattoisasti ja toisiaan ymmärtäen keskenään aina illalliseen asti, jolloin hän luovutti kavaljeerinsa toisillekin naisille. Mistään keskustelusta ei voinut tulla kysymystäkään rva Philipsin meluisessa illallispöydässä, mutta hra Wickhamin käytös miellytti jokaista, joka joutui hänen kanssaan puheisiin. Hän puhui hyvin ja käyttäytyi erinomaisen siroisti. Elizabethin pää oli täynnä hra Wickhamia, kun he viimein lähtivät kotimatalle. Mutta vaikka hän tätä ajattelikin koko matkan, ei hänellä ollut tilaisuutta mainita toisille edes hänen nimeäänkään, sillä Lydia ja Collins pitivät sellaista hälinää, että muut eivät saaneet lainkaan suunvuoroa. Lydialla oli niin ihmeen paljon kertomista upseereista ja arpajaispelin voitoista. Ja hra Collins oli ylen ihastunut herrasväki Philipsin ylitsevuotavaisesta vieraanvaraisuudesta, hän luetteli nimeltä kaikki tarjotut ruokalajit ja vakuutteli vakuuttamistaan, ettei hän kantanut ollenkaan murhetta pelitappioistaan.

XVII LUKU.

Elizabeth kertoi seuraavana päivänä Janelle, mitä hänen ja hra Wickhamin välillä oli tapahtunut. Jane kuunteli hämmästyneenä ja huolestuneena. Hänen oli vaikea uskoa, että hra Darcy olisi niin arvoton nauttimaan hra Bingleyn ystävyttä; ja yhtä vaikea hänen oli epäillä niin miellyttävän nuoren miehen kuin hra Wickhamin puheen todenperäisyyttä. Ajatus, että tämä kuitenkin oli saattanut joutua niin tylyn ja tunnottoman menettelyn uhriksi, riitti hellyttämään hänen tunteitaan poloista kärsijää kohtaan; ja ollen luonteeltaan hyväntahtoinen kaikkia ihmisiä kohtaan ja ajatellen kaikista vain parasta, hän sanoi:

"He ovat erehtyneet molemmat, minä uskon, jollain tavalla, jota me emme saata käsittää. Epäilen, että syrjäiset ihmiset ovat sotkeneet heidän välinsä ja kertoneet kummastakin pahaa toiselle."

"Siinä sinä varmasti osasit naulan kantaan, ja nyt, rakas Jane, mitä hyvää sinulla on sanottavaa noista pahaa suovista syrjäisistä? Tahdotko sinä ehkä puhdistaa heidätkin kaikesta viasta, niin ettei meidän tarvitse ajatella pahaa kenestäkään ihmisestä?"

"Naura sinä vain mitä naurat, mutta minun mielipidettäni et saa naurullasi horjutetuksi. Ajattele toki, Lizzy kultaseni, kuinka ilkeään valoon herra Darcy joutuisi, jos hän on todellakin syyttä suotta tehnyt sellaista vääryyttä isänsä lemmikille, jonka tulevaisuuden hänen isänsä oli luvannut turvata. Se on aivan mahdotonta! Ei kukaan mies, jolla on vähänkin inhimillisiä tunteita ja oman arvon tuntoa, kykenisi menettelemään sillä tapaa. Voisivatko hänen parhaat ystävänsä siihen määrään erehtyä hänen luonteestaan? Eihän toki!"

"Minun on paljon helpompi uskoa, että herra Bingley on antanut ystävänsä johtaa hänet harhaan, kuin että herra Wickham olisi keksinyt sellaisen jutun itsestään eilen illalla; kaikki nimet ja tosiasiat hän mainitsi aivan etsimättä. Jollei se ole totta, niin annetaan herra Darcyn kieltää sen totuus. Muuten voi jo hänen silmistäänkin lukea totuuden."

"On niin vaikeata päätellä mitään — ja niin tuskastuttavaa. Eihän tiedä, mitä oikein ajatella."

"Anteeksi, sisko rakas; minusta tietää varsin hyvin, mitä ajatella."

Mutta Jane voi ajatella varmasti ainoastaan yhtä asiaa — että hra Bingley, jos hän tosiaankin oli antanut ystävänsä johtaa hänet harhaan, tulisi kärsimään paljon asian tultua tunnetuksi.

Neitosten oli kiiruhdettava puutarhasta, jossa ylläoleva keskustelu tapahtui, kun vieraiksi tuli eräitä juuri niistä henkilöistä, joista he olivat puhelleet keskenään. Hra Bingley saapui sisarineen mieskohtaisesti kutsumaan talon väkeä kauan odotettuihin Netherfieldin tanssiaisiin, jotka oli määrä pitää seuraavana tiistaina. Molemmat vieraat naiset olivat ihastunut nähdessään rakkaan Janensa jälleen niin hyvissä voimissa, vakuuttivat, että heidän viime tapaamisestaan oli kulunut jo määrätön aika, ja tiedustelivat moneen kertaan, mitä hän oli puuhaillut tuona aikana. Perheen muista jäsenistä he eivät paljoakaan välittäneet, välttären rva Bennetiä kuin tarttuvatautista, virkkaen vain muutaman sanan Elizabethille ja muille ei ainuttakaan. Pian he sitten ottivat äkkilähdön välttyäkseen rva Bennetin ylivuotavasta kiitollisuudenmyrskystä ja vetivät ällistyneen ja vastaanhangoittelevan veljensä mukanaan.

Netherfieldin tanssiaisten odotus pani perheen jokaisen naispuolisen jäsenen miellyttävään jännitykseen. Rva Bennet piti koko juhlatilaisuutta erikoisena kunnianosoituksena hänen vanhimmalle tyttärelleen, jota uskoa hra Bingleyn

mieskohtainen kutsu hänessä vahvisti. Jane kuvaili mielessään, kuinka hauskaa hänellä tuli olemaan Netherfieldin rakastettavien naisten ja kohteliaan isännän parissa. Ja Elizabeth nautti etukäteen siitä ilosta, mikä hänellä tuli olemaan tanssiessaan hra Wickhamin kanssa ja rangaistessaan hra Darcya jäätävällä kylmyydellä. Catherinen ja Lydian ajatukset eivät viipyneet yksityisseikoissa ja yksityisissä henkilöissä; tanssiaistilaisuus sellaisenaan oli heille riemullisen odotuksen aihe. Yksinpä Marykin vakuutti omaisilleen, ettei hänen ollut vastenmielistä lähteä mukaan.

"Minä olen tyytyväinen", sanoi hän, "kun saan käyttää aamupäivät opintoihini. En luule, että on mikään uhraus itseään kohtaan omistaa joskus illat seurallisiin huvituksiin. Seuraelämälläkin on vaatimuksensa meidän suhteemme."

Elizabeth oli niin hyvällä tuulella iloisesta odotuksesta, että hän tiedusti hra Collinsilta, aikoiko tämäkin lähteä mukaan ja pitkö hän osanottoa sellaiseen maailmalliseen huvitukseen sopivana vakavalle hengenmiehelle. Ihmeekseen hän kuuli, ettei hengenmiehellä ollut laisinkaan mitään vastaan, ja että hän aikoi itse ottaa osaa tanssiinkin pelkäämättä pannajulistusta arkkipiispan tai Lady Catherine de Bourghin taholta.

"Minä rohkenen voivani uskoa", vakuutti hra Collins serkulleen, "ettei tuollainen juhlatilaisuus, jonka yleisesti arvossapidetty nuori tilanhaltija toimeenpanelee arvossapidetyille säätyläisille, voi olla kellekään pahennukseksi ja loukkauskiveksi. Ja lainkaan pelkäämättä käydä itsekin tanssimaan minä päin vastoin toivon mitä hartaimmin, että kaikki viehättävät serkkuni tulevat kunnioittamaan minua tanssitoveruudellaan illan kuluessa. Ja kun kaitseminen on lahjoittanut tämän kahdenkeskisen yhdessäolon tilaisuuden minulle, niin uskallan käyttää sitä hyväkseni ja pyytää teiltä, arvoisa neiti Elizabeth, kaksi ensimmäistä tanssia jo etukäteen, luottaen turvallisesti siihen, että kaunoinen Jane serkkuni ymmärtää oikein asianlaidan eikä pidä käytöstäni puuttuvan kunnioituksen osoituksena häntä kohtaan."

Elizabeth oli kuin pilvistä pudonnut. Hän oli edeltäkäsikin iloinnut ajatellessaan saavansa omistaa ensimmäiset tanssit hra Wickhamille, ja nyt tuli tuo kauhea hra Collins niitä vaatimaan! Mutta mikäpä tässä muukaan auttoi. Hra Wickhamin ja hänen oma onnellisuutensa sai lykkäytyä puolta tuntia kauemmaksi, hra Collins sai pyyntöönsä niin suosiollisen vastauksen kuin raivosta vapiseva tyttö saattoi antaa. Hänen mielentilansa ei lainkaan parantunut siitä, että hän oli arvannut hra Collinsin kohteliaisuudella häntä kohtaan olevan erityisen määräperäisen tarkoituksen; ja jos hän vielä olisi jäänyt siitä epä tietoisuuteen, hälvensivät äidin selvät viittailut kaiken

hämäryyden. Hra Collinsin vierailu oli todellakin kosiomatka, ja *hän* se kaikista sisaruksista oli löytänyt armon hra Collinsin silmissä tulla korotetuksi Hunsfordin pappilan emännän loistoon ja arvoon; ja omasta kohdastaan oli äiti antanut ymmärtää, että tämä naimiskauppa oli hänelle erityisesti mieluinen.

Tanssiaiskuumeessaan ei Elizabeth antanut tuon tulevaisuuden näköalan kuitenkaan pahoin hämmentää mieltään; tähän saakka ei hra Collins ollut vielä kosinut, ja jos hän sen vasta aikoi tehdä, oli sen ajan murhe aiheuttaa perhekapina.

XVIII LUKU.

Aina siihen saakka kuin Elizabeth oli omaistensa parissa astunut sisään Netherfieldin saliin ja turhaan etsinyt katseillaan hra Wickhamia punatakkisten upseerien parvesta, ei hän ollut osannut ajatellakaan, ettei tämä olisi mukana. Varmana, että tapaisi tuon viehättävän nuoren miehen, hän oli pukeutunut tavallista suuremmalla huolella ja terästänyt tahtonsa kukistamaan hänessä viimeisetkin vastarinnan rippeet, jotka vielä ehkä estivät kaunista kavaljeeria antautumasta sieluineen ruumiineen hänen kuuliaisiksi orjakseen. Mutta tuo kohtalokas keksintö sai hänet paikalla epäilemään, että hra Wickham oli tahallaan jätetty kutsumatta, yksin koko upseerijoukosta ja yksinomaan hra Darcyn mieltä noutaen. Aivan niin ei tosin sentään ollut asianlaita; täysin luotettavan selityksen hra Wickhamin poissaolosta antoi hänen ystävänsä hra Denny, vastatessaan Lydian kiihkeään kysymykseen, että Wickhamin oli edellisenä päivänä ollut pakko yksityisasiainsa vuoksi lähteä Lontooseen, josta ei ollut vielä palannut. Kuitenkin hän lisäsi merkitsevästi hymyillen:

"En kuitenkaan luulisi hänen asioillaan olleen juuri nyt niin kovaa kiirettä, jollei hän olisi tahtonut välttää kohtaamasta erästä täällä olevaa herrasmiestä."

Tuo viittaus selitti Elizabethille kaiken. Hra Darcy oli syypää siihenkin, että hänen ja hra Wickhamin ilosta oli tehty loppu jo ennen alkuaankin. Hänen katkera pettymyksensä ei suinkaan ollut omiaan tekemään häntä ystävälliseksi syntisäkkiä itseään kohtaan, joka heti sen jälkeen tuli tervehtimään häntä. Ei — kaikki vähäkin Darcylle osoitettu kohteliaisuus ja kärsivällisyys oli väärin poloista Wickhamia kohtaan! Hän kieltäytyi jyrkästi antautumasta puheisiin Darcyn kanssa ja käänsi tälle oitis selkänsä, ja pahantuulisuuttaan hän ei kyennyt peittelemään edes puhellessaan hra Bingleynkään kanssa, jonka sokea puolueellisuus harmitti häntä.

Mutta Elizabethin luonto ei kyennyt kauan pysymään pahantuulisena; ja vaikka kaikki hänen iltansa ilo olikin tylästi tuhottu, antautui hänen virkeä henkensä piankin tanssiaistunnelmaan. Uskottuaan kaikki surunsa ja pettymyksensä Charlotte Lucasille, jota hän ei ollut nähnyt viikon päiviin ja jonka ymmärtäväiseen osanottoon hän tiesi voivansa vedota, alistui hän kuuliaisesti juhlallisen serkkunsa

tanssittavaksi. Mutta nuo kaksi onnetonta ensimmäistä tanssia eivät suinkaan olleet omiaan hälventämään hänen harmiaan, vaan päinvastoin lisäämään sitä. Hra Collins oli kankea ja kömpelö, lausui koko ajan anteeksipyyntöjä eikä kohteliaisuuksia, sekaantui tuontuostakin tahdista ja kiidatti häntä aivan hulluun suuntaan. Elizabeth tunsi aivan koko ajan sen häpeän ja kurjuuden katkeruutta, jonka taitamaton tanssittaja tuottaa naiselleen. Päästyään irti hra Collinsin käsivarsista hän tunsi sanomatonta huojennusta.

Seuraavan vuoron hän tanssi erään upseerin kanssa, joka lohdutti hänen haavoitettua sydäntään puhelemalla hra Wickhamista ja mainitsemalla, että tämä oli upseeripiireissä yleisesti suosittu. Sitten hän palasi Charlotte Lucasin viereen jatkamaan keskeytynyttä kärsimystarinaansa; mutta tällöin — oi kauhua — ilmestyi aivan odottamatta hra Darcy hänen eteensä pyytämään häntä seuraavaan tanssiin; ja tietämättä tyrmistyneenä mitä tekikään Elizabeth nyökkäsi myöntävästi. Hirviön poistuttua matkoihinsa hän jäi harmittelemaan typeryyttään ystävälleen, ja Charlotte koetti lohdutella häntä.

"Arvaanpa, että mielistyt häneen hyvinkin."

"Siitä taivas varjelkoon! Sepä vasta pahin onnettomuus olisikin! Mieltyä mieheen, jota on luotu inhoamaan! Älä toivottelekaan minulle sellaista kurjuutta."

Kun tanssi alkoi ja Darcy läheni noutamaan häntä, ennätti Charlotte kuitenkin kuiskaten varoittaa häntä, ettei hän saanut olla tyhmyri ja antaa luulotellun mieltymyksensä Wickhamiin tehdä häntä epämiellyttäväksi miehen silmissä, joka oli tätä kymmenen kertaa rikkaampi ja ylhäisempi. Elizabeth ei ennättänyt vastata ja antoi Darcyn taluttaa hänet riviin, ihmetellen itsekkin mielessään tätä suurta kunniaa joutuessaan seuran arvokkaimman kavaljeerin tanssitoveriksi; samaa ihmetystä hän voi lukea kaikkien läsnäolijainkin silmistä. He tanssivat katriljin ensi vuorot vaihtamatta sanaakaan keskenään, ja siihen oli Elizabeth aluksi tyytyväinen. Mutta sitten hän rupesi arvelemaan, että hän ehkä vielä paremmin voi rangaista hirviötä pakottamalla hänet puhumaan, ja virkkoi itse jonkin mitättömän huomautuksen tanssista. Hänen kavaljeerinsa vastasi, mutta jäykistyi jälleen vaitonaisuuteensa. Moniaan minuutin tuota kestettyään Elizabeth teki uuden yrityksen sanoen:

"Luulisin, että nyt on *teidän* vuoronne puhella, herra Darcy. Minä puhuin äsken tanssista, ja teidän pitäisi vuorostanne virkkaa jotain huoneiden koosta tai tanssivien parien luvusta."

Darcy hymyili ja vakuutti sanovansa kaiken, mitä toinen vain halusi hänen sanovan.

"No niin, tuo vastaus riittänee ehkä tällä kertaa. Olisittehan kenties voinut lisätä, että yksityiset tanssiaiset ovat hauskemmat kuin yleiset; mutta *nyt* meidän todella täytyy jo vaieta."

"Puhelletteko te sitten aina tanssiessanne?"

"Miten sattuu. Täytyyhän aina jolloinkin vaihtaa sana tai pari keskenään, sillä hullultahan toki näyttäisi hypellä puolituntinen vastakkain lausumatta sanaakaan. Mutta sittenkin olisi tanssipuhelu järjestettävä niin kevyeksi ja vaivattomaksi kuin suinkin, jottei se *jollekin* kävisi raskauttavaksi."

"Puhutteko te tässä tapauksessa omasta kohdastanne vai tarkoittatteko keventää minun raskasta taakkaani?"

"Molempia", vastasi Elizabeth vetäen suunsa hymyyn, "sillä olen huomannut, että meidän mielentilamme ja luonteenlaatumme ovat hyvin samanlaiset. Molemmat me mielellämme jörötämme tuppisuina, jollei meillä ole sanottavana jotain nerokasta päähänpistoa, joka ällistyyttää koko salin ja korjataan talteen kuolemattomana sukkeluutena."

"Tuo luonnepiirros ei juuri muistuta teitä, siitä olen varma", sanoi Darcy. "Missä määrin se on minun näköiseni, sitä en rohkene käydä päättelemään. *Teidän* mielestänne se epäilemättä on uskollinen muotokuva minusta."

"Enhän toki voi arvostella omaa taideteostani."

Darcy ei vastannut, ja he istuivat äänettöminä kunnes tuli jälleen vuoro lähteä lattialle tanssimaan, jolloin hän kysyi Elizabethilta, oliko tällä ja hänen sisarillaan tapana usein kävellä Merytoniin. Elizabeth vastasi myöntävästi, ja voimatta vastustaa kiusausta hän lisäsi: "Kun viime viikolla tapasitte meidät siellä, saimme juuri uuden tuttavan."

Hänen iskunsa osui kipeään paikkaan, Darcy aivan kuin jähmettyi ylhäisen jäykäksi, mutta ei vastannut sanaakaan; eikä Elizabethkään kyennyt jatkamaan, vaikka hän salaa morkkasikin omaa saamattomuuttaan. Vihdoin Darcy sanoi omituisen väkinäisesti:

"Herra Wickhamin on luonto varustanut sellaisilla ominaisuuksilla, että hänen on helppo *hankkia* itselleen ystäviä; mutta kuinka kauan hänen onnistuu *säilyttää* niitä, se lienee vähemmän varmaa."

"Hänellä on ollut kova onni kadottaa *teidän* ystävyttenne", vastasi Elizabeth terävästi, "ja tavalla sellaisella, josta hän saa kärsiä koko elämänsä ajan."

Darcy ei vastannut hyökkäykseen ja näytti haluavan vaihtaa puheenaihetta. Tällöin sattui Sir William Lucas kulkemaan heidän ohitseensa yrittäessään päästä tanssivain lomitse salin toiselle puolelle; mutta Darcyn älytessään hän pysähtyi ja kumartaen hovimiehen siroudella, onnitteli häntä sekä tanssitaidostaan että tanssitoveristaan.

"Paljon kaunista tanssimista olen nähnyt, rakas herrani, mutta teidän veroistanne tanssijaa ani harvoin. On ilmeistä, että te olette ensiluokkainen mestari tässä kauniissa taidossa. Sallikaa minun samalla sanoa, ettei kaunis parinnekaan tee teille häpeää; ja että minä mitä hartaimmin toivon saavani usein vastakin nähdä tätä viehättävää näytelmää, nimenomaan erään varsin iloisen perhetapauksen sattuessa, kallis Eliza neitini" — tällöin hän vilkutti silmää Janeen ja Bingleyhin päin. "Silloinpa onnitteluja oikein satelee! Minä vetoan herra Darcyn; — mutta älkää antako minun häiritä huvianne, rakas herrani. Te ette varmaankaan kiitä minua, kun tulin keskeyttämään hurmaavan keskustelunne tämän viehättävän nuoren neidin kanssa, jonka kirkkaat silmät ovat lumota minutkin, vanhan miehen."

Hänen viime kohteliaisuutensa tuskin enää kosketti Darcyn korvia; mutta Sir Williamin viittaus hänen ystäväänsä tuntui koskevan häneen kipeästi, sillä hänen katseensa kääntyi jännitettynä ja hyvin vakavana Bingleyhin ja Janeen, jotka tanssivat yhdessä. Hän hillitsi kuitenkin pian ilmeisen mielenliikutuksensa ja sanoi naiselleen kohauttaen hartioitaan:

"Sir Williamin keskeytys sai minut unohtamaan, mistä me viimeksi puhelimme."

"En luule, että me puhelimme ollenkaan. Sir William ei olisi voinut tässä salissa häiritä tanssivaa paria, joilla olisi sen vähemmän toisilleen sanottavana kuin meillä kahdella. Me olemme jo onnistumatta yrittäneet paria kolmea puheenaihetta, ja en tiedä kuolemaksenikaan, mitä me vielä osaisimme keksiä."

"Mitä te ajattelette esimerkiksi — lukemisesta?"

"Lukemisesta — oh, en yhtään mitään! Olen varma, että me kaksi emme koskaan lue samoja kirjoja, emme ainakaan samoin tuntein."

"Mieltäni pahoittaa, että niin ajattelette; mutta jos näinkin on laita, niin ei meillä ole puutetta puheenaiheista. Voimmehan vaikka vertailla erilaista makuamme ja käsitystämme kirjoista."

"Ei — minä en osaa puhua kirjoista tanssisalissa; minun pääni on silloin aina täynnä kaikkea muuta."

"Se, mitä siis kulloinkin näette ympärillänne, askarruttaa yksinomaan ajatuksianne — niinkö?" kysyi Darcy hiukan epäillen.

"Niin kaiketi", vastasi Elizabeth hajamielisesti, tietämättä oikein mitä sanoi ja mistä oli kysymys; sillä hänen ajatuksensa harhailivat toisaalla, kuten kohta näkyi hänen äkillisestä huudahduksestaan: "Minä muistan teidän, herra Darcy, kerran sanoneen, että te tuskin koskaan kykenette unohtamaan ja anteeksiantamaan; — että kun teissä kerran on synnytetty vastenmielisyys johonkin asiaan tai jotakin henkilöä kohtaan, se pysyy teissä lähtemättömästi. Muistelen teidän erityisesti painostaneen sitä seikkaa, että tuo vastenmielisyys on teissä synnytetty, siis siirtynyt teihin ulkoa käsin."

"Sitä kaiketi tarkoitin", vastasi Darcy vakavasti.

"Ettekö siis koskaan luule sen syntyvän teissä itsestään, sokean ennakkoluulon vaikutuksesta?"

"Toivon, ettei niin koskaan tapahdu."

"Minusta on niiden ihmisten, jotka eivät koskaan muuttele mielipiteitään asioista ja henkilöistä, ehdoton velvollisuus tahtoa ja osata oikein arvostella jo mielipidettään muodostaessaan."

"Saanko tiedustaa, mihin te näillä viittauksillanne oikeastaan tähtäätte?"

"Ainoastaan luodakseni itselleni kuvaa *teidän* luonteestanne", sanoi Elizabeth, koettaen saada vakavan sävyn olentoonsa ja sanoihinsa. "Minä koettelen selittää sitä itselleni."

"Entä mihin tulokseen olette tullut?"

Tyttö pudisti päätään. "En pääse siitä edes vähintäkään perille. Minä kuulen kuulemistani teistä niin monenlaisia vastakkaisia piirteitä, että joudun aivan ymmälle."

"Voin helposti uskoa", sanoi Darcy vakavasti, "että minusta saadut käsitykset vaihtelevat melkoisesti; ja minä melkein toivoisin, neiti Bennet, ettette te loisi minusta luonnekuvaa juuri nykyhetkenä, koska on syytä peljätä, ettei tulos olisi kunniaksi meille kummallekaan."

"Mutta jollen piirrä teistä kuvaa nyt, niin ehkä minulle ei enää koskaan tulekaan siihen tilaisuutta."

"En tahdo millään muotoa panna estettä millekään, mikä vain huvittaa teitä", virkkoi Darcy kylmästi. Siihen ei Elizabeth enää vastannut, ja he jatkoivat vaieten tanssivuoronsa loppuun ja erosivat toisistaan yhä vaieten. Kumpikin tunsu itsensä tyytymättömäksi, vaikka eri määrässä; sillä Darcyn rinnassa paloi jo jokseenkin voimakas tunne Elizabeth Bennetiä kohtaan, mikä saattoi hänen antamaan mieluusti

anteeksi tämän kaikki pistokset ja suuntasi hänen narkästyksensä sitä väkevämmin erääseen toiseen, poissaolevaan henkilöön.

Elizabeth ei ollut vielä kauankaan istunut yksin, kun nti Bingley tuli hänen luokseen ja lausui hänelle kohteliaan paheksuvasti:

"Mitä minä kuulenkaan, neiti Eliza — tehän kuulutte olevan aivan ihastunut George Wickhamiin? Sisarenne puheli hänestä minulle ja teki tuhansia kysymyksiä hänen suhteensa; ja minä sain kuulla, että tuo nuori mies oli muun muassa unohtanut kertoa olevansa vanhemman herra Darcy vainajan vanhan pehtorin poika. Sallikaa minun ystävänänne kuitenkin varoittaa teitä ottamasta täysikelpoisena rahana vastaan kaikkea, mitä hän puhelee teille itsestään ja toisista; sillä mitä tulee esimerkiksi hänen väitteeseensä, että herra Darcy olisi menetellyt kehnosti häntä kohtaan, niin on se suoraa valhetta; päinvastoin on herra Darcy aina ollut erinomaisen sääliväinen häntä kohtaan, vaikka George Wickham on käyttäytynyt mitä häpeämättömimmin häntä ja hänen sukuaan kohtaan. Minä en tosin tunne tuon jutun yksityiskohtia, mutta tiedän aivan hyvin, ettei herra Darcya voi moittia mistään. Luonnollistahan on, ettei hän voi kärsiä kuulla mainittavankaan George Wickhamin nimeä, ja että hän oli hyvin iloinen, kun tämä itsestään jättäysi pois tämän illan tanssiaisista, joihin veljeni olisi ollut vaikea jättää häntä kutsumatta toisten upseerien mukana. Mutta sitä minä ihmettelen, että hän kehtasi lainkaan tulla koko tälle seudulle, se oli kerrassaan häpeämättömän julkeata hänen puoleltaan. Minä surkuttelen teitä, neiti Eliza, kun täten tullette huomaamaan vikoja suosikissanne, mutta eihän mieheltä, joka on niin halpaa syntyperää, olisi parempaa voinut odottaakaan."

"Hänen vikansa ja syntyperänsä näyttävät teistä olevan aivan sama asia", kivahti Elizabeth ärtyneesti; "sillä en ole kuullut teidän voivan syyttää häntä sen pahemmasta kuin että hän on herra Darcyn isä vainajan pehtorin poika, ja *sen* seikan hän ilmoitti itsekkin minulle, sen vakuutan teille."

"Anteeksi sitten", sanoi nti Bingley ja nakkasi mahtavasti niskojaan. "Suokaa kaikin mokomin anteeksi, että lainkaan sekaannuin asiaan; en sillä tarkoittanut mitään pahaa."

"Kerrassaan röyhkeä ihminen!" harmitteli Elizabeth itsekseen. "Etkä sinä vain noin viheliäisillä keinoilla pysty vaikuttamaan minuun ja minun arvostelukykyyni ihmisistä. Kaikesta näkee, että itse koetat tahallasi peittää silmäsi tosiasioilta ja nimenomaan tuon ihanteesi Darcyn ilkeydeltä." Sitten hän lähti etsimään vanhempaa sisartaan, joka oli ottanut asiakseen tiedustella samaa aihetta koskevia seikkoja hra Bingleyltä. Janella oli niin suloinen hymy huulillaan ja sellainen onnen punoitus kauniilla kasvoillaan, että kysymättäkin näki hänen olevan iltaan täysin tyytyväinen. Elizabethin

mielestä haihtui hetkeksi kaikki muut ajatukset, sekä sääli Wickhamia että närkeä tämän vihamiehiä kohtaan, hänen ottaessa täydestä sydämestään osaa Janen iloon.

"Aioin tiedustaa sinulta", sanoi hän, hymyillen ainakin yhtä säteilevästi kuin sisarensa, "mitä olet kuullut herra Wickhamin suhteen. Mutta ehkäpä sinun ajatuksesi ovat olleet tykkänään kohdistetut erääseen kolmanteen henkilöön, ja siinä tapauksessa saat olla varma minun anteeksiannostani."

"Ei", vastasi Jane, "en ole unohtanut häntäkään; mutta mitään sinun mielestäsi en kuullut hänestä. Herra Bingley ei tunne paljonkaan koko juttua eikä varsinkaan tiedä, mitkä seikat ovat saattaneet loukata herra Darcya; mutta hän sanoi menevänsä täyteen takuuseen ystävänsä kelpo käytöksestä, kunniaista ja uskottavuudesta ja olevansa täysin vakuutettu siitä, että herra Wickham on ansainnut herra Darcyn puolelta paljon vähemmän arvonantoa kuin hän on saanut osakseen; ja minua surettaa sanoa sinulle, että hänen ja hänen sisarensa mielestä herra Wickham ei missään suhteessa ole kunnan nuorukainen. Minä pelkään, että hän on ollut hyvin häpeämätön ja sen kautta ansainnut kadottaa herra Darcyn kunnioituksen."

"Herra Bingley ei siis tunne itse lainkaan herra Wickhamia?"

"Ei; vasta viime viikolla hän näki hänet Merytonissa ensi kertaa."

"Siis hän on muodostanut käsityksensä pelkästään herra Darcyn puheiden perusteella. Kiitos, minä olen täysin tyytyväinen. Mutta mitä hän sanoi tuosta kirkkoherranpaikasta ja testamenttimääräyksestä."

"Hän ei tarkalleen muistanut niitä seikkoja, vaikka on kuullut herra Darcyn mainitsevan niistä jolloinkin. Mutta hänen luulonsa mukaan se paikka oli luvattu herra Darcylle ainoastaan *ehdollisesti*."

"En ollenkaan epäile herra Bingleyn vilpittömyyttä", sanoi Elizabeth harmistuneena, "mutta saat antaa anteeksi, jollen tule vakuutetuksi hänen pelkistä luuloistaan. Herra Bingley puolusti ystävänsä hyvin lämpimästi, sen uskon; mutta koska hän on melkein tietämätön koko asiasta ja senkin vähän, minkä tietää, on kuullut ystävältään, niin sallittakoon minun käsitykseni noista molemmista herroista pysyä samanlaisena kuin tähänkin asti."

Hän vaihtoi sitten kerkeästi puheenaihetta heille molemmille mieluisempaan suuntaan ja kuunteli ihastuneena, mitä Janella oli kerrottavana onnellisista vaikka ujoista toiveistaan herra Bingleyhin nähden. Kun herra Bingley itse sattui tällöin liittymään heidän seuraansa, vetäytyi Elizabeth viisaasti syrjään ja kävi nti Lucasin pariin. Tuskin oli tämä ennättänyt vielä ruveta kyselemään, oliko hänen äskeinen

tanssitoverinsa ollut hänen mieleensä, kun hra Collins törmäsi suurella touhulla heidän luokseen ja kertoi hengästyneenä ja liikutuksesta värisevin äänin tehneensä vast'ikään sangen tärkeän keksinnön.

"Tiedättekös mitä", hän huudahti, "vallan erinomaisen onnekas sattuma toi juuri tietooni, että täällä joukossamme on eräs kalliin tilanhaltijattareni läheinen sukulainen. Kuulin hänen itsensä mainitsevan sille kaunoiselle nuorelle neidille, jolla on kunnia hoitaa emännyyttä tässä talossa, serkkunsa neiti de Bourghin ja tämän äidin Lady Catherine de Bourghin nimet. Kuinka ihmeelliset ovatkaan kaitselmuksen tiet! Kukapa olisi osannut arvatakaan, että tässä seurassa tapaisin Lady Catherine de Bourghin läheisen sukulaisen — ehkäpä aivan hänen sisarensa pojan! Olen ylen kiitollinen hyvälle onnelleni, kun onnistuin pääsemään tästä perille ajoissa, jotta voin käydä lausumassa hänelle syvän kunnioitukseni; sillä sen aion oitis tehdä, luottaen vahvasti siihen, että hän hyväntahtoisesti suo minulle anteeksi, etten ole sitä jo aikaisemmin tehnyt. Tottahan minun täydellinen tietämättömyyteni asianlaidasta on minulle pätevä puolustus, vai mitä arvelette, kaunoinen serkkuni?"

"Ettehän toki aio itse käydä esittäytymään herra Darcylle?"[17]

"Sen totisesti aion tehdä. Minun on saatava häneltä anteeksi, etten ole sitä jo ennen tehnyt. Luulen hänen tosiaankin olevan Lady Catherinen sisarenpojan. Olen onnellinen voidessani vakuuttaa hänelle, että hänen armonsa oli vielä pari viikkoa sitten erinomaisessa voinnissa."

Elizabeth koetti parhaansa mukaan vieroittaa häntä sellaisesta ajatuksesta, vakuuttaen hänelle, että hra Darcy pikemminkin pitäisi hänen puhutteluaan ilman ennen käyntyä esittelyä julkeana tyrkyttäytymisenä kuin minään kunnianosoituksena; että tuttavuuden tekemiseen ei ollut vähintäkään aihetta ja että, jos sen välttämättömästi täytyi tapahtua, tuli hra Darcyn, arvoltaan ylhäisempänä, astua ensi askel. Hra Collins kuunteli hänen vastasyitään päättäväisen miehen ilmeellä ja ylevämmyyden suopea hymy huulillaan ja saatuaan viimein suunvuoron lausui mahtipontisesti:

"Rakkahin neiti Elizabeth, minä panen mitä suurinta arvoa teidän erinomaiselle arvostelukyvylenne kaiken sen suhteen, jota te itse pystytte ymmärtämään; mutta sallikaa minun huomauttaa, että on suuri, voinpa sanoa kerrassaan ääretön ero seurustelutavoissa, mitä erikseen maallikkosäätyyn ja erikseen hengelliseen säätyyn tulee. Sallikaa minun edelleen huomauttaa, että minun halvan ajatukseni mukaan pappisvirka antaa kantajalleen saman arvoaseman, mikä valtakunnan kaikkein korkeimmalla arvoluokalla on — edellyttäen, että hän samalla visusti vaarinottaa tosikristillistä nöyryyttä. Teidän täytyy senvuoksi sallia minun menetellä, niinkuin

omatuntoni tässä asiassa käskee, ja tehdä sen, minkä katson olevan sulan velvollisuuteni sekä itseäni että toisia asianosaisia kohtaan. Suokaa anteeksi, etten voi noudattaa teidän neuvoanne, joka muuten on nyt ja aina oleva minun korkein osviittani ja ohjenuorani, mitä kaikkiin muihin asioihin tulee; mutta nimenomaan tässä kysymyksessä arvelen oman kasvatukseni ja seuraelämäntottumukseni paremmin oikeuttavan minun itseni päättämään teoistani kuin teidän kaltaisen kokemattoman nuoren neidon."

Syvään kumartaen serkulleen hän sonnustautui hyökkäämään hra Darcyn kimppuun. Elizabeth seurasi tapausta jännitettynä; hän voi huomata Darcyn joutuvan perin ihmeisiinsä, kun hänen serkkunsa pönäkän juhlallisesti kumartaen kävi puhuttelemaan häntä; ja vaikka hän ei kuullut sanaakaan hänen puheestaan, voi hän hänen huultensa liikkeestä arvata hänen toistelevan: "nöyrin anteeksipyyntöni", "syvin kunnioitukseni", "Hunsford" ja "Lady Catherine de Bourgh." Catherinea harmitti nähdä serkkunsa niin nöyristelevän moisen kehnon ihmisen edessä. Hra Darcy tirkisteli puhuttelijaansa yhä hämmästyneempänä; ja kun hra Collins viimeinkin antoi hänelle suunvuoron, vastasi hän ylhäisen kohteliaasti. Mutta pappismiehen kaunopuheliaisuus ei vielä ollut tyrehtynyt, ja hänen halveksiva harminsa tuntui yhä kasvavan toisen puheen pitkittyessä; vihdoin hän notkisti hiukan päätänsä ja käänsi puhujalle selkänsä, ja hra Collins palasi riemuiten Elizabethin luo.

"Minä olen joka suhteessa tyytyväinen saamaani vastaanottoon", vakuutti hän tälle. "Herra Darcy tuntui olevan hyvin mielissään minun huomaavaisuudestani. Hän vastasi minulle mitä kohteliaimmin, jopa imartelikin minua lausumalla luottavansa siihen määrään Lady Catherinen tarkkanäköisyyteen, jotta tämä ei koskaan kohdistanut suosiotaan arvottomiin ihmisiin. Totta tosiaan, tuo oli kerrassaan kauniisti sanottu. Minulla on täysi syy olla mielistynyt häneen."

Kaikesta harmistaan Elizabeth sai runsaan korvauksen katsellessaan sisarensa ja hra Bingleyn rattoisata ja onnellista yhdessäoloa. Hän kuvitteli jo näkevänsä Janen liikkuvan viehättävänä nuorikkona tässä samassa talossa, nauttien kaikkea onnea, jota totiseen rakkauteen perustuva avioliitto voi ihmiselle antaa. Elizabeth tunsi itsensä ajatuksissaan miltei yhtä onnelliseksi kuin Janekin ja arveli voivansa ruveta pitämään hra Bingleyn sisaristakin. Hänen äitinsä ajatukset näyttivät kulkevan samoilla teillä, jonka vuoksi Elizabeth päätti välttää hänen läheisyyttään, jotta hänen ei tarvitsisi kuulla liian suorasukaisia viittailuja suorasukaisen emonsa taholta. Mutta kova onni satutti heidät illallispöydässä aivan lähekkäin, ja hänen oli harmikseen pakko kuulla, kuinka äiti lörpötteli koko ajan naapurilleen (se oli Lady Lucas) tyttärensä toiveista päästä piankin Netherfieldin emännäksi. Se oli todella puheenaihe, josta arvon rouva ei tahtonut koko iltana saada kyllikseen. Ajatelkaas,

niin kaunis ja miellyttävä nuori mies, ja niin rikas, ja niin lähellä heidän omaa kotiaan; ja mitkä lupaavat tulevaisuuden näköalat avautuivatkaan hänen nuoremmille tyttärilleen! Janen kodissa seurustellen he joutuisivat paljon yhteen toisten viehättävien ja rikkaiden nuorten miesten kanssa, niin että onnekas äiti voi näiden joukosta valita itselleen mieluisensa vävyt. Hän lopetti haltioituneen yksinpuhelunsa toivottamalla Lady Lucasille yhtä suurta onnenpotkausta, vaikka hänen sävystään ja ilmeestään voi hyvin arvata, ettei hän uskonut sellaista mahdolliseksi.

Turhaan yritti Elizabeth hillitä äitinsä kaunopuheisuutta ja taivuttaa häntä edes puhumaan hiljempaa, jotteivät syrjäiset kuulisi. Hänellä itsellään oli koko ajan se kiusallinen aavistus, että heitä vastapäätä istuva Darcy kuuli joka sanan. Mutta äiti torjui narkästyneenä kaikki sellaiset viittailut.

"Mitä minun tarvitsisi peljätä herra Darcya? Minä en välitä siitä miehestä yhtään rahtua. Miksi minun siis pitäisi olla häntä kohtaan niin varuillani? Kuulkoon hän vain minun puolestani mitä tahtoo."

"Herran tähden, rakas äiti, puhukaa hiljempaa. Mitä hyötyä teillä olisi siitä, että loukkaisitte herra Darcya, joka on talon isännän paras ystävä?"

Mikään ei pystynyt hillitsemään äidin puheintoa, joka pyöri yhä samassa asiassa ja kuului kaikkien lähinaapurien korviin. Häpeän ja harmin puna ei eronnut hetkeksikään Elizabethin polttavilta poskilta. Hän ei voinut olla välistä varkain silmäämättä hra Darcyyyn, ja jokainen silmäys osoitti todeksi hänen pelkonsa; sillä vaikka mainittu herra ilmeisesti välttelikin katsahtaa hänen äitiinsä, voi juuri siitä huomata hänen tarkkaavan paheksuvasti ja ylenkatseellisesti tämän lavertelua. Halveksiva ilme hänen kasvoillaan muuttui vähitellen hillityksi mutta vakavaksi päättäväisyydeksi.

Vihdoin viimeinkin tyhjensi rva Bennetin sanainen arkku. Lady Lucas, joka oli saanut haukotellen kuunnella toisteluja perheonnesta, johon hänellä itsellään ei ollut vähintäkään osaa, sai lopultakin omistaa huomionsa jäähtyneeseen lammaspaistiin lautasellaan. Elizabethin elämänhalu alkoi vähitellen jälleen virota. Mutta oh — ei kauaksi! Illallispöydästä noustua kääntyi puhe musiikkiin, ja joku ehdotti, että saataisiin kuulla laulua. Elizabethin ihoa karmi hänen huomattessaan, että Mary — sangen vähän suostuttelun jälkeen — varustautui noudattamaan seuran mieltä. Sisaren tuikeat katseet ja merkitsevät yskähdykset eivät estäneet onnettomuutta tapahtumasta; Mary oli kuuro kaikelle — tilaisuus oli mitä houkuttelevin hänen näyttää ahkeralla työllä hankittua taitoaan — ja hän aloitti laulunsa. Elizabeth tuijotti pelosta jäykistyneenä häneen; hänen kärsimättömyytensä kasvoi vallan sietämättömäksi; eikä vapahdusta tullut edes laulun loputtuakaan. Saatuaan, nuorten herrain taholta rohkaisevia kättentaputuksia suvaitsi Mary palkita ihailijoitaan

aloittamalla uuden laulun. Maryn kyky ei riittänyt sellaiseen jatkuvaan voimanponnistukseen; hänen äänensä oli heikko ja laulamistapansa sangen teeskennelty. Elizabeth istui kuin kuumilla kivillä. Hän silmäsi Janeen nähdäkseen, kuinka tämä kesti kidutuksen; mutta sisar näytti tuskin joutuvan laulua kuulemaankaan tarinoidessaan innokkaasti Bingleyn kanssa. Hän katsahti tämän sisariin ja näki näiden tekevän salaperäisiä merkkejä keskenään; hän katsahti Darcyyin — tämän kasvoilla oli edelleenkin läpitunkemattoman, mutta tuiman päättäväisyyden ilme. Epätoivoissaan hän vihdoinkin katsahti rukoilevasti isäänsä, anoen katseellaan tätä käymään väliin; muutenhan Mary pitkittäisi koko illan. Hra Bennet käsitti hänen ajatuksensa, ja kun Mary oli päässyt laulunsa päähän, hän sanoi tälle käskevään sävyyn:

"Nyt riittää, lapseni. Sinä olet jo tarpeeksi ilahduttanut korviamme. Salli nyt toistenkin neitosten näyttää taitoaan."

Mary ei tuntunut tahtovan kuulla koko käskyä ja näytti hyvin hermostuneelta. Elizabethia rupesi pelottamaan, että hänen sekaantumisensa ehkä vain pahentaisi asiaa — yllyttäisi Maryn joko jatkamaan tahi osoittamaan julkisesti närkeästäytymistään. Onneksi kävivät toisetkin puhelemaan laulusta — hra Collins kaikkein äänekkäimmin.

"Jos kaitselmus olisi siunannut minua lauluäänellä", aloitti tämä kunnan mies, "niin en epäröisi käydä ilahduttamaan arvoisaa seuraa laulullani; sillä minusta on laulu sangen viaton huvitus ja täysin sopusoinnussa kirkonmiehen korkean kutsumuksen kanssa. En kuitenkaan tahdo sanoa, että olisimme oikeutetut uhraamaan liiaksi aikaa veisaamiseen, sillä meikäläisillä on muita vielä tärkeämpiä edesottamuksia. Seurakunnan hengellisellä paimenella on niin paljon ajateltavaa ja vaarinotettavaa. Ensi sijassa on hänen huolehdyttävä kymmenyksistään, jotta ei joudu itse kärsimään ajallista puutetta eikä liian riippuvaiseksi kunnianarvoisasta patronaattiherrastaan. Sitten hänen tulee itse kirjoittaa saarnansa; ja loppu ajasta kuluu tyystin hänen sielunhoitotoimeensa sekä pappilansa kunnossapitoon, mikä onkin ylen tähdellinen asia. Hänen on ahkeroitava saamaan ajallinen olonsa mahdollisimman mukavaksi, sillä sen on hän velkapää korkealle kutsumukselleen; samoin tulee hänen esiintyä kohteliaasti ja huomaavaisesti kaikkia ihmisiä kohtaan, joiden hengellisestä hyvästä hänen on murhetta pidettävä, nimenomaan ylempiään kohtaan, joiden mielisuosiosta hänen ajallinen menestyksensä on riippuvainen. Tätä seikkaa ei mitenkään saa jättää huomioonottamatta; ja itse kohdastani voin tunnustaa olevani ylpeä siitä, että alati ja joka tilaisuudessa olen kärkäs osoittamaan syvää kunnioitusta kaikille palkanmaksajani sukulaisillekin." Kumartaen syvään hra Darcyn taholle hän päätti puheensa, jonka hän oli pitänyt niin korkealla äänellä, että se kaikui halki koko salin.

Monet tuijottivat häneen ällistyneinä — monet hymyilivät; mutta enemmän huvitetulta näytti hra Bennet, varsinkin kuullessaan vaimonsa kuuluvasti kehuvan Lady Lucasille tuon nuoren miehen harvinaista viisautta ja hyvää esiintymistaitoa.

Elizabethista tuntui siltä, että sen pahemmin eivät hänen omaisensa enää olisikaan voineet saattaa itseään naurunalaisiksi. Loppuiltakaan ei tuonut hänelle yhtään huojennusta. Hra Collins ei luopunut hänen viereltään; tämä ei tosin enää vaatinut häntä tanssimaan kanssaan, mutta esti häntä tanssimasta toisten kanssa ja selitti suoraan, että hänen vakaa aivoituksensa oli esiintyä serkkunsa edessä paraimmassa valossa osoittamalla tälle kaikkea sitä ritarillista kohteliaisuutta ja huomaavaisuutta, joka suinkin kävi yhteen hänen hengellisen säätynsä kanssa. Vihdoin vapahti Lady Lucas tyttöparan ahdistuksesta käyden suopeasti kyselemään hra Collinsilta lähemmin hänen viihtymistään Hunsfordissa.

Longbournin väki pääsi vasta aivan viimeiseksi lähtemään matkaan, sillä alati kekseliäs rva Bennet oli saanut heidän kuskinsa viivästyään runsaan neljännestunnin. Elizabethilla oli ilo nähdä, kuinka hartaasti ainakin osa isäntäväestä halusi päästä heistä eroon. Rva Hurst ja hänen sisarensa eivät avanneet suutansa muuta kuin haukotellakseen; hra Collins sai pitää hehkuvat kiitospuheensa talon vierasvaraisuudesta kuuroille korville; hra Darcy pysyi aivan tuppisuuna; ainoastaan hra Bingleyllä ja Janella oli kahdenkeskistä supateltavaa syrjässä toisista.

Kun he viimeinkin pääsivät lähtemään, oli rva Bennet sulaa kohteliaisuudesta pyytäessään kunniaa nähdä koko Netherfieldin perheen yleensä ja hra Bingleyn erikseen piankin luonaan päivällisellä Longbournissa. Bingley kiitti kutsusta ja lupasi kernaasti tulla oitis Lontoosta palattuaan, jonne hänen oli huomenna lähdeävä joiksin päiviksi.

Kotimatalla rva Bennet piti yksinään puhetta, rupertellen iloisesti hääpukujen tilaamisesta ja häävarustusten jouduttamisesta, sillä hän näki hengessään Janen jo Netherfieldin valtiattarena. Hra Collinsin aivoitus Elizabethin suhteen oli hänelle myöskin mieluinen, vaikka ei samassa määrässä. Elizabeth oli hänelle vähimmin rakas kaikista lapsistaan; ja vaikka hra Collins ja Hunsfordin pappila olivat kyllin hyvät Elizabethille, ei niitä käynyt vertaaminenkaan Janea odottavaan onneen.

XIX LUKU.

Seuraava päivä oli hyvin vaiherikas Longbournissa. Hra Collins esitti kosintansa muodollisesti. Hänellä ei enää ollut aikaa hukattavana, sillä hänen lomansa loppui seuraavana lauantaina, eikä hänellä ollut päätöstä tehdessään mitään sieluntuskiakaan voitettavana. Tavatessaan kohta aamiaisen jälkeen rva Bennetin,

Elizabethin ja erään nuorimmista tytöistä ruokasalissa hän kävi puhuttelemaan äitiä seuraavasti:

"Saanko toivoa, arvon rouva, että huolenpitonne kaunokaisesta tyttärestänne Elizabethista sallii minulle yksityisen keskustelun hänen kanssaan tämän aamupäivän kuluessa?"

Ennenkuin Elizabeth ennätti vastata muuten kuin yllätyksestä punastuen, ehätti äiti väliin:

"Oh, minun päiviäni! Kyllä toki, tietystikin. Olen varma, että Lizzy tulee hyvin onnelliseksi — tarkoitan, ettei hänellä tietenkään ole mitään sitä vastaan. Tulehan, Kitty, minä tarvitsen sinua yläkerrassa." Ja haamaisten käsityön mukaansa hän kiirehti jouduttautumaan pois, kun Elizabeth parahti:

"Äiti rakas, älä mene! Minä pyydän, ettet lähde pois. Herra Collinsin täytyy antaa minulle anteeksi. Hänellä ei voi olla minulle mitään sellaista sanottavana, jota eivät toisetkin saisi kuulla. Minä lähden itse pois."

"Ei, ei, älä hupsuttele, Lizzy. Pyydän, että jäät siihen, missä nyt istut." Ja nähdessään, että Elizabeth sittenkin, hätäytyneenä ja huolissaan, näkyi täydellä todella tekevän lähtöä, huudahti hellä äiti: "Lizzy, *minä vaadin*, että jäät kuulemaan, mitä herra Collinsilla on sinulle puhuttavana."

Elizabeth ei voinut vastustaa niin väkevää vetoomusta; ja mietittyään hetkisen nopeasti pulmaansa hän älysi, että järkevintä taisi sittenkin olla saada koko ikävä juttu loppuun niin pian ja levollisesti kuin suinkin; jonka vuoksi hän istuutui jälleen ja koetti väkisin salata harmiaan ja vastenmielisyyttään. Kohta kun rva Bennet ja Kitty olivat hävinneet oven taa, aloitti hra Collins juhlallisesti:

"Uskokaa minua, rakkahin neiti Elizabeth, kun sanon että teidän ujoutenne, sen sijaan että se millään tavalla alentaisi viehätystänne, päinvastoin korottaa kaikkia muita avujanne. Te olisitte minun silmissäni näyttänyt vähemmän armaalta *ilman* tuota pientä vastahakoisuutta; mutta sallikaa minun vakuuttaa, että olen saanut jo edeltäkäsikin arvoisalta äidiltänne luvan tähän kahdenkeskiseen haasteluun. Te voisitte tuskin enää olla epä tietoinen minun oikeasta aivoituksestani, miten suuresti luontainen kainoutenne pyrkiikin mieltänne hämmentämään; minun huomaavaisuuteni teitä kohtaan on ollut siksi ilmeinen, ettei siitä liene voinut erehtyä. Melkein oitis kun astuin tähän taloon, valitsin teidät tulevaisiksi elämäkumppanikseni. Mutta ennenkuin päästän tunteeni pillastumaan pitemmälle tässä asiassa, lienee minun viisainta selvittää syitäni, miksi aion astua pyhään

aviosäätyyn — ja nimenomaan, miksi tulin juuri tänne Hertfordshireen valitsemaan itselleni vaimoa."

Ajatus, että jyrkä ja mahtipontinen hra Collins tosiaankin voisi päästää tunteensa pillastumaan, oli niin hullunkurinen, että Elizabeth hillitessään naurunhaluaan menetti hänelle suodun lyhyen armonajan ennättämättä tehdä mitään ratkaisevaa huomautusta. Kosija jatkoi:

"Syynä naimisiin menooni on ensikseenkin se, että minusta on oikein ja kohtuullista, että jokainen hyvissä olosuhteissa elävä pappismies — kuten minä — esimerkiksi pyhittää aviosäädyn seurakunnassaan; toiseksi, että olen vahvasti vakuutettu, että tämä askel tulee suuressa määrässä lisäämään minun ajallista autuuttani; ja kolmanneksi — jonka syyn ehkä olisin saanut mainita kaikkein ensimmäisenä. — on sen jalosukuisen rouvan neuvo ja osviitta, jota minulla sananpalvelijana on onni ja kunnia mainita emännäkseni. Kahdesti hän on alentunut — pyytämättä! — lausumaan minulle ajatuksensa tässä asiassa; ja vielä samana lauantaina, jolloin lähdin tänne Hunsfordista — kahden pelivuoron välillä hänen korttipöydässään, jolloin minulla oli kunnia pelata häntä vastapäätä, ja juuri kun rouva Jenkinson laittoi pallia neiti de Bourghin jalkain alle — hän sanoi: 'Herra Collins, teidän pitää mennä naimisiin. Teidänlaisenne pappismiehen täytyy naida. Tehkää valintanne säädylisesti, valitkaa vaimonne tilanomistajasäädyistä *minun* vuokseni ja *itsenne* vuoksi; sellainen toimellinen ja hyödyllinen ihminen, joka ei ole liiaksi oppinut, mutta kykenee hoitamaan hyvin taloutta pienilläkin vuosituloilla. Se on minun neuvoni. Etsikää itsellenne sellainen vaimo niin pian kuin suinkin, ja kohta kun tuotte hänet tänne Hunsfordiin, käyn minä häntä tervehtimässä.' Sallikaa minun huomauttaa, suloinen serkkuni, etten suinkaan lue Lady Catherine de Bourghin huomaavaisuutta ja hyvänsuopeutta kaikkein vähäisimmäksi niistä eduista, joita minun vallassani on tarjota tulevalle vaimolleni. Te tulette huomaamaan, että hänen esiintymisensä ja käytöksensä on paljon yläpuolella kaiken minun kuvaustaitoni; ja teidän älynne ja eloisuutenne luulen varmastikin olevan hänelle mieluisat, varsinkin kun niitä hillitsee ja suistaa se syvä kunnioitus, jota ette voi olla tuntematta hänen korkeaa arvoaan ja asemaansa kohtaan. — Kas siinä minun yleiset mielennouteeni aviosäätyä ajatellessani. Jää vielä kerrottavakseni, miksi aivoitukseni kääntyi tänne Longbourniin eikä omaan naapuristooni, missä kyllä on tarjona paljon rakastettavia nuoria neitosia, sen vakuutan teille. Mutta juttu on se, että tietäessäni tulevani perimään tämän tilan arvoisan isänne kuoleman jälkeen, — jolle taivas suokoon vielä monta elinvuotta! — en katsonut voivani olla valitsematta vaimoani hänen tyttäriensä joukosta, jotta he tuntisivat tappionsa niin vähäiseksi kuin suinkin, kun se murheellinen tapaus kerran on heitä kohtaava; vaikka, kuten jo sanoin, taivas varjelkoon sitä sattumasta vielä

moniin vuosiin. Tämä on ollut minun osviittani ja aivoitukseni tänne tullessani, kaunoinen serkkuni, ja luulen voivani imarrella itseäni, ettei arvonni sentakia suinkaan vähenne teidän silmissänne. Ja nyt ei minulla ole enää muuta lisättävänä kuin vakuuttaa teille mitä kaunopuheisimmin palavata kiintymystäni teihin. Varallisuutta minä en kysy, enkä aio isältänne vaatia mitään myötäjäisiä, koska hyvin tiedän, ettei niitä kannata odottaakaan, ja että ne tuhannen puntaa, jotka teidän osaksenne lankeavat vasta äitinne kuoleman jälkeen ja jotka nyt ovat kiinnitetty kasvamaan korkoa neljä sadalta, ovat ainoa perintöosa, jonka te voitte odottaa vanhemmiltanne. Siitä asiasta tulen kumminkin aina pitämään suuni kiinni; ja voitte olla vakuutettu, ettette koskaan tule kuulemaan minun huuliltani moitteen sanaa varattomuutenne vuoksi."

Nyt oli Elizabethin jo välttämätöntä keskeyttää kosijan vuolas sanatulva.

"Te olette liian hätäinen, hyvä herra", hän huudahti. "Tehän unhotatte, etten minä ole teille antanut vielä mitään vastausta. Sallikaa minun tehdä se oitis, hukkaamatta enää yhtään aikaa. Minä olen hyvin kiitollinen minulle osoittamastanne huomaavaisuudesta. Tunnen todella itseni hyvin kunnioitetuksi kosinnastanne, mutta minun on mahdoton vastata siihen muuten kuin kieltäytymällä."

"Eihän minulle nyt vasta tarvitse opettaa", vastasi hra Collins ja huiskautti anteeksiantavasti kättänsä, "että nuorten neitosten tapana on ujoudessaan ensi kerralla vastata hylkäävästi sen miehen kosintaan, jonka he sydämensä salaisuudessa ovat hyväksyneet valitukseen; ja että välistä tuo hylkääminen uudistetaan toisella, jopa kolmannellakin kerralla. Minä en niinmuodoin ole vähimmälläkään tavalla masentunut siitä, mitä juuri sanoitte, vaan toivon, että piankin teette minut onnellisimmaksi kaikista aviomiehistä."

"Kaikkea minun pitääkin kuulla, herraseni", kivahti Elizabeth; "teidän toivonne on todellakin hyvin eriskummallinen kaiken sen jälkeen, mitä niin selvästi sanoin. Minä vakuutan teille, etten suinkaan kuulu noihin nuoriin neitosiin (jos sellaisia neitosisia yleensä onkaan), jotka uskaltavat panna onnensa vaaraan uutta kosintaa odotellessaan. Minun hylkäämiseni on tarkoitettu täydellä todella. Te ette voisi tehdä *minua* onnelliseksi, ja minä olen varma, että olisin viimeinen nainen maailmassa, joka voisi ja tahtoisikin tehdä *teidät* onnelliseksi. Ei — jos arvoisa ystävättärenne Lady Catherine tuntisi minut, niin olen vakuutettu, että hän huomaisi minut joka suhteessa kykenemättömäksi siihen tehtävään."

"Jos olisi varma, että Lady Catherine tosiaankin ajattelisi niin..." aloitti hra Collins hyvin vakavasti; — "mutta ei, minä en voi kuvitellakaan mielessäni, että hänen jalosukuisuutensa suinkaan vähäksyisi teitä ja teidän hyviä ominaisuuksianne. Voitte

olla rauhallinen ja luottaa siihen, että kun minulla on jälleen kunnia tavata hänet, niin puhun hänelle mitä ylistävimmän sanoisin teidän kainoudestanne, säästäväisyydestänne, taloudellisuudestanne ja muista rakastettavista puolistanne."

"Mutta uskokaahan toki minua, herra Collins, kaikki kehumisenne on aivan hyödyttömiä. Teidän täytyy antaa minulle itselleni päätösvalta tässä asiassa ja ottaa todeksi mitä sanon. Minä toivon teille kaikkea onnea ja rikkautta, ja hylkäämällä tarjouksenne voin parhaiten torjua teiltä päinvastaista elämänosaa. Kun jo kerta olette kosinut minua, niin olette varmasti sen kautta tyydyttänyt sydämenne hienotunteiset vaatimukset minun perhettäni kohtaan ja voitte siis hyvällä omallatunnolla ottaa vastaan Longbournin, milloin se teidän perinnöksenne lankeaa. Tämän asian voimme siis pitää täydellisesti ja lopullisesti selvitetynä." Nousten näin sanoessaan pystyyn Elizabeth aikoi kiireesti lähteä huoneesta, mutta itsepäinen kosija asettui hänen tielleen ja lausui:

"Kun minulla on kunnia seuraavalla kerralla jälleen palata tähän puheenaiheeseen, niin toivon varmasti saavani suosiollisemman vastauksen kuin mikä nyt olette antanut. Olkoon minusta kaukana, että nytkään syyttäisin teitä mistään tahallisesta julmuudesta, sillä tiedänhän sukupuolenne tapana olevan hyljätä kosija tämän ensi kertaa tulkitessa tunteensa; ja ehkäpä kaikkikin, mitä nyt olette sanonut, onkin vain tarkoitettu kannustamaan minun intoani niin paljon kuin sopii naisluonteen luontaiselle kainoudelle."

"Toden totta, herra Collins", kivahti Elizabeth jokseenkin tuihtuisesti, "te saatatte minut aivan ymmälle. Jos kaikki se, mitä tähän asti olen teille sanonut, on teistä vain salattua rohkaisua, niin enpä oikein tiedä, mihin muotoon pukisin kieltoni, jotta todella käsittäisitte sen kielloksi."

"Sallikaa, armas serkkuni, minun imarrella itseäni sillä käsityksellä, että hylkäävä vastauksenne kosintaani on pelkästään vain muodon vuoksi ja sotii sydämenne todellista aivoitusta vastaan. Minun perusteeni tähän käsitykseen ovat lyhyesti sanoen seuraavat: — Minä en voi saada päähäni, että minun käteni ja nimeni olisivat arvottomat saavuttamaan teidän hyväksymistänne, tahi että teille tarjoamani asema voisi olla teille muuta kuin mitä houkuttelevin. Minun virka- ja varallisuusasemani, läheiset suhteeni De Bourghin perheeseen ja sukulaisuuteni teidän oman perheenne kanssa ovat kaikki seikkoja, jotka korkealla äänellä puhuvat minun puolestani; ja lisäksi pitäisi teidän vielä ottaa huomioon, että kaikesta teidän viehättävyydestänne huolimatta ei suinkaan ole taattua, että teille enää koskaan tehdään yhtä imartelevaa naimatarjousta. Teidän myötäjäisenne ovat valitettavasti niin surkean pienet, että jo tämä seikka yksistään tekee todennäköisesti tehottomiksi

kaikki teidän ulkonaiset viehätyksenne ja sisälliset hyvät avunne. Kaiken tämän perusteella minun täytyy uskoa, ettette suinkaan ole täysissä tosissanne hyljännyt tarjoustani, ja olla vakuutettu siitä, että kun molemmat erinomaiset vanhempanne ovat sen vahvistaneet arvovaltaisella hyväksymisellään, myöskin tulette mielihyvällä antamaan minulle haluamani vastauksen."

Noin paatuneeseen ja tahalliseen itsepetokseen ei Elizabeth enää keksinyt mitään vakuuttavaa vastausta; ja hän sujahti äänettömästi ulos huoneesta päättäen vahvasti mielessään vedota isäänsä, jos itsepäinen kosija yhä edelleen käsittäisi kaikki hänen kieltelynsä vain imartelevaksi rohkaisuksi.

XX LUKU.

Hra Collinsin ei oltu suotu kauankaan harkita mielessään aivoituksensa onnistumista; sillä rva Bennet oli kavunnut yläkerrasta eteiseen kuulustelemaan kahdenkeskisen keskustelun tuloksia, ja tuskin hän oli nähnyt Elizabethin avaavan oven ja joutuisin askelin juoksevan portaita ylös, kun hän jo itse työntäytyi ruokasaliin ja onnitteli lämpimän sanoin sekä kosijaa että omaa perhettään heidän nyt perustetun läheisemmän sukulaisuutensa johdosta.

Hra Collins otti onnittelut vastaan häiriytymättömän tyvenesti ja maksoi takaisin ne runsaan koron kanssa, selostaen sitten tulevalle anopilleen äskeitä keskustelua, joka oli jättänyt hänelle niin lupaavat onnen toiveet, koska kaunoisen serkun kaikki kieltely oli hänestä vain ollut naisellisen ujouden luonnollista terhentelyä.

Tuo selostus kuitenkin hyvin säikähdytti rva Bennetiä. Hän olisi ollut iloinen, jos hän olisi yhtä helposti voinut käsittää tyttärensä jyrkän kiellon vain salatuksi kosijan rohkaisemiseksi, mutta sitä hän ei uskaltanut uskoa todeksi, sillä hän tunsi tyttärensä luonteen paremmin, eikä hän voinut peitellä ajatuksiaan tässä suhteessa.

"Mutta luottakaa minun sanaani, herra Collins", hän lisäsi, "että Lizzyn me saamme toki järkiinsä. Minä puhun hänelle itselleen suoraan ajatukseni. Hän on hyvin itsepäinen ja hupsu tyttö eikä arvaa omaa etuaan; mutta minä totisesti *panen* hänet arvaamaan sen."

"Mutta kuulkaapas, rouvaseni — suokaa anteeksi, että keskeytän teidät", huudahti hra Collins hiukan hätäytyneenä — "mutta jos hän todella on niin itsepäinen ja hupsu kuin te sanotte, niin enpä tiedä, onko hänestä sitten ollenkaan vaimoksi minun asemassani olevalle miehelle, joka luonnollisesti odottaa tulevansa aviossaan onnelliseksi. Jos hän siis tosiaankin täysissä tosissaan ja jatkuvasti hylkää minun kosintani, niin ehkä on parempi olla pakottamatta häntä siihen, sillä moisilla

luonteenvioilla raskautettuna hän ei varmastikaan tule enentämään kotionnea minun talossani."

"Hyvä herra, nyt te käsitätte minut aivan väärin", sanoi rva Bennet täydellä todella säikähtyneenä. "Lizzy on itsepäinen ainoastaan tällaisissa asioissa. Kaikessa muussa hän on niin hyväluontoinen ja mukautuvainen kuin tyttö ikinä saattaa olla. Minä lähden nyt suoraapäätä herra Bennetin puheille, ja te saatte olla varma, että me yhdessä piankin käännämme tytön pään suoraan."

Antamatta kosijalle aikaa vastata hän kiiruhti miehensä luo kirjastoon ja huusi tälle jo kynnykseltä:

"Oh, rakas Bennet, sinua tarvitaan kiireen kaupalla; me olemme kaikki kuin puulla päähän lyödyt. Sinun pitää oitis tulla naittamaan Lizzy herra Collinsille, sillä ajattelehan, tyttö resu vannoo, ettei hän ikinä mene tälle vaimoksi. Ja jollet pidä joutua, niin kosijakin voi muuttaa mielensä eikä enää huoli koko tyttöä."

Hra Bennet oli kohottanut katseensa kirjasta, kun vaimonsa törmäsi sisään sellaisella kiireellä, ja kiinnittänyt ne rva Bennetin kasvoihin. Mutta hänen tavallinen kylmä ja hajamielinen ilmeensä ei näyttänyt vähääkään häiriytyvän hänen kuulemastaan kummasta sanomasta.

"En voi laisinkaan käsittää sinua", hän sanoi, kun hänen vaimonsa oli läähättäen esittänyt ilmoituksensa. "Mistä ihmeestä sinä oikein puhelet?"

"Oh, — herra Collinsista ja Lizzystä tietenkin. Lizzy sanoo, ettei hän huoli herra Collinsia, ja herra Collins piankin sanoo, ettei hän huoli Lizzyä."

"No, mikä osa minulla tässä sitten pitäisi olla? Tämähän näyttää aivan toivottomalta jutulta."

"Sinun pitää itsesi puhua siitä Lizzylle. Sano hänelle, että vaadit häntä oitis menemään herra Collinsille vaimoksi."

"Kutsu hänet tänne alas. Hän saa kuulla minun ajatukseni."

Rva Bennet soitti kelloa, ja paikalle rientävä sisäkkö käskettiin kutsumaan nti Elizabeth kirjastoon.

"Tulehan tänne, lapseni", huudahti isä, kun tytär arkaillen astui sisään. "Olen lähettänyt noutamaan sinua tänne hyvin tärkeän asian vuoksi. Mikäli ymmärrän äitisi puheesta, on herra Collins tehnyt sinulle naimatarjouksen. Onko se totta?" — Elizabeth myönsi sen todeksi. — "No niin — ja tuon tarjouksen sinä olet hyljännyt?"

"Niin olen, isä."

"No hyvä. Nyt tulemme pääkysymykseen. Äitisi tahtoo, että sinä suostut siihen. Eikö se ole tahtosi, rouva Bennet?"

"On niinkin, taikka en tahdo enää nähdä koko tyttöä silmäini alla."

"Siinä sangen surullinen tulevaisuuden näköala sinulle, Elizabeth. Tästä päivästä alkaen joudut olemaan vento vieras jommallekummalle vanhemmistasi. Äiti ei tahdo nähdä sinua silmäinsä alla, jos *et* mene naimisiin herra Collinsin kanssa. Ja minä en tahdo nähdä sinua edessäni, jos *menet* naimisiin hänen kanssaan."

Elizabeth voi vain naurahtaa moiselle loppupäätökselle sellaisista alkuperusteista. Mutta rva Bennet, joka oli koettanut uskotella itselleen, että hänen miehensä näkisi asian hänen silmillään, oli ilmeisesti pettynyt.

"Mitä ihmettä sinä oikein tarkoitatkaan tuollaisella lörpötyksellä, Bennet? Sinähän lupasit minulle, että vaatisit tyttö hupakkoa taipumaan."

"Rakkahani", vastasi hänen puolisonsa, "minulla on pari pientä mielisuosiota sinulta pyydettävänä. Ensiksikin, että sallit minun vapaasti käyttää omaa arvostelukykyäni tässä tapauksessa, ja toiseksi, että sallit minun vapaasti käyttää omaa huonettani tällä hetkellä. Olen iloinen, kun saan kirjaston jälleen omiin hoteisiini niin pian kuin suinkin."

Mutta sittenkään ei rouva Bennet heittänyt asiaa sikseen, vaikka hänen miehensä olikin niin pahoin pettänyt hänen toiveensa. Hän jauhoi juttua Elizabethille jauhamistaan, vuoroin liehitellen ja vuoroin uhkaillen häntä. Hän koetti saada Janenkin avukseen, mutta aina lempeä ja mukautuvainen Jane kieltäytyi mahdollisimman lempeällä tavalla puuttumasta asiaan. Elizabeth puolestaan torjui äitinsä hyökkäykset väliin todellisella vakavuudella, väliin lyöden ne kokonaan leikiksi. Mutta millainen hänen torjumistapansa kulloinkin olikin, pysyi hän järkähtämättä päätöksessään.

Tällävälin mietiskeli hra Collins orvossa yksinäisyydessä kovaa onneaan. Hänellä oli siksi hyvät ajatukset itsestään, ettei hän millään tavalla voinut käsittää syytä serkkunsa merkilliseen itsepäisyyteen; ja vaikka hänen ylpeyttänsä olikin loukattu, eivät saadut rukkaset aiheuttaneet hänelle erityistä sydämentuskaa. Tietäen Elizabethin hyvin ansainneen äitinsä nuhteet hän tyytyi omalta puolestaan näyttämään jokseenkin välinpitämätöntä naamaa.

Perheen täten — kuvaannollisesti puhuen — seistessä päälaellaan sattui Charlotte Lucas saapumaan vieraaksi. Ensimmäisenä hänet eteisessä vastaanotti Lydia, joka

karkasi hänen kimppuunsa ja kietoen kätensä hänen kaulaansa suhisi kiihkeästi hänen korvaansa: "Olipa hauska että tulit, sillä täällä ovat asiat kaikki niin hullusti! Mitä sinä luuletkaan meillä tänä aamuna tapahtuneen? Herra Collins on kosinut Lizzyä, mutta Lizzy ei tahdo huolia hänestä."

Charlotte ei ennättänyt vastata, sillä Kitty juoksi kertomaan samat uutiset; ja tuskin he olivat käyneet ruokasaliin, missä rva Bennet istui yksin ja hyljättynä, kun tämäkin vetosi hänen sääliinsä ja myötätuntoonsa ja rukoili häntä tekemään parhaansa taivuttaakseen ilkkurista Lizzyä alistumaan perheen yksimieliseen toivomukseen. "Olkaa kiltti ja tehkää niin, rakas neiti Lucas", lisäsi huolestunut äiti alakuloisesti, "sillä kukaan muu ei ole minun puolellani, kukaan ei kannata eikä sääli minua; minua kohdellaan hirmuisen julmasti eikä säästetä hermojeni lainkaan."

Charlottelta säästyivät tukala vastaanamisen velvollisuus, kun Jane ja Elizabeth saapuivat yhdessä sisään.

"Kas, siinä hän nyt tulee", huudahti rva Bennet, "ja näyttää niin välinpitämättömältä kuin me toiset olisimme vain pelkkää ilmaa, kunhan hän itse saa vain tahtonsa perille. Mutta sen minä sanon sinulle, neiti härkääpä, että jos sinä tällä tapaa hylkäätkä kaikki naimatarjoukset, niin et ikinä saa miestä; ja mikä sinut sitten periikään, kun isäsi ei enää ole? *Minä* en vain kykene sinusta huolehtimaan, muista se. Minä en sinusta välitä tästä päivästä alkaen niin hituistakaan, ettäs sen tiedät. Minä sanoin sinulle jo kirjastossa, sen hyvin muistat, etten tahdo vaihtaa enää sanaakaan sinun kanssasi, ja sen lupaukseni aion pitää. Mitäpä iloa minulla olisikaan puhella kiittämättömille lapsille? Eikä minulle muuten tuota iloa puhella kenenkään kanssa. Kun kärsii hermoistaan niin paljon kuin minä, niin eipä juuri tee mielikään puhella kellekään. Kukaan ei arvaakaan, kuinka minä oikein kärsin! Mutta niinhän sitä maailmassa aina käykin. Joka ei valittele kellekään vaivojaan, häntä ei kukaan sääli."

Hänen tyttärensä kuuntelivat vaitonaisina tätä sydämenpurkausta, tietäen että kaikki järkisyöt ja suostuttelut vain lisäisivät rouvaparan ärtymystä. Ja siten hän sai hellittämättä jatkaa kenenkään keskeyttämättä, kunnes seuraan viimein yhtyi hra Collins, jyrkempänä ja juhlallisempänä kuin tavallisesti; ja nähdessään tulijan lopetti äiti valitusvirtensä tiuskaisten tyttärilleen:

"Nyt minä vaadin teitä viimeinkin tukkeamaan suunne ja sallimaan herra Collinsin ja minun vähän jutella keskenämme."

Elizabeth sujahti äänettömästi ulos huoneesta, Jane ja Kitty seurasivat häntä, mutta Lydia seisoipa paikallaan päättäen lujasti kuulla kaiken minkä voi; Charlottea taas ensin pidätti hra Collinsin kohteliaisuus, joka tiedusteli hajamielisesti hänen ja hänen

omaistensa vointia, ja sitten hän uteliaisuuden voittamana kävi akkunaan ja oli näköjään vaipunut tarkastelemaan puutarhaa. Murheellisella äänellä rva Bennet aloitti keskustelun:

"Ah, herra Collins!..."

"Rakas arvoisa rouvani", keskeytti hyljätty kosija hänet, "pyydän, että vaikenemme iäksi tästä ikävästä asiasta. Olkoon minusta kaukana", hän jatkoi äänellä, jossa värähteli peittelemätöntä harmia, "että kävisin moittimaan tyttärenne käytöstä. Onhan meidän jokaisen velvollisuus alistua kristillisellä nöyryydellä kärsimään ikävyyksiä, joita emme voi välttää; erittäinkin on se runsaalla maallisella hyvyydellä siunatun nuoren miehen velvollisuus, jollainen minä voin pöyhkeilemättä sanoa olevani; — lyhyesti sanoen, minä olen päättänyt luopua alkuperäisestä aivoituksestani. Ehkäpä tämä johtuu jossain määrin myöskin siitä, että olen ruvennut epäilemään, olisiko kaunis serkkuni suostumuksellaan todellakin voinut taata minulle ajallista onnea ja siunausta; ja minä olen usein huomannut, että kristillinen alistuminen kohtaloonsa vasta silloin on oikein täydellinen, kun onni, jota olemme tavoitelleet, mutta joka on meiltä kielletty, on alkanut kadottaa arvoaan meidän silmissämme. Toivon kuitenkin, rakas arvoisa rouvani, ettette millään muotoa pidä minun puoleltani kunnioituksen puutteena perhettänne kohtaan, kun kieltäydyn käyttämästä hyväkseni teidän ja herra Bennetin harjoittamaa kotikuria tyttärentänne kohtaan. Ehkä olen saattanut käyttäytyä väärin, kun olen vastaanottanut hylkäävän ratkaisun tyttärenne huulilta enkä teidän omiltanne, joka olette hänen äitinsä ja kasvattajansa. Mutta kaikkihan olemme erhettyväisiä. Minä olen varmastikin tarkoittanut ainoastaan pelkkää hyvää meille kaikille. Itselleni halusin hankkia mieluisen elämäntoverin ja samalla pitää silmällä arvoisan perheenne etua; ja jos *minun* käyttäytymisessäni on ollut jotain moitittavaa, niin pyydän täten kaikkia suomaan sen minulle anteeksi."